

IRHÁZI JÁNOS

MÉLYVÍZBEN

NOVELLÁK, ELBESZÉLÉSEK

**KRITERION KÖNYVKIADÓ
BUCUREȘTI 1989**

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG
BAJOR ANDOR
EGYED PÉTER
(felelős szerkesztő)
KÁNTOR LAJOS
MARKÓ BÉLA
SZILÁGYI ISTVÁN

ISBN 973 26 0090 x

TATUSKA

A rozsdásodó vekker szaggatottan csörgött a jégszekrényen, Tatuska felült az ágyán, és megdörzsölte elzsibbadt derekát. Papucsba bújt, és a mosogatónál meglötykölte az arcát, aztán beletörölte a pizsamakabátjába. Hirtelen eszébe jutott, hogy a menyé megint veszekedni fog vele, ha meglátja, hogy nem a törölközőt használta. Ezért gyorsan leakasztotta a szegről, és megnedvesítette a csapnál. Fölvette piros kockás házikabátját, összehajította a lepedőjét, és a párnával együtt belegyömösölte a lóca aljába. Eleinte félt, hogy álmában legurul a lócáról, és összetöri magát, de két hét alatt megszokta, hogy ne forgolódjék. Helyére húzta a konyhaasztalt, aztán alágyújtott a teáskannának. Benyitott a nagyszobába, és megrázta a fia vállát. Enikőnek, a menyének csupán megszorította a csuklóját.

Visszacsozogott a konyhába. Teafüvet dobott a fölforrt vízbe. Enikő bóklászott ki elsőnek. Kitöltötte a teát, uzsonnákat csomagolt. Közben megjelent Sándor, legvégül pedig Kálmika, az unokája.

Tatuska a székevel a sarokba húzódott, és ölbe tett kézzel figyelte őket. Képtelen volt enni, ha körülötte siettek, csörömpöltek, szürcsöltek. Olyankor emelkedett a vérnyomása, és nyilallt a kisagya.

Nyolc éve halt meg a felesége. Tiltakozott, amikor a temetésről hazafelé Sándor kijelentette, hogy ezentúl náluk lakik. Másnap viszont beleegyezett, mert a kis családi házuk amúgy is szanálásra került volna. Pedig a temetés előtti napon úgy döntött, hogy egyedül fog élni. Majd nagy ritkán meglátogatja a fiát meg a lányát. Sándorék viszont annyira kérelték, hogy úgy gondolta, megpróbálja. Ha nem tetszik, bármikor elköltözhét. Erősnek érezte magát az egyedülléthez.

– És ha megbetegszik?

Sándor kérdése inkább a rábeszélés egyik téglája volt, mintsem az aggódó gyermek féltése.

Tatuska legyintett. Egy hónap próbaidőt szabott ki magának. Vajon hogyan fog alkalmazkodni? Előre elhatározta, hogy megrögzött szokásaiból nem enged.

Mindig jobban szerette a fiát, mint a lányát. Talán mert csak a fia őrizheti meg a családi nevet a kihalástól. Sándor kedves és ragaszkodó gyerek volt, Elvira viszont pattogós és örökké ellenkező. Mindkettő a te véred, mondogatta a felesége, pedig sohasem érezte velük a különbséget.

A házért kapott pénzt a fiának adta.

– Ennyiből még be sem lehet rúgni! – keseregte Sándor, amikor meglátta az összeget.

Berendezték belőle a még üres gyerekszobát.

Kálmika indult elsőnek az iskolába. Sándor megvárta, amíg Enikő leszedte az asztalt és fölírta Tatuskának, mit vásároljon.

Csend lett. Tatuska imádta a reggeli hajsza utáni nyugalmat. Mintha percek alatt egy egész éjszakát aludt volna át.

Teát ivott kiflivel, aztán még sokáig meredt maga elé. Szerette volna, ha a felesége látja, milyen jól él Sándoréknál. Halála előtt is csak azt ismételte, hogy mi lesz veled, Gyuri, ha én elmegyek. Legalább havonta egyszer *hazakísérhetne* az asszony, hogy mindenről beszámolhasson neki. Napi totyogásairól, Kálmikáról, Elvira telefonos aggódásairól.

– Hogy lehet, hogy ti sohasem veszekedtek?! – fakadt ki Sándor valamikor régen.

Válaszul kacsintva nevetett, és megszorította felesége aszott kezét.

Fölállt, és elmosta a csészéjét. Eszébe jutott, hogy a felesége sohasem engedte mosogatni, még egy villát sem. Itt viszont szégyellte Enikőre hagyni. Úgyis annyit dolgozik az a lány.

Pontosan egy hete nagy társaságra, vendégségre vágyott. Ebben a pillanatban csupán a csend örökkévalóságára. Így szeretne ülni a morzsás asztal mellett élete végéig. A konyha lett az *ő vára*, mintha gyerekkora óta itt lakna.

Hunyorítva körülnézett, mintha megláthatná valaki, aztán elvett a kredenc mellől egy olajosüveget, és gyorsan begyúrta az ágynemű alá. A többi üveget összébb tolt, nehogy föltűnjék a hiány.

A szomszédasszony csengetett, hogy képtelen elzárni

a csapat a fürdőszobában. Átment. Szerette, ha hívják segíteni, olyankor fölényben érezte magát, élvezte a másik kiszolgáltatottságát. Amíg Kunczné az erkélyen lo-csolta a virágokat, elemelt egy borosüveget a konyhá-ból, és a szerszámosládájába rejtette. Kunczné huszonöt lejt nyomott Tatuska zsebébe.

Rendbe szedte a konyhát, a szobákban elpakolta az ágyneműt. Végignyúlt Sándorék ágyán, de nem irigyelte annak kényelmét. Eszébe jutott, hogy valamelyik sark-kutató télen is a hideg padlón aludt, nyitott ablaknál. Kivillamosozott az épülő városnegyed félkész tömb-házai közé. Közömbösen sétált a földhányások, betongerendák útvesztőjében. Gyerekkorában az ócskavastelepen szeretett játszani, pedig a rozsdás hulladékok többször véresre kaszabolták a lábát. Olyankor hősnek képzelte ma-gát, és szótlánul tűrte a verést érte.

– Mi az, tata, elásott valamit a kertjében?! – dör-dült rá a darus. – Azt már keresheti!

– Vagy a pénzét, vagy a feleségét áshatta el! – kontrázott a másik.

Az érces, bányarém-hang kalapácsként csapott Ta-tuska gyerekkori emlékeire. Mintha meggyalázták volna őket. De Tatuska évek óta senkivel sem veszekedett. Most is csak mosolygott.

Gyorsan kikacskaringózott a többiek harsány röhö-gése elől.

Ablakkeretek mellett likőrösüveg hevert. Lassított, majd hirtelen fölkapta, és a szatyorjába süllyesztette.

A villamosban leült. Megpróbálta összeszámolni a va-gyonát. Otthon, a vécé tartályában, zacskóba csavarva van tíz leje, apróban. Ma szerzett három üveget, tegnap kettőt, az öt. Vagy tegnap is hármat szerzett? Nem em-lékezett. Az este félórán át sétálgatott a lakásukhoz kö-zeli vendéglő bejárata előtt, amíg sikerült két üveg-et kilopnia a ládákból. Vagy hármat. Legyen kettő. Utálta a garasoskodást. Fiatalkorában szeretett inteni a pincérnek, unottan odalökni harminc, negyven lej borra-valót, aztán taxit rendeltetni vele. Felesége ilyenkor rug-dosta a lábát. Szóval öt üveg, az tíz lej.

A kosztpénzt Enikő kibanizta, csak ritkán sikerült egy-két lejt megspórolnia belőle. Ezért nem küldi piacra

vásárolni, ezt ők intézik. Tavaly augusztusig engedték piacozni. Pedig imádott alkudni. Versenyzett önmagával, melyik nap tud többet megtakarítani. Otthon viszont elhitette, hogy utál a kofákkal alkudozni, inkább megadja, amennyit kérnek. De vége. Akkor nem szorult üveg-eladásra.

Hazaérve kiszedegette a lócából az üvegeket. Hetet számolt össze. Gyorsan beváltotta őket a sarki boltban.

Hokedlire állva kihalászta a pénzét a tartályból.

Amikor a felesége meghalt és ő ideköltözött, Kálmika hároméves volt. Kihúzzhatós kanapét vettek, hogy a gyerekekkel alhassan.

Kálmika iskolás lett, barátok, osztálytársak jártak hozzá. Tatuska inkább a konyhában ücsörgött. Sándor és Enikő haragudott érte.

– Most mit mártíroskodik! – kiabálta Sándor. – Velünk nem ülhet?!... Tehetek én róla, hogy csak két szobánk van?

Hónapokig tartott, amíg a nagyszobába csalogatták.

– A gyerek megnőtt, inkább megyek a szegényházba! – mondogatta még évekig.

– Hogy az ismerősök leköpjenek engem az utcán, mi? – üvöltötte Sándor. – Azért? És akkor megint maga lesz a szerencsétlen kitaszított öreg, akit a fia kihajított a lakásból?! Hát mi nem tetszik itt, mondja?

Ilyenkor Sándor legszívesebben a nyakánál fogva rázogatta volna, hogy vén bolond, ezt ne híresztelje, mert akkor ki hiszi el nekik, hogy a tenyerükön hordják.

Enikő eltiltotta a házimunkától, ám hogy ne érezze magát fölöslegesnek – erről valami folyóiratban olvasott –, rábízta a bevásárlást. Ennek már öt éve. Tatuska első naptól kezdve magára vállalta volna a vásárlást, de félt szólni. Hátha nem bíznak benne, úgy gondolják, hogy az üzletben becsapják az öreget, vagy rásózzák a bővlit. Még azt hinnék, irányítani akarja az életüket.

Két éve, nyáron, lejárt a parkba sakkozni. Hamar összebarátkozott az öregekkel, aztán hamar meguntta őket. Örökké a betegségüket magyarázzák, ráadásul jobban hallgatnak egymásra, mint a kezelőorvosukra, panaszkodott Sándornak. Úgy érezte, ha ő is mesélni kezdené a vér-

nyomását, szívét, székletét, még öregebbnek tünne. Saját maga és a többi öreg előtt.

– Legalább én szajkózzam, hogy fiatal vagyok, ha már úgysem látszik rajtam – mondogatta otthon. Nagyot nevetett hozzá, és előredüllesztette maradék mellkasát.

Öt egylejést visszatett a vécéartályba. Ellenőrizte a listát, megvett-e mindent, amit Enikő fölírt reggel. Aztán leült a konyhában, és a pörgettyűvel játszott. Talaly vette Kálmikának a névnapjára, de a gyerek két nap után ráunt.

– Borzasztóan unalmas játék, mert mindig ugyanúgy forog – súgta az apja fülébe, nehogy Tatuska meghallja.

A napi bevásárlás egyre hosszabb ideig elhúzódott. Egyenes háttal, szinte peckesen járkált. Vigyázott, hogy a mozdulatai gyorsak, lendületesek legyenek, az eladó-nőkkel mindig viccelt.

A rokonokat, barátokat elhanyagolta, a parkban sakkozókát széles ívben elkerülte.

Jó rejtekhely a buditartály, kuncogott magában, és eltette a pörgettyűt, hogy újra összeszámolja a pénzét. A vonat oda-vissza tizenhatsz, akár első osztályon is utazhatna. De inkább nem nyúl ahhoz az öt lejhez a tartályban. Marad hat leje sörre. Egynél többet úgysem bír meginni, mert fölpuffesztja, és hasmenést csinál.

Este vendégek érkeztek. Sándor két kollégája, feleségestől. Éjfél után mentek el, Tatuska végig velük ült. Kivételesen élvezte a társaságot, főleg két pohár pálinka után. A szokottnál is többet mesélt. Fiatalkorában utálta a vendégeket, mert szerinte csak azért jöttek hozzá, hogy megegyék a sonkáját, és megigyák a borát. Ő sem járt sehova. A felesége pont az ellentéte volt, és legtöbbször egyedül kellett végiglátogatnia a rokonokat, barátokat. Sándor csodálkozva nézett Enikőre, amikor Tatuska egyszer megkérdezte, mikor hívnak már vendégeket.

– Mintha csak akkor lenne társasága, ha vendégek jönnek!– jegyezte meg Enikő lefekvéskor.

– Ezúttal nem az ő sonkáját eszik és isszák a borát! Tatuska alig akarta hazaengedni Sándor kollégáit.

– Maguk nagyon tetszenek nekem! – mondta a lépcsőházban. – Inkább itt aludnának. Van hely bőven!

A mosatlant a konyhaasztalra gyűjtötték, és lefeküdtek.

Tatuska legszívesebben elmosogatott volna, mert undorodott a zsíros tányérok és pálinkás- meg söröspoharak bűzétől. Aztán meggondolta.

– Be akarta bizonyítani, hogy lusta háziasszony vagyok? – kiabálta Enikő pár évvel ezelőtt, amikor reggel meglátta a tiszta tányérokot.

Egyszerűen nem bírtam aludni, mert utálok a szagát, akarta mondani Tatuska, de magába fojtotta. Sándor is beleavatkozott, hogy inkább örülne a semmittevésnek, ő pedig mérgében egy hétig nem szólt hozzájuk.

Kitárta az ablakot, mert érezte, hogy kihányja a vacsorát. Nagyokat szippantott a levegőből, aztán a szobaajtóhoz osont. Hallgatózott. A kijárati ajtóhoz tipegett, és felkattintotta a nyikorgó zárat.

Lefeküdt, aludni próbált. Többször fölébredt, és az elemlámpával a vekkerre világított.

Ötkor fölkel. Elpakolta az ágyneműt, vette a táskáját, és kisurrant a lakásból. Az utcán mosolygott, mert eszébe jutott, hogy gyerekkorában mennyire imádott éjszaka mászkálni a padláson. Sohasem csípték el. Pedig szerette volna, hogy így bizonyítsa bátorságát a szüleinek.

Az állomáson alig lézengtek. Jegyet váltott, és fölült a szerelvényre. Idegesen mustrálgatta a fülketársait. Félt elaludni, nehogy ellopják a csomagját.

Amikor negyed nyolckor leszállt a vonatról, már világos volt. Lassan lépkedett, hogy az éjszakai műszakból érkezők hagyják. Harminc évvel ezelőtt dolgozott itt pár hónapig, amikor bevezették a villanyt. Most mégis izgult, hogy felismerik.

Egy szekér mögé kuporodott, mintha a cipőfűzőjét igazítaná.

Elindult. Surranó tolvajként kapkodta a fejét, néha megállt, hallgatózott, nem követi-e valaki.

A temető kapuja nyikorgott, és Tatuska úgy megijedt, hogy szinte visszafordult. Egy sírkőre tette a táskáját. Fekete, foltos köpenyt terített a hátára, spárgá-

val kötötte meg a derekán. Formátlan, piros kalapfélét nyomott a fejébe, levált talpú bakancsot húzott, az arcát összekormozta, végül sötét szemüveget illesztett az orrára. Cipőjét, zakóját a táskába pakolta, a táskát pedig a temető egyetlen kriptája mögé, a bozótba rejtette. Letérdelt, úgy nyújtogatta a nyakát, de senkit sem látott. Fölállt, idegesen tapogatta a jelmezét, és tökéletesnek találta. Ettől valamelyest megnyugodott.

A hátsó kapun osont ki, megkerülte a tavat, és egy fa alá telepedett az országút szélén.

Tavaly augusztusban rászánta magát, hogy meglátogassa volt katonatársát. Aszott, rongyokba csavarkózott öregember állt valamelyik állomás peronján. Fülketársai sajnálattal mustrálgatták, próbálták kitalálni, kiféle-miféle lehet. Aztán megindult a szőlavina, mindenki ismert a környezetéből olyan öreget, akivel senki sem törődik. Szinte szégyenkezve nézett végig új öltönyén. Félt, hogy megkérdezik, *maga hogyan csinálja*. Észrevétlenül meglazította a nyakkendőjét, és kihúzta oldalt az ingét a nadrágból, hogy látszodjék a bőre. Amikor hazaért, rongyokat guberált a szemétből. Első vasárnap magára vette őket, és így ácsorgott tíz óráig az állomás előtti parkban. Számba sem vették. Otthon Sándor őrjöngött, mindennek leteremtette, és a bolondokházával fenyegette. Tatuskáról leszakította a ruhákat, aztán miszlikbe tépte őket.

Egy hónap alatt pótolta a jelmezét. Vasárnap kora reggel megpróbált kilógni az ajtón. Sándor fölébredt a mocorgásra. Gatyában szaladt utána, és az első emeleten utolérte.

– Mit akar, mondja meg, mit akar?! – kiabálta a konyhában.

– Hogy ne ordítozz – válaszolta csendesen.

– Hát mit csináljak?... Ugráljam körül magát?! Mi?!

Tatuska hallgatott. Végigfeküdt a lócán. Sándor pár percig figyelte az öreg kifejezéstelen arcát, aztán visszament a szobába. Enikő félt megszólalni.

A nyugdíjából mindig kapott zsebpénzt, de ezek után minden lejt elszedtek tőle. Hogy ne utazhasson el egye-

dül. Tatuska szótlanul hallgatta végig a családi *ítéletet*, aztán vállat vont, és leballagott sétálni.

– Ez kellett magának, mondja, ez kellett? – kiáltott utána Sándor dühében, hogy ide jutottak.

A fa törzse elnyomta Tatuska hátát. Előrehajolt, és kinyújtotta a karját. A tóparton ketten halásztak. Sokáig bámulta, ahogy azok mozdulatlanul figyelik a vizet. Irigyelte őket, hogy találtak egy olyan elfoglaltságot, amellyel bármikor magányosak lehetnek. Ő sohasem próbált halászni, mert úgy érezte, hogy napokon át gyötördne, ha nem fogna semmit.

Kilenckor fölállt, és a falu felé indult.

Kilenckor Sándor fölébredt, és beleharapott Enikő nyakába, majd gyorsan leszorította a felesége karját.

Kiment a konyhába megnézni Tatuskát.

– A múltkor megígértem, hogy úriember leszek – jött vissza, és leült az ágy szélére. – Ezért, hogy választékosan fejezzem ki magam, élek a gyanúperrel, hogy kedves apósod valamely közeli településen, szegényes öltözetben próbálja meglágyítani a lakosok zord szívét.

– Mi?? – ugrott föl Enikő.

– Pontosan úgy csinálsz, drágám, mintha ez lenne az első kiruccanása. A harmadik. Húzom a strigulákat.

– Biztosan az állomás előtt sétafikál, mint a múltkor!

– Kizárt. Annyi esze azért még van, hogy harmadszorra eltűnjék a városból.

– Ne légy cinikus!... Gyerünk utána! – kiáltotta.

– Nem megyünk sehova. Megvárjuk, amíg hazajön, és imádkozunk, hogy semmi baja ne essék.

Sándor átkutatta Tatuska holmiját, de semmilyen áruló *nyomot* nem talált.

Tatuska bal lábára *sántítva* érte el az első házakat. *Reszkető* tenyerét kicsit előretartva, bizonytalanul lépkedett. Rekedtes hangon motyogott valamit. A művelődési ház felé közeledve szaporodtak a lejesek. Óvatosan haladt, fejét izgatottan kapkodta. Tányérsapkás, kék egyenruhás alakot látott messziről közeledni.

– Végem! – mondta félhangosan, és hirtelen befordult a mellékutcába.

A postás volt.

Félt hátranézni, Lihegve dőlt a falnak, a szíve döngette a mellkasát. Lekapta a szemüvegét, a kalapját pedig a hóna alá dugta. Továbbstett. Egy üres telek mellett levetette a köpenyét, és összegöngyölte. Közben többször hátranézett. Nagyon szerencsétlennek érezte magát és legszívesebben leült volna sírni a járdára.

A temetőkapuban megtorpant. Elfelejtette, hova rejtette a táskáját. Mégis megkereste a sírt, ahol átöltözött, mert úgy emlékezett, hogy a pad alatt hagyta. Amikor harmadszorra is elsétált a kriptá előtt, meglátott egy eldobott gyertyacsonkot. Úgy rémlett neki, hogy akkor arra rálépett. Mozdulatlanul gondolkodott, aztán a bozót elé térdelt, és benyúlt a táskájáért.

Felöltözött, és a padra telepedett. Az inge teljesen átizzadt. Nyolc lejt számolt össze. Sörre szomjazott, de megfogadta magában, hogy inkább kitikkad, mintsem visszamenjen a faluba. Biztos mindenhol keresik. A temetőben sem maradhat, hátha valaki meglátta, amikor bejött. Falun hamar megszólítják az idegeneket. Mégis lehetetlen, hogy átöltözve fölismerjék. Viszont ha megállítják, kérdezzetik, nincs mit hazudnia. Senkit sem ismer itt. Idegességében a gyomokat tépdeste a sírról. Visszaült a padra és mélyeket lélegzett. Eszébe jutottak a halászok, és kíváncsi volt, fogtak-e valamit. Elindult a tó felé.

Lassan sétált el mögöttük, és elmosolyodott, amikor meglátta az üres vödröt. Úgy látszik, ez a mai vasárnap senkinek sem szerencsés. Megszólította, kikérdezte volna őket, és úgy érezte, hogy ha azok kedvesen válaszolnak, szívesen elmesélné, miért utazott ide. Persze lehet, hogy azok is idegenek. Hiába erőlködött, nem emlékezett, hogy szálltak-e le reggel horgászbottal.

Három órája maradt vonatindulásig. Megkereste az eperfát, ahol reggel ült.

Amikor tavaly Sándor rajtakapta, hogy ki akar szökni a lakásból, legszívesebben felakasztotta volna magát. Micsoda marha vagyok, mondogatta még harmadnap is, amikor egyedül maradt a konyhában. Pedig hány krimi olvasott...

Sándor többször próbálkozott leülni vele megbeszélni ezt a dolgot.

– Csak a kamaszokkal szoktak így leülni! – vágta oda Tatuska, és fölugrott. – Nekem nincsenek lelki problémáim!

A két halász összepakolt.

Sándor kézilabdameccsre vitte Kálmikát, hogy valamelyest kikapcsolja magát, és tehetetlen dühében ne vesszen össze Enikővel. Enikő főzés közben kemény rockot hallgatott. A ritmusos zene mindig helyrebillentette a hangulatát.

Egykor leültek ebédelni.

A kanál levesek kökemény gombócokká alakultak, úgy érezték, fogpiszkálóval kellene legyömöszölni őket.

– Valamit csinálni kellene – szuszogta Sándor a leves után, mert beszélni akart Tatuskáról.

– Mégsem verhetjük el a seggit, mint egy rakoncátlan gyereknek!

Sándor máris megbánta, hogy szóba hozta. Amíg csupán magában rágódott, nem tűnt annyira idegesítőnek saját tanácsalansága. Enikőtől semmi okos ötletet nem várt. Legszívesebben pszichológushoz fordult volna tanácsért.

– Valami hasznosat is mondhatnál – állt föl Enikő az asztaltól. – Azt, hogy valamit csinálni kellene, én is tudom... De érthetetlen, hogy miért?!... Bosszúból?

– Bosszúból?? – nyúlt Sándor újabb cigaretta után, de Enikő kikapta a kezéből, és a tányérra bökött. – Ugyan mi a fenét bosszul meg? A jólétét?!

– Lehet, hogy hiányzik valamije... Sose kérdezted tőle, hogy van.

– Mit kérdezzem... Nyissa ki a száját, a jóistenit neki!

– Nem tudom... De már igazán unom ezt az egészet.

– Fejezzük be a témát, mert most nem bírok gondolkodni!... Belehülyülök!... Ő meg túlél engem! Vigyorogva!– csapott az asztalra Sándor.

– Mindenesetre figyelmeztetlek, hogy ha a bájos nővéred megtudja, fejszével támad ránk!

– Istápolja ő is Tatuskát! Legalább két hónapig! Majd meglátja, milyen egyszerű!... Meg is mondom neki!... Fél évig nálunk, fél évig náluk lesz az öreg.

– Erre kíváncsi lennék – epéskedett Enikő. – Majd szépen meggyőz téged, hogy a lakásuk kicsi, késő délután érnek haza a munkából, nincs, aki napközben rá nézzen Tatuskára.

– Fenéket győz meg!... Neki is éppúgy az apja, mint nekem. Én nem akarok megszabadulni az apámtól, mert igazán nem nyűg a nyakunkon, de legalább ne oktatgassa meg kritizálna, amikor idejön azzal a félkegyelmű férjével!

– Kihűl az étel!

Előbb legyintett, aztán mégis kézbe vette a kanalat.

– Ezen fölösleges idegeskedni! – mondta Enikő. – Tatuska úgyis nálunk marad. Ha Elvira valahol szeretné is, de a sógorod sohasem engedné oda Tatuskát. Ron taná a stílusát.

Tatuska megunta az ücsörgést a fa tövében, és körül sétálta a tavat. Most inkább Kálmikával gombfocizott volna. Ha kicsit melegebb lenne, megfürödhetne a tóban, gondolta. Le akarta húzni a cipőjét, hogy legalább bokáig belegázoljon a vízbe, de valaki közeledett. Kezében halászbót volt. Félt, hogy a férfi beszélgetni kezd vele, és ő akkor hogyan magyarázza ki magát, miért van itt.

Visszament a fához, és leült. A hullámok a víz tetejéről kacéran hívogatták. Behunyta a szemét, fejét a térdéhez szorította.

Elindult az állomásra, és eltévedt. Rossz keresztutcába fordult. Megállt tájékozódni, a templomtornyot kereste. Eltűnt. Verejtékezve forgolódott. Mi lesz vele, ha itt reked éjszakára? Senkitől sem kérhet segítséget, mert leleplezik. Ráadásul este Sándorék már szólnak a rendőrségnek.

Ahogy kiért a mezőre, meglátott egy robogó teher vonatot. Hangosan fölnevetett. A vágányok mentén jutott el az állomásig.

Enikő elmosogatott. A tévé elé telepedtek.

– Szereljünk valami riasztót az ajtóra, amely az ágyunknál berregne – javasolta Sándornak.

– Fejezd be! – kiáltotta, és a fotel oldalára csapott.

– Most mit ordibálsz? – ugrott föl Enikő.

Pár pillanatig egymás szemébe villogtak. Enikő visszaült.

– Marhaság – szólalt meg Sándor kis idő múlva. – Mások az ellen szerelnek riasztót, hogy ne törjenek be, mi pedig, hogy Tatuska ne szökjék ki. Ezen csak röhögni lehet!

– Akkor röhögjél! Az előbb kiabáltál!

– Észrevenné a drótot. Nem lehet.

– Pedig határoznunk kellene.

– Látod, hiába prédikáltam neki, semmi. Amikor meg veszekedtem vele, nevetett... – és megint fölállt. – Én bedilizek! Mégiscsak az apám!

Tatuska toporogva leste a vonatot. Korgott a gyomra, és fájt a lába. Annyira nyugtalan volt, hogy már fékezett a szerelvény, amikor eszébe jutott: elfelejtett jegyet váltani.

A tévében Popeye épp fölhörpintett egy újabb spenótkonzervet, amikor Tatuska nyitotta az ajtót.

– Megjöttem! – szólt be olyan hangon, mintha csupán petrezselyemért szaladt volna a piacra.

Ránéztek. Tatuska az ajtófélfának dőlt, és könyörgően folytatta:

– Ugye, nem haragszotok, hogy csak úgy elmentem reggel, de korán volt, gondoltam, minek költsétek fel benneteket... Cédulát kellett volna írjak, de csak aztán jutott eszembe...

Továbbra sem szóltak, és Tatuska úgy érezte, bővebb magyarázatot várnak tőle:

– Többször említettem, hogy majd meglátogatom volt katonatársamat falun, hát most elmentem.

– Éhes, Tatuska? – kérdezte Enikő mosolyogva.

– Nem... nem... köszönöm, náluk ebédeltem.

– Akkor jöjjön, nézze a tévét! – ajánlotta Sándor békítően, mintha Tatuska meghallotta volna délelőtti átkozódásait.

– Majd jövök, csak előbb sétálok egyet a ház körül. A sült nagyon megülte a gyomromat.

– Elkísérem – ajánlotta Sándor, mert mégis beszélni akart az apjával.

– Most ne... ne fáradj! – nyújtotta tiltakozóan a karját. – Inkább egyedül megyek.

Az öreg határozottsága visszaültette Sándort. Jobb is így, gondolta, mert érezte, hogy kiveszett a haragja. Anynyira megörült, hogy Tatuska épségben hazaért.

– Egy óra múlva itthon vagyok! – intett feléjük, és behúzta az ajtót.

Táskáját a lócába rejtette. Ösztönszerűen kivette a vászonnadrágját, és benyúlt a zsebébe. Tizenöt lejt húzott ki.

Villamosra ült. Az ötödik megállónál leszállt, és besietett az önkiszolgáló étterembe. Két tányér csülkös paszulyt emelt a tálcájára. Aztán hiába erőlködött, csak az egyiket bírta megenni.

KÖLTÖZKÖDÉS

Apus nyitott könyvvel a hasán horkolt. Pizsamanadrágjának a szára térdig fölgyűrődött. A lábujjain a körmök karmokká szarusodtak. Ibi, a felesége utálta levágni. Egy teli szájnyi konyak bírta csak rá, hogy kézbe vegye az ollót és Apus marionett lábát.

Ibi berobogott a szobába, és megrázta Apus kezét. Apus csámcsogott, rángatta a fejét. Mindig nehezen ébredt.

– Elintéztem a fuvart. Holnapután költözhetünk. Nyöszörgött, aztán hirtelen fölült. Rekedtes, határozott hangon szólt:

– Álmodban költözöl. Vagy amikor a kutyák a Holdról ugatják a Földet. Megmondtam: csak akkor megyek, ha előbb látom a lakást. A te női szemedben a csarnokvíz is rózsaszínű. Bízol a tervezőben, építőben. Lehet, hogy görbék a falak, hiányoznak az ajtók, összefirkálták a meszelést.

Ibi lerogyott az ágy szélére. Apus szavai akár egy szétrobbanó palack üvegcserepei, amelyek a csupasz falon gurulnak le.

– Mondd, Apus, én... én, aki mosdatlak, etetlek, kitörlöm a fenekedet, én, aki a legszebb éveimet az ápolásodra áldoztam, miért vitatkozom veled már hónapok óta?! Téged cipelni kell. És nem én foglak a hetvenéves apósoddal. Örüljünk, hogy Dini tata ennyire is üzembépes.

Hosszú másodpercekig tüzeltek egymás szemébe. Ibi lehalkította a hangját. Mint aki megtanulta, hogy engednie kell, mert Apus csupán szokásból vergődik. De félt annak kisdéd bosszúitól.

– Ha megtiltod, hogy tolókcocsiba ültessünk, majd az üres szoba közepére rakunk egy nagy bilire, és rád zárjuk az ajtót.

Ezzel letépte a szállítóknál szerzett dühöt. Elege volt. Muszáj tartalékolnia valamiféle tudatosságot a költözködés idejére is. Mert a házban rajta kívül mindenki külön csomagként várja, hogy elcipeljék.

Apus káromkodott volna, de leragadt a nyelve. Imádtatta Ibi fájdalmas madonna-arcát. Ha most kezét csókolna a feleségének, teljesen fölborítaná Ibi betanult, Dini tával közösen megállapított diagnózisát róla. Vagyis, hogy mennyit hülyült, amióta béna. Továbbá, Ibi szerint sárgul, ráncosodik, öszül és gyagyul. Rohamléptekkel. Ezt három éve jelentette ki, Apus negyvenhetedik születésnapján, amikor az ünnepelt raplis gyerekként leseperte a kisasztalról a citromkrémmel és igaz szeretettel töltött tortát, mert ő csokoládésat óhajtott. Ibi eredménytelenül számolt magában tízig. Fölpattant a székről, lerángatta Bencéről a takarót, pizsamát, és akárcsak a némafilmek hőskorában (imádtatta Buster Keaton filmjeit), rákente a tortát.

Legszívesebben patikamérlegen mérték volna le a hozzávalókat. Ibi Sárival együtt kétszer is átgondolta a recept nyomán a lépéseket, hogy a torta TÖKÉLETES legyen. Amikor utoljára ünnepelték Apus születésnapját, ő még megtáncoltatta a hölgyeket. Aztán parézisének első évében nem engedélyezte az ünneplést, a másodikban pedig kizavarta a szobából a váratlanul betoppanó barátokat, rokonokat. Azt gondolta, Ibi csődítette őket oda.

– Engem senki se sajnáljon! – üvöltötte. Ibi önkéntelenül megveregette Apus kezét. Eszébe jutott, hogy Bence mennyire imádtatta az ő kezét fogni. De akkor még udvarolt.

Sári a konyhából kiáltott be:

– Randim van, eltűntem!

Leánya hangjára Ibi belesüppedt a jelenbe. Segített Apus hideg, érzéketlen keze és az áporodott levegőjű szoba, amelynek minden molekulája orvosság-, izzadság- és hűgyszagba tokosodott.

– Fenét méssz! Azonnal csomagolni kezdünk!... Inkább hozd fel Lalit, hogy segítsen. Ennyit csak megtehet a jövődöbeli anyósáért!

Sári fintorogva vágta be maga után az ajtót.

– Azóta is keresi a helyét – jegyezte meg Ibi hal-
kan, inkább a kezében szorított törölközőnek, mint Apusnak. Kisietett.

Lali erdész volt. Heti két-három napig szívta csak a város kombinát okáda levegőjét. Csupán a Lali-féle hóhányók szegődnek erdésznek, összegezte Apus pszichológust megszegyenítő gyorsasággal kialakított véleményét Sári új barátjáról. A toporgó, hümmögő és vizet kristályosító *beszélgetés* pontosan harminc percig recsegett az ágy körül. Tudni akart mindent Laliról. Hogy oka legyen eltiltani a lányától. Sári egyszer egy pattanásos képű volt osztálytársát mutatta be a valódi bőrruhás motoros helyett. Két üveg vodkájába került. A nyálas protokoll után Apus elégedetten nyújtózkodott az ágyban.

– És ha nem tetszem, mi van? – állt Lali Sári elé a kapuban.

– Akkor Apusnak megtáltosodnak a lábai, kiugrik az ágyból, és seprűvel kerget ki téged a városból.

Este, teázás közben, Apus odasúgta Ibinek:

– Ezek – az utca felé bökött a fejével, mintha Lali ott őgyelegne, várva a verdiktumot – naphosszat döglenek a tisztáson vagy valamelyik tetves, bűdös erdészlakban, ha pedig fölkelnek, zabálnak és bőfögnek.

– Vagy Piroskát kergetik a fák körül – toldotta meg Ibi. – Zsémbs vénember lettél, a lányod helyesen keresztelt el Szekatúrának.

Pedig régen milyen büszkén hangoztatta az ő modern fölfogását, gondolta Ibi. Rajongott az Abbáért, habzsolta Ginsberget, Vargas Llosát, úrhajósok képével tapétázta ki az előszobát. És hova sorvadt.

Apus aludni akart, vagy hirtelen öt napot öregedni, és az új lakásban folytatni az életet.

Bejött Ibi.

– Amíg visszaérnek, elvisztek megnézni a lakást! – kiáltotta Apus dörmögő hangon.

– A temetőbe viszünk – motyogta Ibi maga elé.

Apus megrándult a takaró alatt. Mintha hallott volna valamit. Betegesen figyelt minden ajkat. Irtózott mások véleményétől, főleg az ablakok felé suttogott félhangos replikáktól. Ezek a falnak koccantak, az örökre elnyelte őket. Ezért vita közben inkább ő engedett. De ezt is főleg olyankor, ha nem a betegségéről vagy a kényelméről volt szó. Nevelési módszereit tökéletesnek hitte.

te. Még Dini tatát is kioktatta, hol tévesztette el Ibi nevelését.

– Ha nem pisilnél be készakarva, amikor bátorokdunk ellenkezni veled, akkor senki sem méltatna félhangos megjegyzésekkel! – sziszegte egyszer Ibi Apus arcába, amíg kicserélte a lepedőt. – Legalább két napig próbálnál elviselni minket alázattal. Úgy, ahogy mi is elviselünk téged. Akkor Sári sem gyűrődött volna ideggóccá. Öt éve csak kiabálsz azzal a lánnyal. Megértés, türelem, beszélgetés helyett.

– Sári nem az én lányom. Ezt megbeszéltük. Ibi felhúzta a szemöldökét, és legyintett. Eleinte viccnek képzelte, de később bebizonyosodott, hogy Apus halálkomolyan hiszi is. Inkább zabigyereket csinál a lányából, mint hogy beismerje harmadosztályú apaságát. Amittől Sári másfél évet csücsült börtönben.

– Gyere, Ibi, öltöztess, aztán hívjál taxit. Majd lecipeltek a vadorzóval... Igazán hozhatna már fácánt. Szóljatok neki, hogy szeretem a fácánt!

– Te is megmondhatod.

Apus előbb kifogásolta az ing színét, majd a zokni hosszúságát is.

Lali nevetve rontott a szobába, hangosan köszönt Apusnak. Ma különösen nyűgös, oktatta Sári a lépcsőházban. Az örökké mosolygó japán üzletembert alakítsd – ajánlotta. Lali megígérte, hogy Dini tatához hasonlóan ő is Apus szűk bőre alá férkőzik.

Amíg Ibi kiválogatta a megfelelő ruhadarabokat, Apus nyögött, átkozódott az ágyban.

– Hozzátok fogok költözni! – jelentette ki Dini tata öt évvel ezelőtt, miután Apust hazahozták a kórházból. – A vejem egy hisztis kisasszony, kell valaki a házban, aki megzabolázza.

Azóta Dini tata lett a családi békesség védőangyala. Szétválaszt, csitít, veszekszik, hazudik. Egyszer be is rúgott a nyugalom érdekében. Apus imádta a rumot, és a főnöke úgy képzelte, hogy beteglátogatásai alatt majd itathatja. Természetesen Apus érdekében, nehogy a hétköznapi külvárosába szoruljon. Dini tata porszívózás közben felborította az üveget az ágy alatt. Apus aludt. Ha kikürtöli a családnak, Ibi falrepesztő patáliát csap,

és Apus csak azért is inni fog. Délig kiszívta a rumot. Kétujjnyit hagyott a palack alján, mutatóba. Fél egykor elvágódott a küszöbön, és azonnal horkolni kezdett. Este, miután mindenki elaludt, Apus előhúzta az üveget, és szétmállott az önbizalma. Ijedtében megizzadt, félhangos hát-okkal forgatta a palackot a lámpa fényében. Egyetlen húzásra lehörpintette a maradékot. A harmadik eset után megtiltotta a főnökének, hogy italt csempészszen. Mindkettő elmaradt. Dini tatát pedig megmentette egy elvonókúrától.

– Jól van, Bencikém, ne hisztizz, viseld el, hogy elszenvedünk téged az új lakásig és vissza – mondta Dini tata fésülködés közben.

– Már hallottam ezt az elszenvedős mesét!

Ibi készakarva szűkebbre húzta a nadrágszíjat.

– Szép a lakás, Dini tata? – kérdezte Apus meghunyászkodva. Majd valami mással fogja ingerelni őket.

– Új, fiam, új!

Apus ezt úgy értelmezte, hogy a lakás szép, tökéletes, tehát megfelel. Bizott apósa ízlésében, józanságában. És örült, hogy továbbra is fiamnak nevezi. Nem érezte benne a lekezelő hangsúlyt. Amikor a kórházban volt, akkor szólította először *kedves fiamnak*. Sajnálattól.

A rumügy óta félt önmagától. Pár hétre, hogy a főnökét kitiltotta a házból, maga mellé ültette Sárít. – Az agysejtjeim ellenem dolgoznak – magyarázta. – Szövetkeztek a lábammal. – Megeskette Sárít az édesanyja életére, hogy azonnal szól, amikor észreveszi rajta, hogy beszámíthatatlan.

– Tudnom kell, érted... tudnom kell! – ordította eltorzult arccal. Csak ők ketten maradtak otthon.

Izzadt tenyerével Sári arcát simogatta, vagy a lepedőt gyúrta maga alatt.

– Nekem az agyam a kincsem, érted?!... Amíg megkülönböztetem a JÓT a ROSSZTÓL, addig élek. Utána tetszhalott leszek.

Sári ijedtében mozdulni sem mert. Rettegett, hogy az apja megbolondul. Ösztönösen hagyta inkább tombolni így.

– Sári, én megváltoztam – folytatta roskadtan. – Mert mindenki megváltozott körülöttem. Te is...

– De Apus...

– Ne szakíts félbe!... Most én beszélek! Mégis, benned bízom. Meg Dini tatában. Az öreg túl szenilis ahhoz, hogy átverjen. Figyelj jól arra, amit mondani akarok. Van még egy fiam. Ő majd eljön értem, és elvisz. De addig nem költözhethünk el, mert csak ezt a címet ismeri. Lehetetlen értesíteni. Tegnap szoltak, hogy hol épül fel az új lakásunk. Ez eltart még pár évig, mert az idén még bevetették kukoricával a területet. Neked tudnod kell: addig én innen el nem mozdulok, amíg a fiam nem jelentkezik. Világos?

– Vi... világos, Apus. De...

– Ne kérdezz! Ha akarom, majd elmesélem. Eridj!

Apus sohasem nevelhette Sárit saját elképzelése szerint, Ibi örökké *fedezte* a lányát az apai tekintély előtt. Legtöbbször merész hazugságokkal. Ezért létezik az a bizonyos fia. Vagy csak egy közös *titokkal* akarja a saját pártjára húzni őt. Hogy ne kelljen gondolkodnia, Sári maga elé mormogott „tényleg bekrepiált”-tal intézte el az ügyet. Apus viszont, Sári reakciójából ítélve, túfoknyi SZERETET-ben reménykedett.

Az utcán dudált a taxi. Apust hokkedlin vitte le Lali és a szomszéd.

– Majd megkérjük a taxist – mondta Ibi –, fiatalember, segíteni fog.

Egy ötvenesért, gondolta Apus.

Az autó gödrök, betongerendák és daruk között szlalomozott a tömbházig.

Apus Lali és a valamikori szomszéd taxisofőr „golya viszi a fiát” kezén dohogta végig a három emeletet. Az előszobában újra hokedlire ültették. Onnan mustárgatta a lakást.

– Melyik lesz az én szobám?

Unott érdeklődéssel kérdezett. Mint akinek mindegy a válasz, mert úgyis ő dönt.

– Majd határozunk.

Ibi már határozott, csupán a forma kedvéért tagadta le. Hisz Apus ellenkezése csak szóbeli lehet.

– Ezt akarom, itt a fürdőszoba mellett. De még-

sem. Mert akkor én szagulom a bűzötöket... A szemközti akarom. Tágasabb is. Lali, itt az iránytű, határozd meg a szoba fekvését... Északiiii?! Majd bolond leszek! Télen megfagyok. Egy reggelen kőkeményen találtok. Ezek szerint az a déli fekvésű. Azt akarom!

– Azt nappalinak rendezzük be – jegyezte meg Ibi alig hallhatóan.

– Tojok rá!... Vagy ideadjátok, vagy nem költözöm!

– Talán nézd meg a hátsót – Ibi hangja olyan lágy volt, hogy ő maga is meglepődött. Mintha egy eldugott tisztáson, fekve hallgatnák Apussal a madarak cicsergését, és ő meg is kérdezte volna, hogy melyik madár dalol. Használt a Rudotel.

– Miért lakjam én hátul? Hogy ne zavarjam a vendégeidet?!

Ibi mosolygott, és megsimogatta Apus fejét. Hálásan gondolt a modern gyógyszeriparra. Székestől cipelték hátra Apust, és letették az ajtóban.

– A kicsi szobába akarsz nyomorítani?! Itt az ablakok is kisebbek!

– Az ablakok mindenhol egyformák – szólalt meg Dini tata.

Ibi másfelé figyelt. A csempét tapogatta a fürdőszobában. Dini tata idegesen fészkelődött Apus mellett. Unta a ceremóniát.

– Szóval, úgy általában, tetszik-e?

– Igen, Ibi, tökéletes.

– Naná! Már aláírtam a szerződést!

Szándékosan időzítette a bejelentést. Apus összerendezent, Dini tata megszorította veje vállát. Így csupán csordogált belőle a düh:

– Máskor, drágám, ha még költözünk, szólj nekem is, kérlek. A kutyaúrstenit neki!... Mehetünk.

– A konyhát is nézd meg, drágám

– Mondtam, hogy minden megfelel. Vigyetek le, fiaim – és úgy intett a két férfinak, mint turista a rikszakulinak.

– Ti mindannyian azt várjátok, hogy elpatkoljak! Apus ezt a taxiban mondta. A hangokat az ülések nyelték el.

Ibi máris belefáradt a költözködésbe. Egy jóságos manó kiemelhetné őt a taxiból, hogy valahova messze röptesse csupán pár napra, ahol valaki más gondolkodik helyette. A hurcolkodást természetesen ugyanez a manó intézné. Varázsütésre.

Apust pillanatokig bosszantotta a tehetetlensége. Aztán egy régi kirándulásra emlékezett, amikor még udvarolt Ibinek. Dini tata tiltotta a lányát tőle (Meg ne lássalak azzal a részeges szoknyapecérrel!), pedig még látásból sem ismerte. A közeli várhoz kirándultak, Dini tata utolérte őket az állomáson. Ibit fölpofozta, neki a fenekébe rúgott. Fél évre rá mégis összeházasodtak. Titokban. Hazamentek, és megmutatták a rózsaszínű papírt. Az ő szülei gyerekkorában meghaltak, nagynénje nevelte. Dini tata úriember módjára egy üveg pálinkát csapott az asztalra, és estig megitták. Az állomási jele-jelenetért bosszúból Sári születésekor kijelentette, hogy a gyerek másé. Később elfelejtette, hogy ez csupán bosszú. Ibi toporzékolt, két hétig külön éltek. Nem emlékezett, hogy mivel békítette meg a feleségét.

Ezek az emlékcserépek most úgy zörögtek a fejében, mint sorsoláskor a fémgolyók a hengerben.

Hazaértek. Apust visszafektették, Ibi mindenkit átöltöztetett. Már napokkal ezelőtt följegyezte, mit hova pakolnak. Notesszal a kezében osztogatta a parancsokat. Közben tányérok, poharak törtek, pattogott a zománc, csorbultak a tálak.

– Most már értem, miért őrjöngtél a tolószék ellen. Hogy soha ne kelljen segítened!

Ezt Ibi fröcskölte Apusra, miközben bőröndöket, dobozokat kerülve átviharzott a szobán.

– Te meg azért akartál tolókocsiba ültetni, hogy az utcán, sétáltatás közben az emberek szemében te légy a NAGY ÁLDOZAT, aki a fiatalságát oda dobta férje ápolásáért.

Mire befejezte, Ibi már az udvarról gyűjtötte össze a virágcserepeket. Ha visszajön, majd megismétli, gondolta Apus.

Ibi újra beviharzott, a fölkapart porszemek szikráztak a levegőben, de Apus elfelejtette, mit kell megismételnie. Csak azt látta, hogy a feleségének szétnyílt a

blúza. AZELŐTT falták a szerelmet, tekintet nélkül az időpontra, helyszínre. Apus vágya alig fakult AZÓTA. Ibivel erről sohasem beszéltek. Apus szégyenében, Ibi a tapintat álarca mögül.

– Ülj mellém – kérte sóvárogva. Szája kiszáradt, zihált.

– Megörültél??? Reggelig sem fejezzük be a pakolást!

Apus kinyújtotta a kezét. Ujjai reszketve kapálóztak a levegőben. Ibi csücsörített, és önkéntelenül, mintha zsinóron húzták volna, leült az ágy szélére. Olyan esetlenül kérték, hogy elmosolyodott, miután leült. Mintha egy óvodás gyerek kérte volna, hogy beszéljen a logaritmusról.

– Mit akarsz? – kérdezte furcsa előérzettel, és olvasni próbált Apus szemében. Régen a legkisebb rezzenésnek is ismerte a jelentését, de amióta fekszik, Ibi leginkább kíváncsian vár.

Apus meredten nézett, ahogy hunyorított, mélyültek a szarkalábak a szeme sarkában. Hirtelen benyúlt Ibi blúza alá.

– Meghibbantál?! – pattant föl az asszony.

– Talán csak megsimogathatom a feleségemet! – ordította Apus remegő ajakkal. Most emlékezett, mit akart mondani az előbb, de visszafolytatta. Megpróbált fölülni.

– Ne üvöltözz!... Meghallják.

– Hát aztán!... Hallják!... Legalább megtudják! Ibi reszketett az idegességtől. Gyenge az a Rudotel, gondolta. Lúdbőrözött a háta. A lába mintha megbénult volna.

– Állatkerti majom vagyok ebben a házban, akinek odalökik az ételt-italt, aztán újra rázárják a ketrecajtót... Vajon kinek az ujjlenyomatát töröltem le a melledről?!

– A fél vállalatét, drágám! – hadonászta. – Ha valahol tőlünk lopott műszereket találnak, a rendőrség az én csöcsömön azonosítja a tolvajt!

Apus visszazuhant, elernyed. Suttogva beszélt:

– Visszaélsz a tehetetlenségemmel. Akár a másik szobában is hentereghetsz, úgysem nyithatok rátok.

– Látod, jó ötletet adtál. Majd az új lakásban ki-

próbálom. Sőt! A te szobádban, a fotelon fogunk, ha már ilyen hülye vagy!

– Egy kis tapizás nekem is jár!

Ibi durva cinizmussal akarta lenyisszantani Apus ágaszkodó gyanúját. Remélte, hogy az apósának még nem szólt a sejtelméről, mert akkor az öreg addig nyaggatja őt, amíg kénytelen bevallani. Mindig őszinte volt vele. A magyarázatot régen előkészítette. Negyvenöt éves nőnek biológiai szükséglet a férfi. Ezt könyvekkel is bizonyíthatja. Apus értelmi szintjét ez ellepi. Két és fél éve bujkálnak a kollégájával. Kemping, autó, segítőkész barátok lakása. Imre szerelmes belé, talicskával hordaná el érte a havat az Everestről. Tavaly a születésnapjára apró aranyfülbevalót kapott ajándékba. Azóta is a táskája aljába varrva hordja.

– Annyira szeretlek, drágám, hogy beleegyezem egy csupán biológiai kapcsolatba. Modern világban élünk, felvilágosult emberek vagyunk, neked pedig szükséged van férfira. Válaszd ki, akit akarsz. Egyetlen kikötésem, hogy mindig tudjam, mikor. Ne is ellenkezz nekem az örök hűséggel. Így akarom. A te és a mi érdekünkben.

Ibi ezt akarta hallani Apus szájából. Akkor talán ő is közelebb húzódna hozzá, kölcsönösen segítenének legyűrni a természetet.

Dini tata állt meg a küszöbön. Mint akiket rajtakaptak, elfordultak egymástól. Már szégyelljük magunkat, gondolta Ibi. Akár az idegenek, akik félnek az esetleges pletykáktól.

Ibi megragadta a papírzsákot, és a sarokba húzta. Apus kinyitotta az újságot. Legelőször az apróhirdetést böngészte, hátha valaki parézis elleni gyógyszert kínál eladásra. Addig akarok élni, amíg föltalálják az én orvoságomat, magyarázta évekkal ezelőtt Dini tatának.

Ibi hirtelen az ágy felé pördült, és vérebként szagolt a levegőbe. Felrántotta a takarót.

Egy frászt cserélem ki alattad a lepedőt! Pácolódj a pisidben!

Lehúzta az asztalterítőt és összehajtotta. Reszketett a dühtől.

– Maga meg mit koslat utánunk?! – kiáltotta Ibi a becsukódó ajtónak. – Maga sem templomajtó!

Ezt célzasként süvítette Dini tata nyomába. Mintha az öreg valamilyen különleges műszerrel belepillantott volna lánya fejébe. Ibi úgy érezte, hogy amit gondolt, el is hangzott a szobában, és most az apja tud a viszonyáról. Apus elmélyülten olvasott. Számára a környezet csak önmagával létezett.

Öt évvel ezelőtt Dini tata „megháborodott”. A család egyöntetű véleménye szerint. Hetvenkét éves volt akkor. Megnősülök, a menyasszonyom, mutatta be a jövendőbelijét. Este, a híradó alatt. Az ara hatvannégy. Özvegy Nagy Friderika egy szoba-konyhás lakásban élt.

Apus örjögött. Háromhavi udvaroltatás után Frida néni odahozatta magát. Két bőrönd, egy szatyor és a kanári.

– Picasso szerint az embernek hetvenéves korában már nincs szüksége nemi életre, de vannak még vágyai. Fridát feleségül veszem, aztán elköltözünk. Addig velünk lakik. Kedves teremtés, majd megszeretitek.

Dini tata sok pénzzel szállt bele a lakás árába. Apus az erdő melletti lakótelepen választott lakást, ám apósa ragaszkodott ehhez a tömbházhoz, mert pontosan a házuk helyére épült.

– Meddig táncoltat még minket ez a vén trotyli?!... Jó, persze, tudom, az a rohadt pénz!... Már kamatostól megfizettünk érte!

Ibi, apja védelmére, tehetetlen flótásnak nevezte Apust. Ha ő képes előteremteni a vételárat, nem szorulnak az öreg pénzére. Amit így is csak hosszadalmas kunyizás után csikartak ki. Apus sohasem ragadta meg a fölkinált lehetőségeket. Bambán nézett a hátukra.

Frida néni simulékonyan kerülgette a szikrákat... És halogatta az esküvőt. Apus naponta szenvedett a fejfájástól. Félrelökte az ebédet, mindenért cirkuszolt. Végül Dini tata is megunt a hintáztatást, ráadásul lassanként félni kezdett Apustól, aki fogcsikorgatva lövellte utálattát. Öt hónap és tíz nap elteltével becsomagolta menyasszonya holmiját, taxit rendelt, és visszaszállította a bőröndöket. A kanarit pedig, amelyből Apus legszívesebben levest főzött volna az *anyósának*, kiengedte. Frida néni este kilenckor lihegve dőlt az ajtófélfának. Csen-

getett. Dini tata kinyújtotta a kulcsokat, jó éjszakát kívánt, és bevágta az ajtót.

A legnagyobb bőröndöt Sári és Lali megpakolta tányérokkal, kristállyal, hogy ketten is alig mozdították.

Ibi érezte, hogy sohasem érnek a végére. Fölöslegesen rendelte oda az autót. Háromórai munkának semmi látszata. Leroskadt egy székre, és sírt. Minden az ő gerincére szakad, ez az idétlen família összecsinálná magát nélküle. Lali vigaszképp anyukának szólította, de fölöslegesen erőlködött, mert Ibi *hülye taknyosnak* titulálta. A másik szobába küldte Sáriékat, hogy batyut kössenek az ágyneműből. Ő pedig kicsomagolta a mozdíthatatlan bőröndöt, és tartalmát szétszította a többi ládába, táskába.

– Idegesen nem lehet dolgozni – szólalt meg Apus egy orvosi szakkönyv mögül.

Ibiben most tudatosodott először, hogy a költözködés parányi lényvé zsugorította Apust. Tartott annyira hozzá, hogy gondolni se merjen a kiszolgáltatottságára. De Apusba akarta vésni, hogy mostantól bármikor fölékerekedhet. Ettől bátrabb lett:

– Inkább hallgass, és jegyezd meg a naplódba! A költözködés csupa élmény. Kötelességed leírni, hátha az utókor kinyomtatja. A tiszteletdíjból a lovas szobrodat állítják a sírodra. Egyik kezében bili, a másikban gatyá, pennával átszúrva.

Apus megdermedt. Meleg futkározott a bőrén. Még hebegni sem bírt. Valamilyen fogantyúért kapálózott a levegőben, hogy azzal talpra húzza magát. Tegnap a képzeletbeli fogantyú még ott függött...

– De... de... Ibi... Hát te ezt hogy...

– Na, mi történt? Lenyelted a nyelvedet? Úgy kelepeltél mostanáig!... Tavaly találtam meg. Havonta olvasom a folytatásokat. Olyan, mint egy nosztalgiafilm. Remekmű!... Te horkoltál, a fejed lecsúszott, és én megigazítottam a párnádat.

– Szégyelld magad!

– Hát persze. És ha most bosszúból magad alá külsz, a fejedre húzhatod a lepedőt. Szarosan viszlek az új lakásba!... Veled avatjuk föl a fürdőszobát.

Apus fél évvel azután kezdett naplót vezetni, hogy

hazaengedték a kórházból. Akkor mindenkit gyűlölt. A család „szövetkezett ellene”, szabályos haditervet eszeltek ki, hogy ő élete végéig ágyban éljen. Hetekig némán gyűlölt, mert látta, hogy a „durcás kisgyerek” szerepkörében megőrjíti a családot. Ráadásul sajnálták is. Elégedett élvezettel hajszolta Ibit és Sárít a legkülönlegesebb óhajokkal. Most *megfizetnek*, gondolta. AZELŐTT őt rángatták a dróton. Ibi és Sári hetente követeltek cipőt, blúzt, szoknyát, bigyuszt. Bármilyen munkát elvállalt, hogy pénzt szerezzen. Ha dühében fizetéskor leitta magát, hogy valamit törlesszen, vagy elviselje a rigolyáikat, csak az ő becsülete ázott, újabb töltenyeket kínált a két nőnek. Mindezt a naplónak is elpanaszolta.

„Már csak te maradtál nekem, édes naplóm – jegyezte pár hónapja, miután Dini tata is kegyvesztettje lett –, az öreg teljesen szenilis, beszámíthatatlan. Nekem fokozatosan tisztul az agyam. A feleségem szeretőt tart. Gondolkodtam, ki lehet. Hülye ízlése lehet a pasasnak. Akkor nekem is hülye ízlésem volt, amikor elvettem? Eleinte szívéből szeretett. Nagy társaságot tartottunk, barátok jöttek, mulattunk. Ibi imádta a bulikat. Most utál engem, csak szánalomból maradt melletttem. Érzem. Majd eljön a fiam, elvisz engem ebből a mocsokból. Álmos vagyok, alszom.”

Tudva, hogy Ibi fölfedezte a titkát, úgy érezte magát, mint csiga a háza nélkül. Dini tatában bízott, de sohasem beszélt neki az érzelmeiről. A napló intim barátként hallgatta a panaszait. Apus utálta az afféle lelki tanácsadást, ezért írt. A napló néma maradt. Még verset is írt. Mindjárt a legelején, amikor csupán a száraz eseményeket jegyezte föl. Rettegett, hogy valaki megtalálja a naplót. Szerinte a gondolatai, érzelmei védőpajzsként óvták a család ostroma ellen. A vers címe: *Túlélek*.

*Születésem büntetése, hogy
Mocskomban aludjak.
Túlélésem büntetése, hogy
Halottként álmodozzak,
Álmaim tüskéket kelesztettek,
Egyszer kihúzok egyet és
Előttetek a szívembe szúrom.*

Éjszaka írt, a zseblámpa fényénél. Ha éjjel fölriad, látnia kell az órát. Így magyarázta a lámpa szükségességét.

Meg kell semmisítenie a naplót. Kiirtja Ibi maradék kárörvendését is. Képtelen lenne továbbra is bizalmasan írni a naplójának. És hova rejtse? Bármikor megtalálnák, Ibi talán hangosan is felolvassná a többieknek. Meg a szeretőjének. Ha így öli meg őt, senki sem bizonyíthatja rá a gyilkosságot. Szívroham, és kész. Nem, nem, ő túlél mindenkit a családban.

Ibi visszajött a szobába. Apus azonnal elfelejtette előző gondolatmenetét. Ibi néma megjelenése is értelemradírként hatott.

– Na, kiheverted?... Soha senkinek sem beszéltem a naplóról. De elolvastam, mert érdekelt, te hogyan érzed magad. Mert erről hiába faggattalak, örökké megsértődtél. Pedig én is megbecsülném az őszinteséget, nemcsak a naplód.

Apus töprengett, higgyen-e. Sárinak biztosan nem mutatta, de Dini tatának lehetséges. Erőtlenül feküdt. Félt Ibire haragudni, félt kiabálni rá. Veszített. Most kellene a versbeli túske, hogy zsarolhassa vele a felelőségét. Holmi látszólagos tekintélyért. Majd a fia mindent elrendez. Figyelte a plafont, és megpróbálta összeszámolni az agyonütött szünyogokat.

– Úgyis teher vagyok nektek, és csak azért nem mérgezték meg, nehogy börtönbe zárjanak érte.

Apus ezt fél éve állapította meg, amikor először *felejtették* el azonnal kicserélni alatta a lepedőt. Rálegyintettek, hogy rögtön.

– Most az hiányzik, hogy behülyülj! – vágott vissza Ibi.

– Akkor berakhatsz a diliházba.

– Félttem a többi beteget!

Ibi lappangó kíméletlenségét Imre ébresztette föl. A rövid pásztorórák alatt örökké Apusról panaszkodott. Imre jó érzéssel, fokozatosan alakította át Ibi reszkető, néha hisztériás félelmét durva cinizmussá. Kihasználta ragaszkodó bizalmát, remélve, hogy kezdetnek elköltözik Apustól Sárival és Dini tatával. Elhitette Ibivel, hogy Bence agresszivitással leplezi kisebbrendűségi komplexusát, és ennek egyetlen ellenszere a kíméletlenség. A fél évvel ez-

előtti lakáskiutalás pedig végérvényesen Ibire kötötte a kapitányi szalagot.

– Ha babusgatod, lesed minden böffenését, akkor a drága férjed elveszíti egyéniségét. Olyan lesz, mint a vízbe ejtett vekni – ismételte Imre. – Tipord el a maradék hatalmát!

Ibi bólogatott, de sajnálta Apust. A majdani költözködés után akarta kiirtani belőle az akaratot. Igazad van, köszönöm, drágám, hálás vagyok érte, lesz Apus szókinccse. És mosolyogjon, bólogasson.

Apus egyelőre áskálódott, szinte remegve várta a pillanatot, amikor lecsaphat és bosszút állhat *asérelmekért*. Amelyek inkább hasonlítottak gyerekes nyelvöltögetésre, mint velőbe fúródó bosszúnyílhoz. Naplója olyan volt, mintha egy múlt századi, zárdában nevelkedett agyszűz írta volna. Csupán a naturalista szófüzerek tették méltóvá az atomkorhoz.

Dini tata belefáradt a csomagolásba.

– Még egy ilyen mozgalmas családot nem szagolt Európa – panaszkodott Apusnak. – Aludni sincs eröm a fáradságtól!

Apus hanyatt fekvé, szoborként figyelte apósát. A lakáskiutalással együtt gyűlölte meg.

Most biztosan szövetkezett a lányával öellene. Vajon az új lakásban melyik eldugott, sötét zugba lökik, és naponta csupán egyszer tolják elébe az ételt? De ellenáll, a jogaiért fog háborúzni velük. Majd az ajtóban ülve dirigálja a költözködést. Ő a férfi. Ha első napokban kialakítja a házirendet, Ibiék később hiába ugrálnak. Az öregtől kellene megszabadulni. Majd megtárgyalja Sárrival, szerezzen valami magányos öreglányt neki. Sári segíteni fog nyomorék apjának. Ő az apja lánya.

– Szégyellje magát! Fölpiszkálta Ibit ellenem. Eddig éreztem, hogy a feleségem szeretettel gondoskodik rólam. De most már olyan, mint egy programozott nővér-robot. Szemtelenül, kötelességtudóan csinálja. Sőt néha túlbuzgóságával sugallja a megvetését. Már csak az hiányzik, hogy lefekvés előtt korbácsolja magát. És tudja, milyen érzékeny lélek vagyok!

Dini tata öt éve semmin sem lepődött meg.

– Jól van, fiam, te tudod.

Megpaskolta Apus lábát, és fölállt.

– A rohadt életbe! – ordította, és fölült. – Most ezzel a mártírábrázattal akar engem lefegyverezni?! Mi?... Akárcsak Ibi!... Hülyének néznek engem? Úgy bánnak velem, mint egy csecsemővel!

– Ne kiabálj, Bence – mondta halkán.

– Menjen a francba azzal a múmiapofájával!

Apus életében először szidta hangosan Dini tatát.

Ibi berontott a szobába. Csörömpölés. Sári a konyhában két mélytányérra ejtette a kerámiavázát.

– A jóistenit neki! Itt mindenki megbolondult!... Ti mit veszekedtek?! Én dolgozok, hogy kijön a gigám, ti meg marakodtok, mint két gyerek! – dühében bevágta a nyitott ablakot. Repültek az üvegszilánkok. Az egyik megvágta Ibi keze fejét.

– Felkötöm magam! Tényleg felkötöm magam!... De meg ne próbáljatok levágni!

Ibi kiszaladt az udvarra. A padra roskadt, és sírt. Aztán megmosta az arcát, és visszajött.

– Gyerünk, mert itt ünnepeljük az újévet!

Amikor Sári szabadult, Apus a kórházban feküdt, és reménykedett. Egyszeri sikertelen felvételi után Sári *élni* akart. Nem válogatott. Marcipánba önthették volna Dini tata ügyvéd barátját, aki fél évre zsugorította az első fokon kirótt másfél évet. Ibi naponta elájult, Apus naponta megivott egy üveg konyakot. A tárgyalást követően szanatóriumba, illetve elvonókúrára vitette őket Dini tata. Roncsként, vádaskodva a nevelésért, várták lányuk szabadulását. Pontosan két héttel előtte, ebédkor, Apus lezuhant a hokedliről. Amíg a mentőt toporogták a kapuban, irtóztak saját diagnózisukra gondolni. Idegbénulás, recsegte a mentőorvos, mintha azt mondaná, hogy ez is valami a hússzagató, koponyaloccsantó balesetekhez képest...

Apus megtiltotta, hogy Sári meglátogassa a kórházban.

– Csomagolja össze a holmiját, és menjen, ahová akar – nyöszörögte. Amikor hazavitték, szótlanul tudomásul vette, hogy Sári ott van.

Másnap viszont azt hazudták neki, hogy óhaja telje-

sült. Látszólag megnyugodott. Apád egyelőre nem dirigál, mondta Ibi Sárinak.

– A cipőket, takarókat gyömöszöljétek zsákokba! – és közben Ibi a konyhaszekrényvel küszködött. – Az edényeket nyomjátok közéjük.

Lali odaugrott segíteni.

– Úgy, úgy, nyald be magad anyósodnál, másképp te leszel a család csicskása! – harsogta Apus a nyitott ajtón át a konyha felé. – Persze valószínű, hogy így is az leszel... Marhaság ide benősülni. Nyomorék após, nagypofájú anyós, a feleséged meg börtöntöltelék.

– Ha nem fogod be, leütlek, mint egy legyet!

Ezt Ibi sziszegte az ajtóból. Csendes otthonról álmodozott, ahol minden lekerekített és simulékony, ők pedig egy ködös légben súlytalanul libegnek.

Apus megijedt. Oldalt fordult, és turkált a fölhalmozott orvosi könyvek között. Nagy részüket Dini tata vásárolta Apus nyugdíjából, de kötelessége volt a könyvtárból is kölcsönözni. Regényt ritkán olvasott. Úgy képzelte, hogy valamikor meggyógyíthatja önmagát, újra járni fog. A legtudományosabb szakkönyvek sorai között kutatta a gyógymódot. Jegyzetelt, tanult, de legtöbbször egész fejezeteket ítélt értelmetlen zagyvaléknak. Hasonló makacssággal kutathatták eleink a bölcsek követét.

Lali tanácstalanul kapkodta a fejét, mert dönteni akart, kinek van igaza. Előítéletek nélkül szerette Sárit. Őt veszem feleségül, nem a szüleit, vigasztalta magát, habár tökéletes házasságra vágyott. Másik városba is költözhetünk, gondolta.

Miután Apust beszállították a kórházba, a család odaesődült sajnálkozni és kárörvendeni. Bátorító arccal bólogattak Apusnak az ágy körül. Az orvos alig tuszkolta ki a patológiai eseteket köpködő rokonságot. A lépcsőn lefelé már csücsörítve ingatták a fejüket.

Ibi rettegett hazamenni. Estig ült a kórház előtti parkban. Akár a hibás hanglemez, amely ugyanazt a taktust ismétli, úgy ismétlődött a kórház halványzöld falán Apus lezuhanása.

Az első két hónapban futottak a napok, mint vonat alatt a talpfák. Az orvosok biztatták. A nővérek – körí-

tésképp – sokatmondóan kacsintottak. Üstnyi gyógyszert zúdítottak Apusba.

Ibi összes köszönő, visszaköszönő és méltóságteljesen biccentő ismerősét előkaparta külföldi tabletták miatt. Esővíz.

Amikor Apus kezelőorvosa legelőször ingatta a fejét a naponta ismétlődő kétszavas kérdésre, Ibi elájult. Mint annyiszor már. Összeomlott, akár egy felrobbantott, kivénült gyárkémény. Arca öt évet öregedett, mert leszáradt róla a *háthaméigis* félmosoly. Sári a barátnőjéhez költözött az otthoni fortyogó napok elől. Két nap után, szégyenében, visszasompolygott.

Válni akart. Azonnal, még mielőtt Apust kitessekelik a kórházból mint gyógyíthatatlant. Ügyvédhez futott. Hangja idegesen közömbösködő volt, az ügyvéd értetlenül hallgatta a zavaros magyarázatot. Férje miatt nincs az a bíró, aki önöket elválasztaná, mosolyogta ironikusan.

– Szabadítson meg tőle! – ugrott fel Ibi a székről, és megmarkolta a faragott ceruzatartót az íróasztalon.

– Menjen haza, szedjen nyugtatókat, és két hét múlva várom.

Ibi alig emlékezett, hogyan jutott ki az épületből. Tíz nap alatt eljutott a szégyenérzetig, és nem kereste többé az ügyvédet.

Három nappal később öngyilkos akart lenni. Hanyatt fekvé várta a pillanatot, amelyre sohasem fog emlékezni. Meredten nézett fölfelé, ellenérveket keresett az öngyilkossághoz. Reszketve, verítékesen nyelte a tablettákat. Megpróbálta elfelejteni Apus torz arcát. Egy poloska mászott a falon. Undorában Ibi fölpattant, és mindent kihányt, mielőtt a fürdőszobába ért volna. A szőnyegre roskadt. Lassan előbújtak az ellenérvek. Apus, Sári, eddigi élete. A falnak dőlve aludt reggelig.

Hármasban Dini tatával sikerült elmozdítani a konyhaszekrényt.

– Nem költözünk! – kiáltotta Apus a konyha felé Ibinek.

Ibi nekidőlt az ajtófélfának.

– Ez most mi?

– Hallottad. Nem költözünk. Én legalábbis nem. Várom a fiamat. Csak ezt a címet ismeri, és nincs hogyan értesíteni. Érzem, hogy jönnie kell. Még nyugodtan visszapakolhattok mindent. Azt mondjuk, hogy nagytakarítás volt nálunk.

Ibi előbb csak mosolygott, aztán harsányan nevetett. Még a könnyei is potyogtak. Aztán hirtelen elhallgatott, és Apust nézte. Szánakozva, ahogy a kiöregedett cirkuszi medvét szokták. A halált kívánta.

– Idén tölti be a tizennyolcadik évét. Magas, barna szemű, a haja göndör. Kész fiatalember. Egyetemre készül. Neki adom az aranyláncot a nyakamból. Megérdemli.

Dini tata Ibi háta mögött pislogott. Lali lehuppant egy székre. Sári az asztalra borulva sírt.

– Rendben – mondta Ibi –, majd telefonálsz, ha jöhetünk érted.

Egy hónap után, hogy hazahozták a kórházból, Apus kikövetelte magának a folyamatos ápolást. Megtiltotta, hogy magára hagyják, akár egy percre is. Mert akkor bepisilt.

– Felöletek megdögölhetek! – kiabálta naponta többször.

Néha órákon át veszekedett. Ez két év múlva történt, áprilisban.

– Megszagolta a tavaszt, neki is mozog a pilije – vihogta Dini tata Ibinek a konyhában.

Apus mindent összetört, amit megkaparintott. Félrelökte az ételt, elszaggatta a párnáját. Gyilkosok, ismételtette. Forgolódott az ágyban, megtiltotta, hogy mosdassák. Spenótfoltról magyarázott, amely a szemközti falon terebélyesedett, fölfalta a körülötte keringő tükörtojásokat, végül majd kitöri a falakat, és előnti a házat. Hatodik napon Ibi bevitette. Előbb zárt osztályra került, megfigyelés végett. Az új környezettől és az injekcióktól lecsillapodott. Kérte, engedjék haza. Kétórás beszélgetést követően az orvos beleegyezett.

– Értelmi szintje fokozatosan vissza fog fejlődni – magyarázta az orvos Ibinek. – A spenótot utálta gyerekkorában, ettől való félelme is erre utal. Még lesz ilyen, persze néha meglepően értelmes lesz. Bármikor telefo-

nálhatnak, majd küldök valakit, aki nyugtatót szúr bele. Más ellenszere nincs. Lehetőleg kerüljék a vitákat. Sajnos, a parézist mindenki másképp viseli el.

Este tízre nagyjából összecsomagoltak. Lali hazament. Ibi köszönetképpen homlokon csókolta. Dini tata nyögve terpeszkedett a fotelban. Vacsorázni sem maradt ereje. Sári a sarokba kuporodott a gumimatracra. Azonnal elaludt. Apus a szomszédasszonyt bámulta, aki ruhákat tergetett az erkélyen.

Családi idill, gondolta Ibi. Fáradtak vagyunk a veszekedéshez. Holnap összetolják, szétszedik a bútorokat. Apust viszik utoljára, az ágyával együtt. Majd újra megkérdezi tőle, melyik szobát óhajtja.

Apus csapóajtót kívánt a padló helyébe, amellyel egyetlen gombnyomásra eltüntethetné a roskadásig fáradt családot. Az *Ivanhoe*-ban olvasott ilyesmiről a napokban. A pincében óriási húsevő patkányokat tenyésztene. Valahol ezekről is olvasott. Ibit figyelte. Mintha ráncosodna a bőre... Szegény. Megöregedett. A tükröt kereste, de aztán eszébe jutott, hogy még reggel a falhoz csapta.

A CSALÁD

I

Falka Péter köpött egy nagyot a nem működő lift felé, majd a két teli szatyorral lassan megindult hatodik emeleti lakásuk felé. A negyedik fordulónál lihegve állt meg néhány pillanatra, majd fújtatva vágott neki az újabb lépcsősornak. Ajtajukhoz érve homlokával nyomta meg a csengőt. Ági fürdőköpenyben, vizes hajjal nyitott ajtót az apjának.

– Ez az átkozott lift megint bedöglött, hogy szakadna le azzal, aki csinálta!

– Rakd le a sörösüvegeket a konyhában, mindjárt jövök, csak becsavarom a hajam! – Ági ezzel eltűnt a fürdőszobában.

Az asztalra emelte a szatyrokat, aztán zsebkendőjével letörölte homlokáról az izzadságot, és a szobában egy fotelba vetette magát.

– Anyád hazajött? – kiáltott a fürdőszoba felé, miután kifújta magát.

Ági fésűvel a kezében rontott a szobába:

– Egyszer s mindenkorra zárjuk le ezt a témát! Livia nem az anyám, csupán a te feleséged!

Hangja fűrészgép sivítésaként robogott Falka fejében. Bármit elviselt volna, kivéve a veszekedést. Hogyan magyarázza meg ennek a lánynak, hogy UNJA ezt az egész vitát, amely hamarosan jól begyakorolt koreográfia szerint fogja döngölni az ő idegeit?

– Jól van, na, mit hóbörögsz mindjárt!... De ideges vagy ma!

Még reménykedett, hogy elkerülheti. Aztán látva Ági láva-szemét, hirtelen összerogyott az optimizmusa.

– Amióta csak idehoztad ezt a perszónát, próbálsz belém verni a gondolatot, hogy anyámnak szólítsam, de felfoghatnád végre, hogy soha nem fogom!

Falka fölugrott a fotelból, az ablak felé indult, majd hirtelen megfordult:

– Már megint a régi szöveg! (Utánozni próbálja Ági hangját): Livia nem az anyám, csak a te feleséged! (Sa-

ját hangján:) Most pedig az következik, hogy (ismét utánozza:) csak a fodrásziskolában éreztem jól magam!

Ági lemondóan bámulta az apját.

– Hagyd, ne erőlködj. Kívülről fújom az ellenérveidet, hogy én soha semmit sem tettem a családi békéért, és képtelen vagyok bármilyen újhoz alkalmazkodni.

Kis szünetet tartott. Értelmetlen civakodás. Miattam úgysem löki ki Líviát, csupán én veszíthetek, gondolta Ági.

Falka tágra nyílt szemmel és zsebre dugott kézzel bámult rá.

– Ezt a témát mi már teljesen kiszárítottuk.

Aztán lassan megfordult, és visszament a fürdőszobába. Ez a meleg mindenkit kizökkent, fölösleges volt így az apjára rontania. De néha annyira buzog benne a düh, hogy képtelen fékezni magát.

Falka kibámult az ablakon. Feleségét tizenhat éve ütötte el egy autó a zebrán. Ági akkor négyéves volt. Hetekig csak kóválygott, sugallatot várt, mit tegyen. Tehetlensége miatt sivatagi cserjének érezte magát, nem volt egy barátja, aki segített volna. Rokon még kevésbé. Hirtelen a nyakába szakadt a háztartás, nevelés egész gondja, és ez annyira váratlanul csapott le rá, hogy sokáig csak kapkodott ide-oda. Mindent elrontott.

Visszaült a fotelba.

– Tehetek én az egészről?! – kiáltott föl mintegy önmagának, de Ági meghallotta, és berohant. Mintha egy tőle független erő automatikusan az apja elé hurcolná, hogy a legcsekélyebb önfelmentését is megakadályozza.

– Igenis, tehetsz! Én megértem, hogy kellett a nő a házba, de minek álltál össze az első részeges csiszoló-nővel a műhelyedből?

– Válogasd meg a szavaidat, mert életemben először pofon váglak! – ugrott föl a fotelból, és fenyegetően közeledett Ági felé.

– Te is jól tudod, hogy ez az igazság! Beadta neked a nagy blablát, hogy huszonöt éves korában elhagyta az első igazi szerelme, az álomlovag, te meg beszédted! Meg hogy csak néha piál, amikor újra eszébe jut!

– Te meghülyültél! Rendes lakása volt, négyszer próbálkozott az egyetemmel is!

– Lakása! – jegyezte meg Ági halkabban. – Azt is azért kapta, mert, hogy finom legyek, jól használta ki a testi adottságait!

– Én nem tudom, mit csinálok veled! – ordította. – Mégiscsak ő nevelt!

Ági nem akarta tovább rontani a kapcsolatát az apjával. Sajnos, nagyon hasonlítok rá, gondolta, ezért a *megértésünk* elférne egy gombostű hegyén. Inkább átment a másik szobába Misihez.

– Ágika! Ágika! – szaladt az feléje, amikor benyitott.

Mindig elérékenyült, ha Misivel játszott, vagy egyszerűen csak ott ült mellette. Líviának soha nem fogja megbocsátani, hogy a terhessége alatt többször is leitta magát. Misin korán kiütköztek az imbecilitás tünetei, hordták orvostól professzorig, de senki sem tudott segíteni rajta. Megmondták, hogy ezt gyógyítani lehetetlen, és csupán szerencsés esetben, hosszadalmas kezeléseken után fogja húsz-huszonkét éves korában elérni egy nyolcéves gyerek értelmi szintjét.

– Most nem játszunk, főznöm kell, majd később, jó? – ezzel kijött a szobából, amelyet Misivel birtokolt. Pillanatokig tétovázott az ajtóban, aztán az apja felé fordult:

– És jegyezd meg, hogy annyira sem vagyok képes megszeretni, mint egy rossz szomszédot!

Valami tágította Ági száját, hangszalagjai akaratlanul is rezdültek, egy beszédelfojtó kellene a szája elé, hogy visszafogja a szavakat. Most már hiába sebzi az apját.

Örök kamasz marad, gondolta Falka, pedig igyekezett értelmes, felnőtt lányt nevelni belőle. Remélte, hogy majd a munkahelyén levedli ezeket a kirohanásokat, de nem. Mintha az anyagi függetlenség biztos talapzatáról nyirbálná maradék kapcsolatukat.

– Pedig soha nem közeledett hozzád mostohaként, igyekezett a kedvedben járni, befogadtatni magát.

– Gondolod? – lépett közelebb, és leült az apjával szemben. – Talán épp itt rontotta el...

– Eleinte többször beszélgettünk rólad, félt a ta-

lálkozástól, én meg hogyan segítek? Rábíztam a dolgot.

– A legkönnyebb megoldás – húzta el a száját Ági.

– Na igen. Ennyi év után én is igazat adok. De akkor?! Őszinte leszek: valahogy én sem tettelek nagyító alá magamban, milyen is vagy tulajdonképpen, melyek az érzékeny pontjaid, hol kell segíteni.

– Mert úgy gondoltad, hogy a lányt az anyjának kell nevelnie!

Falka most nézett először Ágira. Cigaretta után kotozászott a zsebében.

– Beismerem. Gyerekkorodban ösztönszerűen próbáltalak nevelni, már amennyi rám jutott belőle, de soha nem gondoltam át előre egyetlen lépést sem.

Ezeket először mondta Áginak. Talán az őszinteséggel sikerül visszarántania a lányát. Hogy legalább kétszer egy évben kérje ki a véleményét. Vagy csak hallgassa meg, aztán döntsön, ahogy akar.

– Néha megpróbálok visszaemlékezni, mit éreztem, amikor először hoztad föl Líviát és mutattad be mint leendő anyámat.

Ági most hosszasan figyelte az apja arcát. Érdektelenséget fedezett föl rajta.

– Olyan rég volt, hogy nem emlékezhetsz – vetette oda, és fölállt.

– És az emlékeimet döntően befolyásolja a mostani viszonyunk... de minden összefolyik bennem, már alig emlékszem, hogy egy bizonyos dolog Líviával vagy az anyámmal történt meg.

– Na, ezt nem hiszem!

– De így van. Igaz, anyára halványan emlékszem – mondta Ági elérzékenyülő hangon –, az arcát, a mosolyát sem tudom mindig fölidézni. Pedig esténként, ha Misivel is játszom, gyakran megpróbálok. Előveszek egy régi képet...

Falka irtózott a felesége emlékeitől. Örökre megszabadult volna tőlük, de Ági minduntalan felidézte. Úgy gondolta, ha ezeket nem képes törölni magából, hiába próbál *új életet kezdeni*. Az összehasonlítás kényszerzubonyként feszülne rajta, robotként teljesítené a rábízott feladatokat.

– Érthetetlen vagy! – tárta szét a karját Falka. – Ő szeret téged, de te mindig ellentmondasz neki, szemtelenkedsz. Pedig soha a kezét rád nem emelte!

– Talán megéreztem, hogy ez hamis, az ANYA más-milyen, hisz az enyém is elverte a fenekemet, ha valami hülyeséget csináltam. Legalábbis...

– Az ellenkezőjét is pontosan így hozzávágád! – tört ki indulatosan. – Rajtad kész művészet eligazodni! Az a bajod, hogy magaddal sem vagy őszinte! – hadonászott Ági előtt.

– Ez nem igaz!

– De, de, egészen biztos! – bólogatott, és tett két lépést hátrafelé. – Mert azt ne próbáld elhítenni velem, hogy egy pillanatig sem éreztél vonzalmat, esetleg szeretetet iránta.

– Százszor is elismételtem már, hogy utálok azt a nőt, és ahogy múlnak a napok, annál jobban!

Falka harsányan fölnevetett:

– Néha az az érzésem, hogy ha eleinte haragudtál is Líviára, időközben megszeretted, de túl makacs vagy ahhoz, hogy ezt beismerd!

– Dehogy! – ugrott fel!

– Áh! – legyintett. – Túl önfejű vagy! És ma-holnap már azt sem tudom, merre jársz, kikkel barátkozol.

– Hagyd, apa. Már késő! – és nekidőlt az ajtófélfának.

– Biztos?!

Gyámoltalanul kérdezte. Persze hogy késő. Mit kezdjen egy kamasz lánnyal? Ági most abban a korban van, amikor türelmesen várnia kell, amíg belátja a hibáit, gyengéit. Fölösleges gyözködni. És ő, bolond, még azt hitte a felesége halálakor, hogy pótolhat egy anyát. Inkább valamelyik női rokonhoz küldte volna. Igaz, azok mindent ráhagytak volna a *szerencsétlen leányra*.

– Elcsépett szavak. Foglalkoztál volna kevesebbet Líviával! De te örökké mellette koslatsz, mintha félnél, hogy elveszítheted. Úgy gondoltad, elég nagy vagyok ahhoz, hogy magam oldjam meg a problémáimat!

– Ez nem igaz! – kiabálta Falka, és idegesen elnyomta cigarettáját. – A fodrásziskolába is én...

– Tudom, te intézted el, hogy bekerüljek! Ezzel meg is nyugtattad a lelkiismeretedet. Egy gonddal kevesebb! – gúnyolódott Ági.

– Megkaptál mindent, csak a szádat kellett kinyissad!

– Igen, mert nálad a probléma fogalma kimerül az ennivaló és a ruha biztosításával.

– Akkor miért nem álltál elélem, hogy nézd, apa, ez és ez a helyzet, segíts valahogy?!... Inkább a barátaidhoz rohantál!

– Ugyan, apa, hagyjuk ezt most – próbálta csendesíteni a vitát.

A barátainak bármit elmondhatott. Apja legtöbbször későn és fáradtan roskadt haza, fölöslegesen nyaggatta volna.

– Jól megy sorotok, az a baj! – hergelte magát tovább. – Bonyolult lelkivilág, komplexusok, depresszió!... Minden marhaságot kitaláltok, hogy ti legyetek a középpontban!

Ági inkább hallgatott, most már hagyta, hogy az apja dühöngje ki magát. Falka fölkapta a fejét, Ágira bámult, mintegy provokálva a választ, de aztán örült magában, hogy lánya hallgat, mert ő is hiábavalónak érezte a további veszekedést. Félt, hogy a végén tényleg pofon vágja Ágit.

– Nem lehet veled normálisan beszélni! – és széttárta a karját.

Ági fölemelkedett, és elindult a konyha felé, de az ajtóban megtorpant:

– Fél óra múlva adjál be Misinek egy nyugtatót.

– Hol van?

– A szekrényben, a legfelső polcon. Beszéltem a postással, hogy ne jöjjön föl többet, mert Misit felizgatja az idegen arc.

– Úgysem látja meg, ha a szobában van!... Most aztán az ajánlott levelekért is mehetek a postára – de ezt már csak úgy magának mondta.

– Nincs messze!

Falka egy ideig hátratett kézzel sétálgatott a szobában, majd leült, és elővette az újságot.

Pihenésre, utazásra vágyott. Legalább egy hétre elfelejteni az itthoni taposómalmot, ahol mindenki csupa ideg. A tüzek persze rajta füstölögnek.

II

Ági már megfőzte az ebédet, jó ideje a kisebbik szobában olvasott, amikor Livia sugárzó arccal, tánc lépésben libegett be, szokatlanul hosszasan csókolva meg a férjét.

– Jó hírt hoztam, mókuskám! – vetette magát a fötelba. – Minden el lesz intézve! A főmérnökünknek gyerekkori barátja a szanatórium igazgatója, ahova Misit elhelyezhetnénk. Ott csak szakszerűbben gondozzák, kezelik, mint mi!

– De hát egyszer már eldöntöttük, hogy nem küldjük oda! – tért magához Falka.

– Akkor még kicsi volt Misi, könnyebben ápoltuk és az orvos szerint is gyorsabban fejlődhetne ott a hozzá hasonló gyerekekkel együtt – érvelt Livia széles mozdulatokkal.

– Vagy még inkább elrontaná a többi gyerek. Falka félt orvosokra bízni Misit. Inkább ők kínlódnak vele. Valamikor megfogadta, hogy bármit föláldozna a gyerekért. Orvosi szakkönyveket olvasott, kérdezősködött. Hitt az ösztönében, hogy az majd rávezeti a helyes módszerre.

– Ugyan már! – kiáltott fel, és átült férje ölébe. – Ha tudnád, hányat gyógyítottak meg! El is mesélt egy esetet...

– Nem érdekel! Azt hiszed, van azoknak idejük minden gyerekkel külön foglalkozni?!

– Persze! Egy-egy orvos csupán néhányukat kezeli.

– Frászt! – és nagyot legyintett. – Egy kaptafára nyuvasztják őket, aztán ha véletlenül sikerül valamelyiket úgy-ahogy meggyógyítani, verik a huppot! De a többség?...

– Te is nagyon jól tudod, hogy az imbecilitást nem lehet gyógyítani, de...

– Akkor meg mi értelme ennek a hercehurcának? Az én gyerekemmel ne kísérletezzenek!

– Hagynád, hogy befejezzem? – és fölállt férje öléből. – Nem lehet gyógyítani, de el lehet érni bizonyos fokú fejlődést valami speciális terápiával!

– Persze! – ugrott föl idegesen. – Ígéretnek, és várják a pénzt! Talán a főmérnöknek is kell csúsztatni a közvetítésért?

Pár évvel ezelőtt már vitték Misit kezelésre. Három hónap után Falka hazahozta. Képtelen volt leküzdeni a hiányérzetét, amely óránként fokozódott. Hetente látogathatták, de ez kevésnek bizonyult. Türelmetlen volt, veszekedett az orvosokkal, mert azonnali eredményt akart. Lívia is hiába csitította, rákiabált, hogy utálja a saját gyerekét, azért lökte intézetbe.

Lívia most is látta, hogy férje megmakacsolta magát, ezért taktikát változtatott:

– De én már nem bírom! Ezek az állandó dühkitörések, látod, hogy hárman is alig tudjuk lefogni, és nincs, aki azonnal nyugtató injekciót adna be neki!

Falka visszaült, és szenvtelen arccal vetette oda:

– Mióta mondom, hogy tanulj meg injekciót beadni?

– Félek, hogy beletöröm a tűt! – vágta rá gyorsan. – Meg sajnálom is szegényt...

Falka felhúzta a vállát, és olvasni kezdte az újságot, de Lívia kirántotta a kezéből, és az asztalra csapta. Az újságot, amelynek nagyobb volt a becsülete, mint a falon lógó esküvői fényképnek.

– A barátaink is elmaradoztak, mert a legváratlanabb pillanatokban jött rá! Hazajövök fáradtan, pihenni nem lehet, én imádom őt, hisz a fiam, de lásd be, neki is, nekünk is jobb lenne, ha már az Isten így rendelte.

Rövid szünet után visszaült férje ölébe. Úgy gondolta, kellőképp *megpuhította*. Falka irtózott a könynyektől, megható jelenetektől. Lívia ezt örökké kiaknázta. A legselymesebb hangján folytatta:

– Beszéltem anyukával, hajlandó eladni a házát és hozzánk költözni. Befizetjük a kocsit!... Na, mit szólna, bogaram?

– Nem!

Hangja élesen csattant, Líviának lúdbőrözött a háta. Motyogásfélére számított. Falka továbbra is szenvtelenül bámulta a feleségét.

Lívia nem tudta eldönteni, hogy Misinek, anyósának, vagy az autónak szólt ez a határozott *nem*. Inkább folytatta a mézeskedést.

– De mucuskám, nekünk is egyszerűbb lesz reggel autóval együtt menni dolgozni, vasárnaponként pedig mindannyian kirándulhatunk!

Falka szoborvonásai enyhültek. Mindig irigyelte mások kitartó haragját. Lívia észrevette ezt, és gyorsan folytatta. Még mielőtt újra megkövesedne férje akarata.

– Anyuka is jobban fogja érezni magát itt, nem kell fűtenie télen, mi ellátjuk, ő meg eltengeti a napjait Áginak segítve.

– Majd még gondolkodom, ne siessük el a dolgokat – jegyezte meg alig hallhatóan.

Lívia mélyet sóhajtott, és felállt. Tudta, hogy ezzel ott a pont az ügy végén, csupán családfői tekintélyének látszólagos megőrzése miatt nem bólint rá. Majd reggel, ha ismét megpendíti, egy halk *jól van, na*-val adja áldását. Csak Falka hitte, hogy Líviának ismeretlen ez a ceremónia.

Ági csöndesen nyitott a szobába, és becsukta maga mögött az ajtót. Mindkettőjüket meglepte a lány megjelenése. Falka sejtette az okát.

– Mindent hallottam.

– És? Azért jöttél, hogy ezt bejelentsd? – szúrta Lívia, mert féltette az elért eredményt.

Sehogyan sem értette, hogy lehet Áginak akkora hatása az apjára. Mintha bűvölné. Talán a kettesben végigszenvedett esztendőik miatt.

– Úgy látom, komoly változások lesznek, gondoltam, nekem is lehet beleszólásom.

– A változásokról korai beszélni – mondta Lívia –, de természetesen nem döntöttünk volna semmi lényeges dologban a te beleegyezésed nélkül!

Ági némi gúnyt fedezett fel ebben, vagy csak az a jó pár éve magába sulykolt érzés lázadozott, hogy semmi jót nem várhat ettől a nőtől, aki immár tizenöt éve irányítja észrevétlenül az életüket.

– Apa, te képes volnál Misit szanatóriumba rakni?!

Falkát váratlanul érte a nekiszegezett kérdés, inkább a házeladás felől várta a támadást. Ráadásul úgy gondolta, hogy ismét csak a két nő közötti szokásos, rövid lejáratú szópárbaj következik, amibe ő nem szokott beleavatkozni. Igyekezett külön-külön csitítani őket. Hogy időt nyerjen, lassan fölemelkedett a fotelból:

– Misinek jobb lesz ott! Most már felnőtt fiú, láthatod, hogy néha alig bírunk vele. Talán majd ott kezelésekkkel, türelemmel fejlődni fog.

Igen, Lívia szavai, gondolta Ági. Pedig egyszer már elhatározták, hogy mindenben közösen döntenek.

– De te nem ezt akartad! – kiáltotta.

– Most sem AKAROM, de ezt kell hogy akarjam, Misi érdekében – válaszolta nyugodt hangon, de rövid szünet után kitört: – És gyűlölöm az örökös lázadoszásaidat! Amíg itt laksz, azt csinálod, amit én akarok és mondok!

Hamar elfelejtette azt a bizonyos egyezséget, gondolta Ági.

– Te meg amit Lívia akar!

– Tűröd, hogy ez a prűcsök így beszéljen velünk?
– szolt közbe Lívia, mert félt, hogy Ági megingatja a férjét. – Majd pont te fogod eldönteni, mit csinálunk jól és mit nem!

– Te csak hallgass, tudom én jól, mit forgatsz a fejedben! Én elmegyek, Misi szanatóriumban, a nagymamát pedig...

– Hová mész te? – lépett Falka csípőre tett kézzel Ági elé.

Elszólta magát, pedig csak akkor akarta bejelenteni, ha már minden végleges. Mindegy. Legalább nem fogják titkolózással is vádolni annál a bizonyos búcsúzkodási *végelszámolásnál*.

– Légy nyugodt, nem maradok sokáig! Első adandó alkalommal férjhez megyek!... Senki sem fog lázongani Lívia elképzelései ellen!

– Befejezted? – fordult el tőle az apja, és leült.

Borzasztó, hogy el akar menni, gondolta. És ő semmit sem érzékelt. Pedig az apja, naponta beszélnek, mégis

ügyesen titkolózik. Vagy hazudott volna, hogy ő is tromfolhasson valamivel? Szorította a gyomorideg. Majd megtárgyalom én még ezt vele kettesben.

– Nem fejeztem be! Egyáltalán, mi a fenének nekünk autó? A házból kifutná az ára, de miből fizetjük majd a benzint, karbantartást, biztosítást, adót meg mit tudom én, mit kell még fizetni!... Autónk lesz, flancos kirándulásokra gurigázunk, közben kilóg a könyökünk az agyonmosott ruhákból!... Cifra nyomorúságot akartok? – kiabálta Ági teljesen kikelve magából.

– Azt a pár évet kihúzzuk – jegyezte meg Falka.

– Neked mindegy, milyen áron, csak autó legyen?

– Majd nem fogsz annyi ruhát venni magadnak! – szólt közbe Livia.

– Az én fizetésem is kellene? Lesheted!... Nekem nem kell kocs!!

– Senkinek sem kell az egész fizetésed – mondta Falka. – Itt laksz, itt eszel, ezentúl is ideadsz havi ezret!

– Azt odaadom, ne félj. És ki fog vezetni? Apának borzasztó gyengék az idegei. Ráadásul a szíve bármikor előveheti!

– Befejezni! – ordította Falka.

– Nem veszitek észre, hogy minden barátunk elmaradozott lassan? – folytatta Ági.

– Misi miatt! – kiáltotta Livia.

– Nem igaz!... Miattatok!

– Elég legyen! – ugrott föl Falka. – Te nem tudod, mit beszélsz!

Ági maga is érezte, hogy túlfeszítette a vitát, de már képtelen volt fékezni az indulatait. A tudat, hogy hamarosan el akar menni, fölszabadította a gátlásait.

– Ha Livia nem issza le magát többször is terhessége alatt, Misi egészséges lenne. A barátok nagyon jól tudják ezt, és nem Misit, hanem benneteket hagytak el! – közben, szinte megrettenve saját szavaitól, a falig hátrált.

– Te bűdös kis dög! – indult meg feléje Livia. – Hát meddig tűröm én még a mocskolódásaidat?! Ha apád

nem frászolt föl, majd én! – és már lendítette is a kezét, amikor megszólalt a csengő. A pofon elcsattant. Pillanatig dermedten álltak, aztán Ági berohant Misihez, Lívia pedig kiszaladt ajtót nyitni.

III

Nahát! Ezt a meglepetést! – ugrott fel Falka a fotelból, és jobbról-balról megpuszilta Sanyit. – Téged is csak háromszor egy évben lát itt az ember!

– Szervusz, bátyus! Ha olyan ritkán jöttök ki hozzánk! Egyszer nyáron, meg a disznóvágásról sem maradtok le.

– Na, tedd már le magad!... Lívia, hozzád egy kis bort, légy szíves... A sógornőmnek, a drágának, fáj még a lába? Hát anyánk?

– Mindenki egészséges – válaszolta Sanyi, de feszélyezett, ideges mozdulatai elárulták, hogy másra gondolt.

Hallgattak egy ideig. Falkának is feltűnt öccse fura viselkedése. Sanyi mély lélegzetet vett, és megtörte a kínos csendet.

– Lenne egy kis probléma – kezdett bele, de nem nézett föl.

Hát persze, nyilván nem azért jött, hogy minket lásson, gondolta Falka. Pedig anyánk eddig mindent megoldott a *kicsinek*.

Lívia is belépett, az asztalra tette a tálcát.

– Na, mi történt? – próbált segíteni egykedvű hangon, miközben töltött a poharakba. – De azért igyunk előbb. Egészségetekre.

Sanyi a szájához emelte a poharat, de nem kortyolt bele. Falkáék arcát figyelte, vajon milyen hangulatban lehetnek. Még nem késő, hogy másról beszéljen, látogatásnak álcázza a jövetelét. Bárcsak öregebb lenne már egy órával! Ezek is olyan furcsán bámulják, mintha előzőleg veszekedtek volna. A mozdulataik is erőltetettek. Mindegy, belevág.

– Nem tudom, anyánk említette-e nektek is, hogy körülbelül másfél éve végrendeletet csinált.

– Igen, említett valamit.
– Sejtéd, mit tartalmaz?
– Gondolom.
– Szóval biztos forrásból hallottam, hogy a ház fele az enyém, a másik fele a tiéd.

– A jegyző haverod árulkodott? – szólalt meg Lívia, és kiitta a poharát.

– Hagyjuk ezt – legyintett Sanyi. – Szóval azt akarom mondani... hogy... izé... én kifizetem a részedet, ha lemondasz róla... A mamának fölösleges említeni. Ha netalán, isten ments... meghalna és a végrendeletet fölbontják, te úgy csinálsz, mintha átvennéd a részedet, de addig el lesz simítva a dolog.

Nagyot fújtatott, hogy sikerült végigmondania. Megkönnyebbült. Most már bármilyen választ elvisel. Valamikor úgy képzelte, hogy más családokkal ellentétben, náluk az örökösödést egy pohár bor mellett, nevetve tárgyalják meg. Ők szeretik egymást, sohasem fognak irigykedni. Mindkettőjük stabil anyagi helyzetben él.

– És miért olyan sürgős ez neked?

Falka félt, hogy az öccse bonyolult ügybe rángatja, amelyre ő csak ráfizethet. Hisz még soha egyetlen csavart sem adott el haszonnal. Az ilyesmit Lívia intézte. Irtózott az adásvételektől, úgy gondolta, hogy idővel majd ujjal mutogat rá az illető az utcán, ha találkoznak.

– Nézd, Peti, lassan számolnunk kell a legrosszabbal, aztán meg ne hagyjuk az utolsó pillanatra az egészet... Anyánk kertje határos az enyémmel, a fiam is a nőülés felé kacsingat... megkapná ő a házat, együtt maradhatnánk. Felbecsültetjük az értékét, és én a jövő hónaptól kezdve fizetem ezer-ezerkétszáz lejes részletekben.

– Tíz centit nőttél a szememben, Sanyi, ezt a kombinációt ki sem néztem volna belőled! – szólta Lívia, és hangosan fölnevetett.

– Ne csúfalkodj, annál komolyabb az ügy.

– Bóknak szántam!... De hiba csúszott a számításodba, sógor. Anyuka hamarosan eladja a házat, és ideköltözik hozzánk.

Sanyi meglepetésében hol egyikre, hol a másikra vetett rémült pillantást.

Falka is fanyalogva hallgatta Sanyi ajánlatát. Valami sunyi és alamuszi számítást sejtett mögötte. Most legszívesebben kiküldte volna az öccsét, hogy megbeszélje Líviával. Csapda, csapda, ismételte önmagának.

– Hülyéskedsz?

– A legkomolyabban beszélek. Tegnap döntött így.

– De a végrendelet?!

– Azt megsemmisíti. Joga van hozzá – mondta gúnyos mosollyal, és megveregette Sanyi térdét.

Sanyi teljesen megzavarodott. Hirtelen nem emlékezett, minek jött ide. Valamire meg kell kérje a bátyját. Ja, igen, a ház, részletek, lemondás.

– És hogyhogy...

– Nyugi. A pénzt elosztja, de úgy, hogy mi kapjuk a nagyobb részt.

– Miért, miért nem osztja el igazságosan? – ugrott föl zihálva.

– Nem érted, hogy ideköltözik? – tárta szét a karját Falka.

– És mert úgy gondolta, hogy épp eleget fejtétek az utóbbi időben. Arról nem is beszélve, hogy ami az ő kertjében megtermett, azt mind ti adtátok el!

– Ráadásul tűzifát sem hozattatok neki télire – tette hozzá Falka emelt hangon, mert élvezte öccse vergődését. – Tavaly decemberben én futkorásztam utána, amikor már csak vacak szénpor jutott!

Falka teljesen beleélte magát a civakodásba. Mintha valami régi sérelmet torolna meg. De hiába kutatott az emlékezetében ilyen után, hogy legalább önmaga előtt igazolja a viselkedését. Sanyi vízben fuldokló csónakosként kapálózott, de érezte, hogy fokozatosan elmerül. Ez a kivörösödött, izgatott ember nyomaiban sem hasonlít a bátyjára. Úgy látszik, ennyi évre volt szüksége, hogy fölfedezze rajta a farsangi maszkot.

Lívia élvezte a két testvér marakodását egy alig körvonalazódott koncon. Pedig mindig irigyelte az összetartásukat. Talán a próbatétel hiányzott az agyarak kivillantásához. Úgy kell pördülnie a két testvér között, hogy egyikük se haragudjon meg rá. Habár Sanyi egész lényé szorongatta a tudatát.

– De ki gondozza az ő kertjét is? – érvelt Sanyi. – Nem mi ástuk föl, vetettünk, kapáltunk?! Másképp ott enné meg a fene az egészet!

– Legalább törődnétek velem, de semmibe veszitek! – kiáltotta Livia.

– Arról nem is beszélve, hogy az összes spórolt pénzét a markotokba nyomta, amikor javítottatok a házatokat meg építettétek a nyári konyhát!

– Kölcsönkértük, visszafizetjük! – De reménytelennek érezte a hadakozást kettőjük ellen, így könyörgőre fogta: – Próbáljátok ti is megérteni, hisz szülők vagytok, hogy nagyon szeretném Karcsinak megvenni, legyen hová költöznie majd a feleségével. Talán már jövő áprilisban összeházasodnak.

– Akkor meg mit problémázol, vedd meg! – vetette közbe Falka, és cigarettára gyújtott.

– Várd ki a végét. A baj csak az, hogy most nincs annyi pénzem egy összegben, hogy megvehessem. A szomszédja, Barta Géza azonnal megvenné, ha megnevezelné, hogy eladó. Ne engedjük idegen kézbe, maradjon a családé.

– Amit itt elmondtál, az mind nagyon szép és jó – mondta Livia –, de tudod, hogy kocsit akarunk venni mi is, nem várhatunk, amíg te részletekben kifizeted.

– Azért nem olyan létfontosságú az a kocsi, meglenne nélküle még jó darabig...

Falka megsajnálta az öccsét. Hirtelen eszébe jutott a családi szeretet, megértés. Olyan szánalmasan vergődött kettőjük ellen, hogy megszánta. Közben Livia arcát figyelte, amely azonnal megrándult. Ismerte férje hullámzó akaratát, most mégis váratlanul csapódott a pálfordulat. Látszólag annyira beleélte magát Sanyi szapulásába. Sanyi már semmi jót nem várt, ezért észre sem vette Falka közeledését.

Livia érezte, most azonnal lépnie kell, másképp minden összeomlik. A sajnálatot választotta. Ha férje megsajnálta Sanyit, akkor ez neki is sikerülni fog.

– És én!? Őt megállónyira van a piac, tudod te, mit jelent onnan cipelni?!

– Egy családhoz tartozunk, ahogy Sanyi mondta, ennyi áldozatot igazán hozhatunk – érvelt Falka, mert

most egészen jónak találta Sanyi ötletét, hisz az ő részük úgylát eladásra került volna.

Lívia most Falka torkának ugrott volna. Ez egy örök vesztes gondolta. A jobb állást is átengedte a kollégájának, mert annak négy gyereke volt. Inkább lemenne sétálni, és hagyná a két testvért *csokolózni*. Ő itt fölösleges, hiába harcol értük.

– Értünk ki hoz áldozatot?

– Ugyan, Lívia. Ők is helyrebillennek valamelyest anyagilag... talán kérjünk kölcsön, és ahogy Sanyi fizet, úgy törlesztünk mi is.

– És ha közbejön valami neki, és nem fizet egy-két hónapig, akkor honnan nyögjük ki?

– Na de, sógorasszony! – igyekezett Sanyi meggyőzni, ha már a bátyja is mellé állt. – Ha valamit én megígérek, azt betartom! Így ismersz?

– Nézd, Sanyi, az üzlet, az üzlet!

– De Lívia! Úgy beszélsz, mintha az öcsém tökma-got árulna a sarkon!

– Anyukának is ígérte, hogy visszafizeti a pénzét, de még egy árva fityinget sem látott belőle!

– Az nem igaz! – kiáltott fel Sanyi elvörösödve a méregtől. – Az idei paradicsomtermésnek a teljes bevételét megkapta!

– Rendes vagy! – és megalázó mosolyt erőltetett a szája szegletébe, de érezte, hogy fogytán a türelme és az energiája.

– Amit én vetettem, én kapáltam, én locsoltam, én szedtem le! Nem tudom, a ti családokban hogy járja, de mi Falkák összetartunk. Lehet, hogy ez neked túl póriásnak tűnik, mert előkelőbbeknél nem sikk egymás segítése, de azért próbáld meg felérni ésszel, hogy létezik ilyesmi is!

Lívia elhatározta, hogy nem vág vissza. Fölszemes. Valamikor megpróbálta megszeretni a sógorát, de annak gürcölő, anyagiass modora kiábrándította. Péter meg...

– Na! – szólt közbe Falka erélyesen.

– Mindegy, tárgyaltan – folytatta Lívia. – A ma- ma úgylát eladja a házat, ideköltözik hozzánk.

– Tulajdonképpen mivel szédítetted el, hogy meg-változtassa a végrendeletét?

Nocsak, gondolta Livia. Ő meg lebecsülte Sanyi képességeit.

– Semmivel. Végre rájött, hogy csupán addig jó nektek, amíg pumpolhatjátok, aztán...

– Aztán mi? – és hadonászva járkálni kezdett a szobában. – Mit képzelsz te magadról, hogy csak így beleavatkozol a családi dolgainkba? Ti mit kezdtek itt anyukával? Talán cselédnek kell?

– Elég legyen! – kiáltotta Falka.

Szerette volna kidobni az öccsét a lakásból, és majd máskor, nyugodtabban megbeszélni ezt a dolgot. Most mindhárman idegesek, személyeskedéssé fajult a vita.

Egy hasznos vitához intelligencia kell, gondolta Livia, de ez hiányzik a Falkákból. Ősi szokás szerint azonnal öltre mennének. Tényleg, hét nyolc évvel ezelőtt valaki születésnapján összeverekedtek. Kapatosan, de azért csépték egymást. Valami hegesztőkészüléken vesztek össze, amit állítólag Sanyi elvitt az anyjától és eladott. Aztán letagadta.

– Rábeszélted a mamát, hogy vegyen öntözőberendezést, és most csak te használod a kertben!

– Annak a felét én fizettem!

– Egy nyavalyát fizettél! – legyintett rá Livia.

– És ha már itt tartunk, neked talán megesett a szíved anyukán, hogy ide akarod hozni? Francot! Kellene a pénze autóra!

– Fejezzétek be! – ordította Falka tehetetlenségében.

– Nézd, Peti – folytatta Sanyi csendesebben. – Eddig mi összetartottunk, szerettük egymást, soha nem volt harag közöttünk. Gyerekkorunkban mindig az történt, amit te akartál, bekötött szemmel követtelek. Elég sokat nyeltem miattad. Örökké rajtam csattant az ostor, én kellett tartsam a fenekemet.

– Ha külön utakat jártál, mindig hülyeséget csináltál.

– Talán hét- vagy nyolcéves lehettem, amikor először jöttem rá, hogy a mama téged jobban szeret.

– Ugyan...

De Sanyi nem figyelt a bátyjára, csak mondta maga elé meredve. Ha úgysem kap segítséget, legalább kipa-

naszkodhassa magát. Falka unta, Lívia érdeklődve tanulmányozta férje színeváltozásait.

– A mama igyekezett leplezni, de itt-ott elárulta magát, és ez rettentően fájt.

– Marhaságokat beszélsz... – nyögte Falka kínjában, és kérdően pislogott Líviára, hogy hova akar ez kilyukadni.

– Nem is a kézzelfogható vagy ehető dolgokra gondolok, de veled valahogy másképp veszekedett, neked nagyobb szabadságot adott.

– Biztos valamelyik drága rokon szédített ilyesmivel.

Egy darabig hallgattak. Sanyi leült, mert rájött, hogy hiába beszél. A hangulata csendes lagúnához hasonlított, amely azonban bármikor a tengerhez érhetett.

– Mindegy, te ezt nem értheted... De azért most az egyszer tegyél meg annyit, hogy vársz még azzal a kocsival.

Lívia borzolódva hallgatta, hogy Sanyi egyes számban beszél. Mintha ő csupán egy bólogató cseléd lenne a házban.

– Ha úgy vesszük...

– Nem vesszük sehogy! – szakította félbe Lívia izgatottan. – Anyuka már eldöntötte, hogy ideköltözik, mit kötöd az ebet a karóhoz! Próbáld végre fölfogni, hogy nincs végrendelet.

– De értsétek meg, nincs annyi pénzem, hogy megvegyem azt a rohadt házat! – fogta Sanyi könyörgőre a hangját.

Akárcsak Cervantes hőse, aki újra és újra nekiszaladt a szélmalomnak. Maga sem értette, mit könyörög ezeknek itt annyiszor. Most már ambícióból sem segítek. Imádják a felszín alá taposni a könyörgő, de vesztes embert.

– És arról mi tehetünk?

– A kutyaúristenit! Hát örökké engem nyomnak a víz alá?!... Mit vétettem, hogy így ver engem a sors?

Falka megszólalt volna, de csöngettek. Sanyi remegő kézzel nyúlt a pohara után.

– Jé, anyuka! – hallatszott be Lívia hangja. – Hát maga hogy kerül ide?

A két férfi összenézett. Mindketten megkönnyebbültek, úgy érezték, megoldódik a gondjuk. Livia rosszat sejtett.

– Szervusztok! – lépett anyjuk a szobába, és határozott léptekkel közeledett a fotel felé.

– Csókolom, anyuka – mondták szinte egyszerre.

Erélyes és váratlan megjelenése mindkettőjüket meglepte, soha nem látták még ilyenek. Volt valami megmagyarázhatatlanul különleges a tekintetében.

– Egy kis bort tölthetek? – szólalt meg Falka, de az anyja csak a fejét rázta. – Ujjnyit legalább, na, a véletlen családi összejövetel öröme.

– Nem érted, hogy nem kell?!

Az erélyes hang kiporolta a két testvérből a reményt.

– Én is nemrég jöttem, erre jártam, gondoltam, fölugrok. Úgyis ritkán látom őket.

– Hagyd csak, tudom, miért jöttél. Ági?

– A másik szobában... Misivel játszik – válaszolta Livia hadarva.

– Hívd csak át, ő is kell hogy hallja, amit mondani akarok.

Falka ugrott fel, hogy szóljon. Ági tétova mozdulatokkal jött át, megcsókolta a nagyanyját, és leült.

– Nahát. Lehet, nem mindenki tud róla, habár ahogy elnézlek benneteket, szó volt itt már mindenről, de Áginak újdonság lesz. Másfél éve végrendeletet csináltam. Öreg vagyok, bármelyik nap jöhet értem a vén kaszás, gondoltam, jobb, ha elejét veszem a halálom utáni marakodásnak. Aztán meg miért ne pihenjek én nyugodtan a síromban?

– De mama! – szólt közbe Falka.

– Ne szakíts félbe! Szóval megcsináltam a végrendeletet, amelyben úgy határoztam, hogy halálom után a fele ház Petié, a másik fele Sanyié. Később rájöttem, hogy ez rossz megoldás, mert akaratomnak pontosan az ellenkezője történne. Ismét fölkerestem a jegyzőt, és megváltoztattam. A házat hamarosan eladom, legalábbis a nagyobbik részét, mert az udvar felőli szobát megtartom. Abban fogom leélni hátralevő napjaimat. Elég sokra becsülték az értékét, és ezt a pénzt egyenlően osztom el Sanyi, Peti, valamint Ági és Karcsi unokám között.

Mélyet lélegzett, és megkönnyebbülten hátradőlt a fotelban. A dermedt csendben időnként egymásra sandítottak. Úgy ültek ott, mint egy kiadós ebéd utáni emésztéskor.

– De hát amikor én ott... – tért magához Livia elsőként.

– Emlékszem, mit mondtam, amikor nálam jártál. Most így akarom!

Livia már tudta, hogy minden további vita értelmetlen. Az *öreglány* határozott. És nem úgy, ahogy a nagyobbik fia.

– Nem lehetne valahogy elhalasztani a dolgot? – kérdezte Sanyi egész halkán. – Ugyanis megvenném a házat Karcsi fiainak, tudja mama, elég komoly az ügy Hédivel... legyen hova menjenek... de most nincs anynyi pénzem... elvégre az unokájáról van szó!

– Mit csináltál a pénzeddel!? Mi apáddal csak öt év nélkülvés után vehettünk egy roskatag vályogházat, s jóval később építettük a mostanit.

– Akkor más idők jártak, mama.

– Nem hiszem, hogy okod lehet panaszra, épp eleget adtam neked is, Petinek is.

– Igen, persze, hálásak is vagyunk érte – szólalt meg Falka. – Csak az a baj, hogy mi is... szóval...

– Kocsit akarunk venni! – mondta ki Livia a férje helyett. – És ha négyfelé osztja, nem tudunk befizetni rá.

Aztán könnyörögve folytatta:

– Itt is külön szobát kapna, anyuka, megbeszéltük mi már ezt.

– Én nem ígértem semmit!

– Te azt mondtad, hogy mindent elintéztél! – csattant föl Falka, hirtelen megfélekedve, hogy az anyja is ott ül.

– Úgy következtettem ki anyuka szavaiból... és akkor nem is említettem magának, hogy az utca túloldalán most nyílt egy új mozi!... Fiatalkorában imádta, egyszer bevallotta!

A mozi szóra felcsillant a szeme.

– Mozi...? Itt, veletek szemben? Legalább öt éve

nem láttam mozifilmet!... És te megjegyzed, hogy szeretem...

– Hetente kétszer cserélik a filmet! Ági biztosan elkíséri...

– Velem te csak ne rendelkezz!

– Ági! Mi ez a hang? – ripakodott rá Falka. – Nem vinnéd el a nagymamát moziba?!

– Sokkal boldogabban, mint hiszitek!... De ez csak képmutatás, mert benneteket egyáltalán nem érdekel, hogy megy-e a nagy moziba, vagy sem! Ez a mézes-madzag, hogy idejöjjön!

– Na, ebből elég legyen!

– Fáj az igazság, mi? – jegyezte meg Sanyi. – Kellemetlen, ha valaki átlát a szitán.

Sanyi tapsolt volna örömében, hogy Ági ilyen bátran odamondogatott. Ő nem merte volna. Mert akkor végképp elúszik a segítség.

– Te csak ne avatkozz bele, jó? – kiáltott rá Livia.

– Hát így állunk?... Ezt kell hallanom tőletek? – és az öregasszony hangja lassan sírásba csuklott. – Így szeretitek ti egymást...

Fejét lassan a térdére hajtotta, és zokogott. Fiai mellé ugrottak, átkarolták a vállát, vigasztalták, de reménytelenül.

Fölemelte a fejét, előkereste a zsebkendőjét, és fölállt.

– Megyek, mert indul az utolsó busz. Hozzad, fiam, a kabátomat!

Érezte, hogy összeroppan, ha marad. A veszekedésre fölkészült, de túlbecsülte tűrőképességét. Már kifárasztotta maga az elhatározás és az a néhány perc, amíg erélyes volt. Sanyi is kisietett öltözködni. Köszönés nélkül távoztak.

Ági leült a konyhában, Livia és Falka a szobában bámulták a semmit, de nem néztek egymásra.

– Adtunk a szarnak egy pofont – szólalt meg Falka alig hallhatóan.

– Te is felléphettél volna akaratosabban. Ha segísz, talán sikerül meggyőzni anyukát... rád inkább hallgat.

– Te nem ismered.

– Ő sem tudja, mit akar. Látod, az első végrendeletét is megváltoztatta!

- Miért nem szóltál hamarabb, mit kotyvasztasz?!
- Meglepetésnek szántam – felelte Livia zavartan.
- Gondoltam, magam is boldogulok.
- Úgy beszélsz az egészsről, mint egy kolbászos lecsóról!

Falkát dühítette a bizonytalanság. Inkább ő is lekísérte volna az anyját, hátha odasúgott volna neki valamit. Valami csekély biztatást. Ő szégyell kiutazni az anyjához. Mivel leplezte a látogatását ilyen hamar a veszekedés után? Majd megy Livia. Különben is ő kezdte el az egészszet.

- Hát hogy beszéljek?
- Hagyjuk az egészszet – legyintett Falka. – Bele kell nyugodnunk.
- Gondolod? És ha holnapig, holnaputánig ismét meggondolja magát, hogy csak jobb lesz neki itt, mint egyedül abban a kis szobában a ház végében? Ebben a korban már sose lehet tudni...

- Nem fog rájönni.
- Mindenesetre rég láttam ilyen határozottnak.
- Kicsit megváltozott az utóbbi időben – toldotta meg Falka.
- És ha Ági ideadná a részét?

Livia merészsége annyira meglepte, hogy néhány másodpercig csak tátogott.

- Hogy... hogy képzeled te azt?
- Miért ne? Utóvégre mindhármunké lesz a kocsis, később csak rá marad, ő fog vezetni, ha megöregszünk... Számoljunk egy kicsit: százötvenezerrel többet nem ér a ház. Mindent leszámítva körülbelül száztízszázhusz ezer lejt fog négyfelé osztani, az akkor jobbik esetben olyan harmincezer. Ennyiből aligha ugrálhatunk az autó körül!

- Azért mégis...
- Te vagy az apja, igazán beszélhetnél vele. Szépen, finoman elmagyaráznád a helyzetet, csak megértené!
- Erre még alszunk egyet, ne siessük el.
- Nincs mit elsietni rajta. Igen, vagy nem?

Falka szenvedett. Benne tapicskoltak a közepében, határozott választ kellett vajúdnia. Fogalma sem volt, mit tegyen. Ági mentette meg a helyzetet:

- Egy nagy lópikulát! – rontott be a szobába.
- Na, megint hallgatóztál? – kérdezte Lívia epésen.
- Nem szokásom. Megint kapacitálsz apát?... Az én pénzem is kellene, mi?
- Ne dramatizáld a helyzetet, nem kell senkinek a pénzed!
- Te akkor lennél a legboldogabb, ha az egész család úgy táncolna fél lábon, ahogyan te füttyülsz!... De abból nem eszel!
- Ági! Türtőztess magad, míg finom vagyok! – szólt rá Falka, aki most már csupán csendet akart, hogy nyugodtan átgondolhassa ezt a mai napot.
- Te nem látod, apa, mit akar ez a nő? Már az én pénzem is kellene, hogy kocsival furikázhasson!
- Te is csak most hüblődözöl, amíg nincs meg, de ha itt állna a ház előtt, örülnél neki!
- Tévedsz! Itt csak te akarsz kocsival felválni a barátaid előtt!... Apa, mondd már te is valamit!
- Befejeznéd végre?! – de hangja remegett az idegességtől.
- A lányod!
- Talán csak nem estem ki a kegyeidből? Végre ezt is megértem!
- Na, most már elég legyen! – ordította Lívia. – Mars vissza a szobádba, és ne turkálj mindenben!
- Te nekem nem parancsolgatsz! Ha utálsz a pofámat, menj te ki!
- Elhallgass, mert nem tudom, mit csinállok veled! – és megindult Ági felé.
- Falka hirtelen fölugrott, elébe állt, és pofon vágta. Aztán csend lett.
- Én csináltam embert belőled, te tróger, és most megütsz?!
Ezzel megfordult és kirohant a lakásból. Apa és leánya egymásra nézett. Rövid ideig álltak így. A következő pillanatban Misi ordítani kezdett a másik szobában, valamit össze is tört, mert csörömpölés hallatszott.
- Hívd a mentőket, én addig megpróbálom lefogni! Gyorsan! – és már benyitott Misihez, Ági pedig átszaladt a szomszédba telefonálni.

TALÁLKOZÁS

Kerek Gábor azért hiányzott az érettségi előtti utolsó osztálykirándulásról, mert azt is Ponta János szervezte.

S most, tizenkét év után újra találkoztak, annak a fürdőhelynek a strandján, ahova akkor az osztály utazott.

Meglepődtek, egymásra csodálkoztak, kicsit örültek, később összeölelkeztek. Ittak, ám egyelőre mindketten titkolták életük *nagy eseményeit*. Majd estére, fehér abrosznál csemegézik őket. János hanyag mozdulattal ígérte, hogy este hét órára foglaltat asztalt a vendéglőben. Szakállát simogatva, kissé hátravetett fejjel tette hozzá, hogy a főnök régi barátja.

Semmit sem változott, állapította meg Gábor, de most talán jobban illik hozzá az arrogancia. Az iskolában is utálta János mindenben turkáló, kioktató pökhendiségét, amellyel csírájában sorvasztotta el a barátságokat. Talán tudtán kívül, de mégis kéjes alapossággal.

Semmit sem változott, állapította meg János, de most talán még esetlenebb, mint az iskolában volt. Irtózott Gábor félműveltségétől, az úgynevezett *sokoldalúságától*, amik tulajdonképpen csak morzsák maradtak. Értelme bármit gyorsan fölfogott, ám hasonló sebességgel el is hullajtotta a javát.

Gábor kitérőkkel sétált a szállodához, örülnöm kell, hogy találkoztunk, örülnöm kell, hogy találkoztunk, sulykolta magába a szoba ajtajáig. Akkor még gyerekek voltak, az ösztöneik ítélték barátságról, gyűlöletről. Most elég intelligensek kell legyenek ahhoz, hogy *elfelejtsék* régi viszályaikat. Ennyi év után gyerekes marakodássá fokozta le az ellenszenvüket. János a legjobb tanulók otthonról is szított

– csak te, fiam, a többi ocsú!

- jával próbált mindenben vezető pozíciót kiharcolni magának, míg ő örökös ellenkezéssel pótolta János lépéselőnyét. János volt a tanárok kedvence, aki bolhaként ugrott, ha a közösségtől kértek valamit. Utolsó tanítási napokon ő nyújtotta át a virágcsokokat, ő fogadta áhítattal azokat a didaktikus puszikat, amelyek a figyelmes-

ségért jártak. Egyszer elgáncsolta, János a csokor rózsával pontosan a katedra előtt hasalt el. Fölpattant, összeverekedtek.

Gábor megtorpant a szoba ajtajában. Mosolyt gyúrt az arcára. Margit, a felesége az ágyban olvasott. Később elbóbiskolt a délelőtti fürdők, pakolások fáradságaitól.

Hatkor Gábor fölkel, kikészítette az öltönyét. Maga elé nyújtotta a karfán, és alig érintve végigsimogatta. Fél évig kuporgattak az anyagára, fél évig a varratásra.

– Ebben eltemethettek! – sóhajtotta, miután hazavitte a szabótól.

Margit kérte, vigye magával, legalább a férje egyik volt osztálytársát ismerje meg. Gábor készakarva tartotta távol őket a feleségétől, nehogy magyarázkodnia kelljen, hogy ez ki, hány gyereke van, elvált, nős, satöbbi. Úgy gondolta, ezzel elárulná diákkori emlékeiket.

– Azt tanácsolta az orvos, hogy pihenj. A zaj, a tömeg, a füst megártana a kezelés legelején. Csináld úgy végig a kúrát, ahogyan előírták. Másképp hiába fizetünk annyit.

Margit újra zokogott. Mindig a pénz, a pénz, legalább a gyerekeket hozták volna. Ő otthon csak robotol, most eljöttek nyaralni, kezelésre, javította ki Gábor, és mi öröme? A rojtosra koptatott frázisokban Gábor még a kötőszavak helyét is előre tudta. Legyintett, aztán a fürdőszobába menekült.

A kád szélére ült. Egy öreg, ópiumot pipázó indián meredt rá a tükörből. A szeme is mintha táskásodna. A ráncok a homlokán felépítették az ötödik emeletet. A szeme sarkába vajúdott rovasok pedig igazolták tagságát a gerontológia kísérleti alanyai között. Egyszer majd fölbukkan egy orvos, aki meg akarja fejteni az öregedés titkát, és följegyzi az ő adatait is.

Irigyelte Jánost. A megkapott (de csupán félig kiaknázott) lehetőségekért, amelyekből ő biztosan hozamosabbat fakasztott volna magának és családjának. Irigyelte *e ahogyesikúgy puffan* életviteléért, amivel akár egy fahordóban is leszánkázhatna a Niagarán. Vagy Jánosnál is csupán kártyavár? Az osztálytársak túlzása, akik meséltek róla?

Fölösleges mások életében gyámbásznia, gondolta Gábor, hisz a sajátja is kusza, akár a gyapotbála.

Margitot sajnálta, azért nem vált el tőle. Házasságuk olyan hegyi ösvénnyé keskenyedett – mondjuk az Andokban –, amelyre bármikor sziklák zuhanhatnak. Túl fiatalon nősült, aztán sorozatban születtek a gyerekek. Mindketten kiégtek, évek óta sablonokkal fércelik össze a hétköznapokat. Kihalt belőlük az ÖRÖM. Ha előlről kezdhetné!... Azonnal megbánta ezt az agyoncsépelet kijelentést, amely csupán a zilált házasságban élők mentsvára. Olyanoké, akik vigyáznak a kirakatra. Milyen kár, hogy Margit nem lett János szeretője, gondolta. Elképzelte, amint szeretkezés után ücsörögnek az ágyon, Margit szívesen csacsogna, de fél, hogy a másik leinti. János inkább hallgat, mert miről is beszélhetne egy ilyen asszonysággal? Kész lázálom! Ilyen hülyeség csak neki juthat az eszébe.

Kilépett a fürdőszobából, fölvette az öltönyt. A tükör előtt hosszasan igazgatta a vasalásokat. Margit szótlánul, könnyezve figyelte. Gábor hátratette a kezét, megemelte a fejét. Valahogy így kell bevonulnia az étterembe.

Ritkán tévedt vendéglőbe. Ha mégis, akkor Margit tudta nélkül somfordált be egy sörre. Olyankor azzal hajszolta az időt, hogy mások magabiztosságát tanulmányozta. Irigykedve figyelte határozott lépteiket, hanyag intésüket a pincérnek, akivel aztán közvetlen hangon viccelődtek, mutogattak, végül harsányan röhögtek.

Búcsúzóul megpaskolta felesége arcát.

A kihalt folyosón ellenőrizte a körmeit, cipőjét a szőnyegbe törölte. Büszke volt férfias tartására, és áldotta önmagát, hogy induláskor becsomagolta az öltönyét. Másképp kereshette volna a kibúvókat. A lift falára szegezett tükörben újra megigazította a nyakkendőjét, elrendezte a hajtincseit. Akár egy született gentleman, állapította meg, és ráfricskázott a tükörrre.

A vendéglő ajtajában fölszisszent, mert elsőnek érkezett. A fikusz melletti asztalon, a vázának támasztva, piros kartonlapon *arésérvé* fölirat. Kifordult. A második emeleten egy fotelbe huppant.

János átaludta a délutánt. Fél hatkor kikászálódott az ágyból, letelefonált, hogy minden rendben-e, aztán fölhívta a három emelettel följebb lakó nőt, és éjfélre rendelte a szobájába. A nő durcásságát ígéretekkel alakította türelmetlen várakozássá.

Letussolt, felöltözött. Konyakot töltött magának, és rágyújtott. Mérnökként rengeteget utazott a partner-vállalatokhoz. Ha tehetne, a hét második felében indult, hogy a szombat-vasárnapot valamelyik üdülőhelyen töltsse.

Kíváncsi volt Gábor családjára, életére. Gürcölő szövönőre taksálta a feleségét. Ő meg naphosszat egy irodában görnyedhet, ahol bármikor alázatoskodhat a főnökével. Habár lehet, hogy szívesen utazgatna ő is, de megtiltotta az asszony.

Telefonálnia kellene a feleségének, de János irtózott a várható aggodástól. Idegesítette Elvira örökös tutujgatója. Most is csupán veszekedéssel, kiabálással sikerült lebeszélnie, hogy a bőröndbe csomagoljon.

Eszébe jutott egy lány, akinek közösen udvaroltak. Előbb szarvasbögést határoztak el: birkózással döntsenek. Gábor tiltakozott. Tizenhét évesek voltak. Úgy gondolták, sörözés közben majd eldöntik. Végül Gábor két magnókazettáért és egy Ford-jelvényért félreállt. Inkább jól eldángáltam volna, gondolta most János.

Belekortyolt az üvegbe. A magányos szállodai estétet itallal kábította elviselhetőbbé. Otthon pedig a felesége három bölcsődére való anyáskodását. A lakásuk buddhista szentély, Elvira naponta agyontakarította. János utálta a robotoló nőket, akik áldozatként nyársra tűzték magukat a családi tűzhelyen. Házasságuk után alig-alig sikerült elcsalnia moziba, vendéglőbe. Ilyenkor, dühében, legszívesebben fölpofozta volna Elvirát.

Gábor fél nyolckor újra lesétált a vendéglőbe. János már az asztalnál várta. Az alatt a néhány másodperc alatt, amíg az asztalhoz ért, megundorodott a mai estétől. A várható műkedvességtől, álmegértéstől, a szavaktól, amelyeknek szurony-ékezetét úgysem tompította el az idő. Nem érzett ellenszenvet János iránt, csupán közböösséget.

– Utólagos engedelmekkel, hogy haladjunk, rendel-

tem egy üveg vodkát és valami előételt, hogy simábban csússzon le.

Gábor gyorsan összeadta. Eddig százharminc.

János idegenként mustrálgatta Gábort. Hiába kereste a régi, kölcsönös utálat kiváltóit. Fölszívódtak. Vagy inkább átalakultak szunnyadó vulkánná, amelyet intelligenciája a mai napra elzárt a tápláló oxigén elől?

János akadémiai szintű rutinnal olvasztotta ki a fagyos hangulatot. Szakmai ártalomként, évek alatt szírpantotta föl. Ital, munkahely, időjárás, szálloda-vendéglő berendezése, kiszolgálás, néhány fényesre koptatott sztori, örökké ugyanabban a sorrendben, hangsúlyt sem változtatva.

– Tudod, mit szeretnék, Gáborom? Hogy ne leltározzuk az osztályt. Rühellek pletykálni, ráadásul tesztek rájuk és a hülye gondolataikra. Ez most a kettőnk találkozója. Rendben?

Gábor félszeg bólintása inkább kényelem volt, mint akarat hiánya. A vodka már gyalulta az agytekervényeit.

– Szeretem a vodkát is – folytatta hátradőlve János –, de külföldön drága. Nézd, ne vedd dicsekvésnek, engem gyakran küldenek szerződni nyugatra, és bárhol megfordulok, első dolgom, hogy meglepem magam egy üveg whiskyvel. Tiszta ital, nem bűzlesz tőle. Az egész napi kemény tárgyalások, lőtás-futás után teljesen felüdít. Egy pohárka este a szállodában kész orvosság.

(Szeretem a vodkát is – folytatta hátradőlve János –, de külföldön drága. Sajnos engem sohasem küldenek tárgyalni nyugati vállalatokhoz, mindig a kollégám utazik. Félnék, hogy egy doboz whiskyért kiárusítom a vállalatot. A két feleséggel voltam egyszer-egyszer külföldön pár napra. Bárhol járok az országban, első dolgom, hogy veszek egy üveg bittert. Teljesen eltompít. Kész orvosság.)

Gábor a zenekart figyelte, néha János felé bólintott, beharapta a szája szegletét, mosolyfélét erőltetve, mint aki érti a *dörgést*. A dob két oktávval erősítette a feszélyezettségét. A pergés, a kemény ritmus az agyában visszhangzott, s ott megsokszorozott hangerővel felesége hisztizését tamtamozta vissza a terembe.

Minek jött ő ide ezzel az IDEGENNEL? Mit akarnak

egymástól? A sosem volt barátságot elbeszélni? Pénzki-dobás. Fölösleges mással végigszenvednie egy ilyen vacsorát, amikor ugyanezt Margittal is megteheti. Sőt élvezhetné felesége örömét, aki éveket lökne vissza az életéből egy ilyen estéért. Margit legalább hallgat, ez meg locsog. Francot érdekli az ő vállalata meg az esti whiskyje.

Képtelen Margitot ápolni, annak sárga bőre, rugalmatlan tapintása mindig gyerekkori emléket ébresztett, amikor egy országúti baleset után odaosont a letakart, teljesen szétroncsolódott áldozathoz és megnyomkodta. Aztán a fához szaladt hányni.

– Az első feleségem elvált tőlem – sóhajtotta, és teletöltötte Gábor poharát. – Különbet talált... Szerencsére még nem született gyerekünk. Azt hiszem, sohasem szerettem, de az apámmal való már-már ököl-emelgetős vitáktól a házasságba menekültem. Vittem az elsőt.

(Az első feleségemtől elváltam. Egyformák voltunk, betonba ágyazott elvekkkel. Szerencsére még nem született gyerekünk. Szerettem, apám szerint már az iskolában kurválkodott. Csak azért is elvettem. Vég nélkül veszekedtünk...)

– És a mostani? Legalább szereted?

– Imádom.

(Szeretem.)

– Az a legfontosabb – közben kiürítette a poharát.
– Az én feleségem valósággal bálványoz engem. De ennyit el is várok, ha már mindenben segítek neki. És még ennyi év után is képes megújulni a szeretkezésben. Mellette az ember gondolni sem merészel szeretőre!

(Az a legfontosabb – közben kiürítette a poharát. – Az én feleségem irtózik tőlem. A mi helyzetünkben nem várhatok mást tőle. Pontosan tizenöt hónapja nem szeretkeztünk. A műhelyben néha elkapok egy-egy inaslányt, legtöbbször ingyen feldobják magukat a rongyos zsákra... Ellenségeimnek sem kívánok ilyen családi életet.)

János nagyon akart figyelni Gábor szavaira, de tekintete a szomszédos asztalnál rostokolt egy hosszú hajú lányon. Csak foszlányokat értett, de azok zagyvaléknak

tűntek. Aztán Elvirára gondolt, akit sosem tudott megtanítani táncolni.

Gábor most már szórakozást remélt, legalább pár órára elfelejtkezni a magában cipelt ólmokról. A vodka is segített elásni a hangulatukat. Ömlött belőlük a panasz. Akár egy olajkitörés. Alig figyeltek egymásra, saját síránkozásukat önmagukban tovább emésztették. Elszórtan fejingatással, nahát-okkal jelezték az *együttérzést*.

Régi, végtelen vitáik telepatikus módon szinte egyszerre jutottak az eszükbe. Összenéztek. Hallgattak. Ők most nem azért jöttek, hogy keseregjenek, acsarkodjanak.

János képtelen volt Gáborra figyelni. Arra gondolt, hogy a jövő héten újra utazhat. Már ehhez sem volt kedve. Pedig egy hónapja még repesve várta, hogy meheszen, kiszabaduljon otthonról. Lehet, hogy a Gábor csordogáló életmódja az okosabb? Na nem. PONT ŐT azért már nem utánozza. Eszébe jutott, mit írt az irodában a falra egy papírra: Ha utazol, mindig legyen nálad PIF. Élvezi az idegenek döbönt arcát, amikor észreveszik, és önmagukban lenézik ezt a társaságot, amely francia gyermekfolyóiratot olvas. Vénségére. Csupán a bennfentesek tudják, hogy ez rövidítés. Pénz, irat, füttyű.

– És amúgy? – szólalt meg János.

Most mit mondjak neki? Már unom a panaszkodást, gondolta Gábor. Hülyülni, szórakozni kellene. Mindjárt záróra, és mi hiába lökjük ki azt a tömérdek pénzt. Hazudjak én is? Ha panaszodom, tanácsokat fog osztogatni. Akár egy bölcs kádi. Ezt még apámtól sem kérek. Mindenki úgy rontja el az életét, ahogy tudja. Mások okoskodása még kételkedőbbé alakítana.

– Hát, hogy én is dicsekedjek, vettünk színes tévét, befizettünk kocsira, csak a vezetéstől félek. Sohasem tanulom meg! Ha az első vizsgán elhasalok, inkább lemondok róla, de nem fogok közröhejre háromszor-négyszer nekifutni.

(Hát, minek panaszkodjak, egyelőre álmodozunk színes tévéről, kocsiról. A mindennapi kulizásban még álmodozásra sincs energiám. Az asszony, gyerekek...)

– Ti simán váltatok? – és tágra nyílt szemmel bámulta Jánost.

Na, most jól bevágtam neki! Ezt el kell mesélje, pedig nem érdekel.

Ha ennyire kíváncsi vagy, nesze, gondolta János. Megijedt, hogy hamarosan Gábor irányítja a beszélgetést.

– Volt feleségem intelligenciája a bányász béka seggénél is lejjebb tocsogott. Nem elég, hogy mindenáron válni akart, ráadásul végig hisztizett. A tárgyaláson bokán rúgott. Inkább visszaszívom, utóvégre hülyeség ilyen asszonnyal dicsekedni. Önmagamát értékelném le. De miért kérded, válni akarsz?

– Bolond lennék! Csak úgy érdeklődtem...

(Máson sem pörög az agyam. De hiányzik hozzá a legfontosabb: a válóok. Igaz, az ügyvédek könnyen kiforgatják a tényeket, de ahhoz pénz is kellene. És ha vesztek? És a gyerektartás?)

Hazudsz, gondolta János. Hallottam, milyen példásan szuperál a házasságotok. Valami ötletet akarnál a váláshoz, mi?! Ha megfizeted, szívesen, és majdnem fölnevetett.

Margit most sajtolja ki a szeméből a *szenvedés könnyeit*, gondolta Gábor, hogy mire fölmegegyek, kellően kisértnek lássam.

– Egyszer mintha olvastam volna az újságban valami újításodról – spriccelte Gábor a tejszínt.

(Valamelyik osztálytársunk említette, hogy írt rólad az újság, valami újításodról. Én alig érek rá olvasni.)

– Eeeegen – vakargatta meg János az állát –, régebben volt néhány. Tudod, türelem és józan fej kell hozzá. Mászkálok a gyárban a gépek között, egyszer csak hopp, beugrik valami ötlet. Dokumentáció, rajzok, benyújtom, kapok egy vastagabb borítékot, aztán jöhet a következő!

(Eeeegen – vakargatta meg János az állát –, régebben volt néhány. Tudod, türelem és józan fej kell hozzá. A kollégámmal összeálltunk, hogy sínre tegyünk egy jó ötletet, hagytam őt dolgozni, mindig kibújtam, aztán az osztozkodásnál beperelt, hogy ő csinálta az egészet, nem ad semmit. Azóta mintha összegubancolódtak volna a fogaskerekeim.)

A zenekar szünetet tartott.

Vacsoráztak, pezsgőt rendeltek, hogy valamilyen ünnepelesebb itallal tiszteljék meg az alkalmat.

– A pezsgő csak nálunk ünnepi ital – magyarázta János. – A franciák például képesek reggeli után is pezsgőt inni. Saját szememmel láttam!

(Saját szememmel láttam, néhány Arséne Lupin-film-ben.)

János kétszer is elnézést kért, mielőtt kibizonytalanodott a mosdóba. Aztán az előcsarnokba, a telefonhoz. Otthoni számát tárcsázta. Felesége aggódása huszonnégy órája szorítja a gyomrát, torkát. A tizedik csörrenés után visszaakasztotta a kagylót. Melegség futkározott rajta. Visszatotyogott a mosdóba, és hideg vízzel lötykölte az arcát.

– Üriember módjára akartam válni – folytatta, miután hosszasan forgatta a poharát –, ezért neki hagytam a lakást. Anyósom szinte térden csúszva könyörgött, hogy költözzek hozzá, amíg másikat kapok. Minek fizessem az albérletet? Három napig gondolkodtam a barátom lakásán, aztán odaköltöztem az anyósomhoz.

(Három napig vedeltem a barátom lakásán, aztán költöztem oda.)

– Nem adom az anyját a lányáért!

– Hülye... Két hónap múlva bepofátlankodik a volt feleségem a pasasával, hogy eladták a lakást, és ide akarnak hurcolkodni. Anyósom hápogott, én kimenekültem az utcára. Mit avatkozzam bele! Három óra múlva visszamentem, akkor már szidták egymást, összepakoltam, és a barátomhoz költöztem.

No igen, te ebben is jó vagy, gondolta Gábor. Már az iskolában is utánoztad a filmhősöket.

– Van stílusod.

– Fenét. Hagyjam anyósomat választani? Jobban szeretett, mint a tulajon lányát. Később megbántam, mert végül mégis kipakolta őket.

Gábor elnézést kért, és a mosdó felé indult. Az emeleten senki. Megnyugodott, ahogy kiszállt a liftből. Tipogve osont az ajtójukig. Hallgatózott. Mintha csobogna a víz a kádba, a tévé is eléggé hangos. Talán csak nem vágta föl az ereit a kádban?! Megborzongott, és visszaszaladt a lifthez.

Közben János újabb palack pezsgőt rendelt. Négy-száznál tarthatunk, gondolta Gábor. Biztosan ő akar fizetni, ha ilyen veszettül rendel. Fizessen, ha milliomos.

Kezdeti szédelésük megszűnt, a kiadós vacsora száraz szivacsként szívta magába az alkoholt. János átlen-dült a holtpontra. Ettől fogva ihatott, amennyit akart.

Valószínűleg ötven lejjel jött le, gondolta János, és most felszökött anyucihoz kérni egy másikat. A kis naiv. Már az iskolában is sajnálta magától a levegőt.

Gábor idegesen fészkelődött.

– Mindjárt zárnak.

– Semmi sietség. Előbb kiürítjük az üveget. Csak nem hagynád a pincérnek?!

– Jó, de aztán fizessünk... Biztosan megválnak.

János fölnevetett.

– Te a régi maradtál... Közben kitaláltam valamit. Szerintem megalázó lenne fele-fele arányban fizetni a számlát.

– Miért?... Te akarod...

– Nem akarom. Versenyezni fogunk. A vesztes fi-zeti az egészet. Világpremier a szesztörténelemben!... Tudod, hol a tábor fönn a hegyen?

– Persze. A Patakmajor után.

Gábor legszívesebben láthatatlanná vált volna. Hogy megszabaduljon ettől a ragacsos embertől, aki most megint akart valamit. Nem értette pontosan, mit, mert kóválygott a feje. Erőtlenül könyökölt az asztalra. Me-rengő arccal bámult.

– Nahát. Az okos kis fejemmel kitaláltam, hogy a táborig szaladunk. Amelyikünk elsőnek érinti meg a be-járatnál a sorompót, az győz. A másik megkeresi a pin-cért, és fizet. De ráér holnap is. Na, mit szólsz, tatikám?!

János lubickolt. Hangja sikamlós, udvarias, de szinte parancsoló volt. Csupán egy pillanatra jutott az eszébe, hogy ő is lehet második. Aztán megnyugtatta önmagát. Az ötletmesterek örökké győznek.

Gábor pislogott. Mintha egy vödör kocsonyába gyö-möszölték volna. A pezsgő ízét sem érezte. Annyit ér-tett, hogy a táborig kell futni, és neki diadalmaskodnia kell. Másképp valami katasztrófa következik. Ameddig

János a futást magyarázta, még tudta, miféle katasztrófa. Bólintott, és lehörpintette a pezsgőjét.

– A számlát a főnöknél hagyjuk, megbízik bennünk.

Kimentek. A hús szellő jeges pakolásként hatott. Kisértáltak a szálloda fényudvarából. A sötétben megálltak. János pár pillanat múlva jelt adott az indulásra. Ez inkább hasonlított cammogásra, csekély jóindulattal sietésre.

Az iskolában János volt *anagy sportoló*, most sem bírta elviselni, hogy hátul kullogjon.

A patak fölötti széles betonhídon fiatalok csókolóztak.

Kezdődött a kaptató. Autó ereszkedett lefelé, mindketten kitértek jobbra.

– Na, hogy bírod, apuskám? – fordult hátra János, és oldalazva futott, hogy élvezhesse Gábor lihegését, evező karját, amely valamilyen fogantyú után kapálózott.

– Bírom! – kiáltotta. – Jobban, mint gondolnád... mindjárt elfüstölök melletted!

Gábor azonnal ellentmondott önmagának, és lassított. Máris zsibbadt a lába, szúrt a vádlija. Amióta a felesége beteges, fölhagyott a mindennapi kocogással. Hogy frissességével, energiájával ne ingerelje Margitot. És mi értelme volt?

Kezével rácsapott a kerítésen átcsüngő gallyra. Ha veszít, nincs miből fizetnie. Még a számla fele is a földhöz verné őket. Holnap utazhatnak haza. Margit belehal. Nem a hazamenésbe, hanem az önmaga előtti szégyenébe. Margit egyszer elájult a cipőboltban, mert öt leje hiányzott a csizma árához.

János sohasem indult el ötszámjegyű betétkönyve nélkül. Titokban gyűjtötte, még házas korában. Számított a válásra, kellett a tőke, amit nem kell elosztani majd. Apránként rakosgatta a mellékes jövedelméből, újításokból. Háromszor ennyi is viríthatna a könyvében, ha nem szórja páros kézzel a kiküldetések alatt.

Gábor feje fokozatosan tisztult a hideg levegőn. Ha ő most veszít, akkor János szétkürtölheti saját felsőbbrendűségét. Pancsolhat a kárörvendő nevetésekben. Inkább kibújt volna a vacsora abroncsából. Talán a kíván-

csiság hajtotta bele, hogy lemérje, mennyi cikázik még a régi gyűlöletből. Vagy János már korábban meglátta őket, de várt, amíg kieszelte ezt az alattomos bosszút *azokért* a sérelmekért?

János meg volt győződve, hogy nyer. Bizott maradék edzettségében. Több kell legyen benne, mint ebben a szarevő akárkiben! Aki az iskolában is örökké őellene áskálódott, hangoskodott. Főleg a háta mögött. Tessék, mondj valami okosabbat, ordította a képébe egyszer, mire Gábor teátrális legyintéssel kivonult az osztályból.

A szerpentin közepén volt egy rövidítés, gyalogosoknak. Pár lépcsőfokkal a legszélesebb kanyart vágták le. Gábor nem ismerheti, gondolta. Gyorsított. Úgysem látja a sötétben. Csak majd azt, hogy hirtelen behozhatatlan lett a hátránya. János jobbra fordult, és eltűnt az utat őrző fenyők díszőrsége előtt.

Gábor ismerte a rövidítést.

– Te sze-hemét!

Legszívesebben elbukatta volna Jánost, hogy utána páros lábbal tapossa a talajba, mint a férget. Hiába erőlködött, alig csökkent közöttük a távolság.

– Nem... nem kötöttük ki-haz... útvo-na-lat!

– Mindig... ro-hadt... vo-hol-tál!

– Pofázz csak... ú-gyis fizetsz!

Gábor ismét lassított, mélyeket lélegzett. Hogy visszafogja a zihálását. Szúrt a mellkasa. A szabályos lélegzés fárasztotta.

A piacnál tábla figyelmeztette az autósokat, hogy ügyeljenek a gyerekekre. Jánosnak eszébe jutott a sajátja. Elengedte azt a bizonyos gyeplőt. Apaságból elégtelen, gondolta, és most elhatározta, hogy munkahelyet változtat, hogy gyakrabban foglalkozhassék vele. Kedélytelenségét évek óta talapzat-kifordító tervekkel élesztgette, amelyek aztán napok múlva kicsinyes vágyakká törpültek.

A piactól fölfelé égtek az utcai lámpák. Kései sétálók, álmatlan öregek bámultak. Két csapzott férfit, akik nyakendővel a kezükben, kigombolt ingben szaladtak, látószólag céltalanul. Zakójuk szárnyként csapdosott a szélben.

Jánost fékezte a zakója. A mozinál kibújt belőle, valamelyest összetekerte, és a pad alá hajította. Visszafelé majd megkeresi.

Gábor észrevette, ő is levetette a zakóját, és össztekerve a hóna alá csapta, később a kezében vitte. Félt eldugni valahol. Szája kiszáradt, sípolva kapkodta a levegőt. Margitért futok, ismételtette magában néhányszor félhangosan. Elképzelte, hogy izzadtan, porosan, de győztesen vonul föl a szobájukba, Margit a nyakába borul, és büszke lesz rá. A hozzdateámat, vigyélki, kétbalkezesfráter, csakennyitkerestél, förtelmesafőzelék hétköznapok teljes elporladását vágyta. Eldicseszkizik a barátainak, szomszédoknak, főnökének (talán akkor elköltöztetik a gépét az ablak alól). Majd beszél nekik Jánosról, hogy magasabbra értékeljék a sikerét. Ha besettenkedik az újsághoz, még cikket is írnak róla.

János a régi sérelmekkel doppingolta magát. A Patak-majornál Gábor már négykézláb fog kúszni, néhányszor visszagurul a lejtőn, ő leül egy kőre, úgy húsz-harminc méterre a tábortól, és hajnal felé, mire Gábor a sorompó közelében fetreng, ő fölpattan, odafut, könnyedén átugorja ellenfelét, és nevetve öleli át a CÉLT. Lehetőleg abban a pillanatban, amikor Gábor már centiméterekre megközelítette.

Három részeg vargabetűzött előttük fölfelé. János szűken kerülte őket. Fellökték. Gábor egy-egy liter töményt nyomott volna a kezükbe, jutalmul. A reménytel azonnal kicsattant az ereje, frissessége. Vinnyogó nevetéssel húzott el a lassan tápázkodó János mellett.

– Aljas disznó! – sziszegte Gábor hátának.

A bal könyöke és a válla sajgott. Megmozgatta, nincs-e eltörve. A könyöke vérzett, átütött az ingen. Nagyot kiáltva lendült neki. Az üzleteknél újra Gábor mögött zihált.

– Lega-lább... föl-húztál... vo-hol-na! Utol-értehelek... látha-tod... uhutol-érte-lek... gyen-ge vagy... utol-éher-te-lek.

Inkább engedi Gábort maga előtt futni, legalább kocoghat, és kevésbé fárad. Hadd diktálja ő az iramot. Az utolsó harminc méteren rákapcsol, és állva hagyja Gábort. Így lesz teljes a siker. Sokkal megalázóbb, mint

bevárni, hogy megközelítse a tábort. Érezze, hogy végig cicázott vele!

Három éve már az apró sikerek sem bökdösték a hangulatát. Eszébe jutott az agyonszajkózott apai intelem, miszerint a kicsi örömök varázsolják széppé az életet. Marhaság, gondolta János. Eleget hajszoalta a parányi sikereket, de mit ért velük? A NAGYOK hiányában főlőslegesen lapátolta őket magára. Az ital csupán kábította. Irtózott attól, hogy okokat kutasson, kitaláljon. Még fiatal, újra nősülhet, csak épp előről nem kezdhet semmit. Sokan hiszik, hogy harminc-, sőt negyvenéves fejjel ÚJRA KEZDHETIK AZ ÉLETET. Esetleg, ha az eszüket is csecsemőkorukig sorvasztják.

A fenyők imbolygó árnyékai folyamatosan, különböző pózokban rajzolták a felesége képét az aszfaltra. Elvira megalkuvó mosolya bénította Jánost a futásban, akár otthon az unalmas délutánokon. Szívesebben csatagolt a városban.

A tó fölötti teraszon fiatalok söröztek. Harsány röhögéssel fogadták őket. János szétcsapott volna egy doronggal közöttük, Gábor félt, hogy fölbuktatják. Sörösüveg csattant mellettük az aszfalton.

János megbánta a fogadást. Még bírta a futást, de sajnálta a ruháját, sérülését, irtózott a másnapi izomláztól. A csordulásig ivászat helyett inkább aludt volna. Enyhe sajnálatba bevont becsmérléssel nézte Gábor szétszórt, egyenetlen mozgását, ahogy gépiesen rakta előre a lábát. Fújtatott, mint a bányaló a tárna kijárata előtt, valószínűleg félt hátrasandítani, de biztosan érezte, hogy ő a paprikajancsi.

A meredek, kettős kanyarban Gábor csak lépkedni tudott. A zakóját is elejtette. A hideg veríték sütötte a homlokát. Inkább meghal, mint a pompeji katona, de nem adja föl. Akkor végképp elveszítené önbecsülését, hitét. Jánosról megfeledkezett, úgy tudta, valamiért egyedül kell fölszaladnia a táborig (talán Margit küldte), az ok lényegtelen, csupán a hátramaradt méterekre koncentrált. Mozgása olyan volt, mint a maratoni táncversenyzőké a második nap után. Az út közepére fordult, szinte önkívületben figyelte a választóvonalat. Valami azt súgta, hogy ha ezek elfognak, CÉLBA ér.

Mintha egy vödör jéghideg vizet zúdítottak volna rá, hirtelen megvirradt az agyában, és megtorpant. Görcsösen rángatózva várta be Jánost.

– Öh-ö-rül-tél vo-hol-na... ha... ha el-ta-lál... a-haz ü-veg, mi?

– Menj... aha... fe-né-be! – és elfutott Gábor mellett. – Fel-adod?

Gábor megpróbált ismét nekirugaszkodni. Fölnézett, és érezte az apró tülevelek radar-szemét, amelyek tőle várják a győzelmet.

– E-hegész... este... hazud-tál! – folytatta. – Nagy szö-höve-gek... és... sehol semmi.

János lépésre fogta a futását, hogy letörölje arcáról az izzadságot. Gábor utolérte.

Pofázz csak, gondolta, alig vánszorogsz, de pofázol. Legalább esnél össze, és gurulnál vissza!

Gábor a CÉL védelmezőjének képzelte Jánost, aki azonnal falat épít keresztben az úton, ő pedig belegabalyodik a lecsüngő indákba.

János az út völgy felőli szélén szaladt. Gábor nyögött, fuldoklott, megpróbálta utolérni. De mintha egy medence fenekén lépegetne, és hiába kapálódzik a vízben, centit sem halad.

A Patakmajor fénye a szemébe szúrt. Karnyújtásnyira megközelítette Jánost, aki elhatározta, hogy csak akkor pillant hátra, ha tompa puffanást hall. Gábor látványa is fárasztotta.

Gábor megfeszítette az izmait, összeszorította a fogát, kicsit előrehajolt, és vállal Jánosnak rontott. János kibillent az egyensúlyából, rekedten ordított, és elesett. Pár métert gurult a völgy felé, aztán fönnakadt egy fátörzsben. Gábor térdre bukott, de mintha ambróziába harapott volna, fölpattant, és továbbfutott.

– Hazug... di-hisznó! – suttogta.

Én győzők, én győzők, hörögte később a lejtőn, a Patakmajor felé. Az ereje végképp elfogyott, annyi sem maradt, hogy fékezze a lendületét. Elvágódott. Nadrágja fölhasadt, arcát, könyökét lehorzsolta. Inge cafatokban lógott.

Föltápászkodott. Idétlenül imbolygott előre. A vendéglőnél autó közeledett, a vezetője kiszólt, hogy segít-

het-e. Gábor intett, hogy menjen. Már látszott a tábor előtti lámpa fénye, alatta a sorompó.

Nevetni próbált, de hiába erőlködött. Alig rezdült az ajka. Előrenyújtott kézzel tántorgott. Néhány méterre a CÉLTÓL újból elesett. Hason csúszva, jajgatva közelített a vasrúdhhoz. Hadonászva nyújtózkodott, hogy legalább az ujjbegyével megérintse.

ELSZÁMOLÁS

1

Egy héttel a balesetet követőleg Tamás állapota tovább romlott. Átszállították az intenzív osztályra. Édeskés szagú, tejfehér szobába került.

Rámeredt a fejénél lógó glukózos műanyag tasakra. Visszhangozva hallotta a sárgás-barnás folyadék csöpögését. Potty, potty. Ahányszor belecsöppent a szögletes gyűjtőbe, Tamás annyiszor pislogott. A kiszemelt csepp lassan elmerült, zölde árnyalatban játszott – így megkülönböztethette a többitől –, forgolódott, ütközött a nagy tumultusban. Lassan süllyedt a kivezető cső felé. Ellen-séges csepp, gondolta Tamás, hisz a többi rózsaszínű. Megrontja az egészségeseket. Emlékezett osztályfőnöke rongyosra koptatott tanmeséjére az egész kosár egészséges és az egyetlen rothadt almáról. Neki különösen sokszor emlegette, de Tamás csupán egy esetre emlékezett, amikor szünetben az összetekert Európa-térképpel emelgette a lányok szoknyáját.

A luciferi csepp ott cikázott a kivezető cső szájánál, próbálta zöldíteni a társakat. Pillanatra eltűnt, újra föl-bukkant, végül becsúszott. Tamás rettegve figyelte, mint zuhan, kiáltani akart a nővérnek, hogy zárja el a csapot, mert azonnal belerobog a vénájába, de csak táto-gott. A rózsaszínűek sorban kitértek az útjából, amely mégis elébe sodródott, azt úgy ütötte félre, mint dákó a biliárdgolyót. Centiméterekre volt a tütől, amikor Tamás elfordította a fejét, és behunyta a szemét, hogy ne lássa a pillanatot, amikor a gyilkos csepp a testébe ront. Robespierre érezhetett hasonlóan, amikor a másodperc ezredrészéig hallotta a guillotine susogását. A csepp belülről feszítette, égette Tamás vénáját, lassan haladt a szíve felé. Már a vállában bizsergett, Tamás visszafojtott lélegzettel várta az UTOLSÓ PILLANATOT. Most minden bűnéért, amit harminc éve alatt elkövetett, kötörést vállalt volna a legsötétebb bányában, csak hogy túlélje a zöld csepp támadását. Pedig csak azt nevezheti bűnnek, aminek tudatában van az elkövetésekor. Vele viszont

ilyesmi sohasem történt meg. Fölösleges hazugság, Tamáskám. Nem hazugság, magyarázkodás.

Milyen jó, gondolta Tamás, hogy létezik a hazugság, amelyhez véghelyzetben nyúlhat az ember, hogy elkerülje a kötörést. Másképp hatmilliárd ember órák alatt morzsákká csákányozná a Földet. Miért mindig csak az igazságot kell bizonyítani, igazolni kézzelfogható, megdönt-hetetlen tényekkel? A hazugságot elegendő kimondani.

A zöld csepp azonnal odaér.

Születésekor mindenkinek osztani kellene meghatározott mennyiségű hazugságot, ezzel gazdálkodhatna élete végéig. De kicsoda szavatolná neki, hogy az, aki ezt osztja, nem használja-e fel egyik saját magának kiosztott hazugságot arra, hogy a többieket eggyel megrövidítse?

A szöszi nővérke suhant be, ellenőrizte a Tamásba nyomott csöveket, huzalokat, és újabb műszereket kapcsolott rá. Idegesítette, ahogy az riszálta a fenekét, de nyögni sem volt ereje. Pedig szívesen maga mellé rántotta volna az ágyba. Elaludt.

Áruért küldték volt a szomszéd városba. Eleinte a beszerző intézkedett, Tamás csupán pakolta az árut, de egyszer egyedül is megkapta a hiánycikket. Azóta rászoktak. Olyan ártatlan pofával kunyerál, hogy a legdörzsöltebb raktárost is átejt, magyarázta a beszerző az igazgatónak. Végül többet futkározott anyagért, mint az eszterga körül. Félúton lehettek, amikor őz ugrott a teherautó elé. A vezető kicsit jobbra rántotta a kormányt, hogy megcsapják, aztán vissza, de megcsúsztak a nedves burkolaton. Pontosan a fülke közepe ütközött a jegenyével. Tamás kirepült a szélvédőn. Arra még emlékezett, hogy víz állt az árokban. Itt elszakadt a film.

Bordatörés, lábtörés, horzsolások, kék foltok.

Nyilallt a mellkasa. Amíg aludt, elzárták a csapot a glukóz alatt. Szenvedett a hanyattfekvéstől. Ha egyetlen perccskére hasra fordulna, kibújna az életkedve. Biztosan kisebesedik a háta.

Félt visszapergetni horror-film álmát. Pedig azonnal kellene és aprólékosan, talán következtethet belőle. Rongyosra olvasta Krúdy Álmoskönyvét. Mindegyik eltétovázott másodpercben egy képkockával rövidül a film. A sok rákapcsolt készülék valamelyike igazán rögzíthetné

az álmát. Egységesített fordításával, értelmezésével az orvosoknak is egyszerűbb lehetne a gyógyítás, mert megmutatná a betegségek mozgatóit, gondolta Tamás. Mostani álmával Oscar-díjat nyerne. Valószínű, hogy Cortazár dulimanójához hasonló személytelen képződmény ül agya vágószobájában, aki az eltelt harminc év alatt rögzített jelenetekből embertelen fantáziával készíti számára az álmokat. A beteg, a kimerült ember örökké krimiket álmodik, s ezekben rendszerint őt üldözik.

A pizsamája teljesen átizzadt. Reménykedett, hogy Szöszike megmosdatja nedves szivaccsal. Szája elaszalódott. Vízre akart.

Eszébe jutott az a rémes hadgyakorlat, amelyet leszerelésük előtt két hónappal tartottak. Augusztusban Dobrudzsában. Teljes menetfelszerelésben, kongó kulacsokkal masíroztak már ötödik órája. Csupán a kötelességtudat hajszolta őket előre. Tamás várta, hátha valaki „elájul”, félrehúzzák, és megszabadul a gyötrelemtől. Utána ő következett volna. Viszont ha ő csinálja meg elsőnek, rásütik, hogy a leggyengébb. Patakhöz értek. A szélsők már lerogytak inni, az okosok előbb a kulacsukat merítették, ebben a pillanatban a hadnagy a levegőbe lőtt. Mindenki fölpattant, és dermedten figyelték a hadnagyot, aki táblát állított a mederbe: VIGYÁZZ! A VÍZ MÉRGEZETT! Tamás előzőleg a vízbe mártotta a zsebkendőjét. Tenyerében dédelgetve emelte a szájához, hogy kiszívja a nedvet belőle. Nyelvével a szájpadróláshoz nyomta a zsebkendő csücskét, amikor a hadnagy újra lőtt. Ijedtében, dühében a patakba hajította a zsebkendőt, hirtelen kibiztosította a fegyverét, és a terepjáró felé rohant. Az ötödik lépésnél valaki fölbuktatta.

– Azért lőtt, hogy induljunk, te marha! – suttogta félerősen a poros bakancs hangja Tamás mögött.

Este a sátorban fekvé minden izma remegett. Jellemtelen, szar alak vagy, Káll Tamás, ismételte magának. Semmi férfiasság nem tapadt hozzád a katonaságnál, hiába bújtál egyenruhába. Fél év után tudatosan edzette az akaratát, kitartását. Legtöbbször fogcsikorgatva. Meredek helyzetekben mindig jól döntött. Itt viszont, mivel a kimerültségtől csak ösztönösen működhetett a rációja, levizsgázott.

Azóta félt dönteni. Megvárta, amíg a Helyzet olyan szakaszba jutott, hogy önmaga kínálta a megoldást. A kínálás pedig örökké késett, vagy elmaradt. De erről csak ő tudott, mert addig magyarázta a mindenkori Helyzetet, amíg a környezete elhitte, hogy az ő ujjbegye alatt van a nyomógomb.

A nővérek gyakran váltották egymást, futottak.

A Barátja mindennap fél négykor érkezett. Negyedik generációs számítógép sebességével ömlesztette Tamásba a napi eseményeket, pletykákat. Tamás unta. Pedig izgatottan várta a Barátját, de amint az vigyorogva, jópofáskodva benyitott, azonnal fölidegesítette. Beköszön, megveregeti az ő vállát, és elmegy. Így képzelte el a látogatást. Nem a Barátja lénye idegesítette, hanem az irigység. Ő itt sorvadozik, amíg a haverok kint lubiccolnak. Szólni kellene, hogy ne jöjjön többé. Akkor viszont befalazza magát.

Ismét csöpögött belé a glukóz. A vacsorám, gondolta. Talán azokból a halakból préselték ki, amelyeket hét év alatt az étkezde szemetesvödrébe kotort, mielőtt visszavitte a tányérját. Könnyezésig figyelte a zöld tasakot, de hiába leste az újabb zöld cseppet.

Tamás sohasem préselt ki magából eredeti ötleteket, amiért szórakoztatóvá nyilvánították volna. Mégis mind egyik *beköppése* eredetként robbant. Minden neki szimpatikus szavat, szójátékot elásott az emlékezetében, hogy ott szintetizálja őket, és kettőből-háromból gyúrjon egy újnak hatót.

Ha ő meghal, sokan összegyűlnek a temetésén. A fél vállalat biztosan. Ismerik, kedvelik.

A temetési ceremónia lényegtelen, kár a drága koporsóért, csipke-szemfedőért, zenekarért, mert a főszereplő úgysem élvezheti ezeket az extra szolgáltatásokat. A legdrágább koporsó is elrohad, a gyászzene pedig csupán arra való, hogy a hangulatosabban érkezőket az alkalomnak megfelelő kedélybe süllyessze.

Aktív részese akar lenni a saját temetésének. Nem oly értelemben, hogy megássa a sírgödrt, leszögezze a koporsóját, saját gusztusa szerint hantoljon, nem; de szívesen meghallgatná a gyászbeszédet. Hogy megtudja, milyen Ember (volt) ő. Hézagos önértékelése következ-

tében úgy gondolta, elég, ha mindig csak jót akar. Akkor az, amit tesz, jó is. Mások ítélete irigység. Katonaságnál (érdekes, hogy az ottani fekete események folyamatosan özönlenek) gyűlölte a parancsot. Később pattant a főmérnök utasításaira. Talán a hangnemük miatt, gondolta Tamás. Vagy ő málladozott?

A halottasház mellett, a nagy gesztenyefáról figyelné a zokogó, könnyező, egykedvűen álldogáló gyásznépet. Ott gubbasztana, kedvenc uzsonnáját csámcsogná (vajjas kifli parizerrel), és gondolatban mindenkitől elbúcsúzna. Úgy, hogy felidézi az illetővel kapcsolatos legszebb és legrondább emlékét. Majd kér Szöszikétől papírt, ceruzát. Két részre osztja az ívet, fölírja a nevet, aztán néhány találó szóban az emléket.

A Barátja közvetlenül a koporsó mellett fog állni. Tíz éve ismerik egymást. Majd megszervezi a temetést. Sírhely, szállítás, koszorúk, gödör, búcsúztatók. Őérte úgyszem alakul külön bizottság a temetés lebonyolítására. Mégis, a baleset miatt annyit elvárhat, hogy a vállalat saját halottjának tekinti.

Semmilyen jó vagy rossz emlék nem jutott eszébe a Barátjáról. Mindkét rovatba vonalat húzott. Értelmetlen ide sorolni a Barátját, akivel annyi mindent végigcsináltak. Rájött, hogy erre a lapra csak barátok vagy ellenségek kerülhetnek. Sem Barátnak, sem Ellenségnek nincs helye. Kapcsolataiból hiányzott a lavírozás. Mindenki az első benyomást értékelte, és amelyik tulajdonság győzött (akár 2:1 arányban), az került Tamás képzeletbeli skatulyájába. A papiros a két rovattal valótlan lenne.

Abszurd ötlet a gesztenyefáról mustrálgatni a gyásznépet. Pedig micsoda pánikot zúdítana, ha lekiáltana valamelyik ágról. Talárban, saruban, mefísztoí kacajjal.

Hé, ti ott! Ne susmorogjatok, figyeljétek!

Maga, hölgyikém, miért jött rózsaszínű kendőben?

Azt a salátacsokrot hoztátok a síromra?

A feleségedet hol hagytad? Derogál nagysámnak az esztergályos elkaparása?

Ne bőgjetek! Most hazudik! Rühelltem a családomat!

Örökké utáltál, ki hívott ide? Hátha elszakad a kötél, amikor leengednek?!

Ne forgolódj! Nincs kinek részvétet nyilvánítani!

Utolsó lehetősége, hogy bárkinek odamondogasson. Első lehetősége, hogy büntetlenül tehesse. De mi értelme, ha veszélytelen, ráadásul az illető ráhagyja. Illendőségből.

Szöszike libbent be, piros műanyag tállal, nagy, szögletes szivaccsal. Elzárta a csapot a vacsora alatt.

– Ideje, hogy megmosakodjunk – csiripelte Tamásnak, aztán leráncigálta róla a pizsamát.

Bárcsak én mosdathatnálak, gondolta Tamás, és utánozni próbálta a nevetést, de azonnal fölszisszent, mert a seb felrepedt az ajkán.

Szöszike észrevette.

– Egyelőre kár képzelegni, de nyugodjék meg, jó velem az ágyban.

Tamás úgy érezte, kihűl szégyenében. Behunyta a szemét, hogy ne lássa a nővért.

Újra kinyitotta, és a plafont bámulta, mert lehunytt szemmel a szivacs puha női kézzé alakult. Így összefoltozva, nyilalló sebekkel is lefelé tódult a vére. Sürgősen valami nagyon borzongatóra kellett gondolnia, hogy agya megváltoztassa a parancsot. A műtőasztalra képzelte magát, az orvos krómozott kalapáccsal újra eltörte a lábát, mert a csont ferdén forrt össze.

Szöszike megtörölte, felöltöztette Tamást, és kivonult.

Az apja hiányozni fog a temetésről. Barátja biztosan megtávirozza a hírt, ha még emlékszik a parányi szilágysági falu nevére.

Tamás élete az anyjába került. Alig egy órával élte túl a szülést. Igen, apám, próbálom átélni, milyen érzés lehetett egyidőben bejelenteni a születést és a halált. Hazabaktatni a temetésről az üres házba, és hallgatni az anyámból kiszökött élet bömbölését. Jó férj voltál, és falun elvéteve található odaadással imádtad anyámat. Talán azért, mert évek teltek el, amíg megfogantam. Anynyira szeretted Őt, hogy engem örökre megutáltál. Szerencsémre Rá hasonlítottam, másképp a kútba hajítottál volna. Az egyszerű, tanulatlan ember reakciójával.

A kapott verésekre alig emlékszem, biztosan azért, mert hétköznapivá süllyedtek, legtöbbször ki sem kellett érdemelnem. Szerencsémre (vagy szerencsédre) mindig

elhittem, hogy azt a verést megérdemeltem. Másképp elszököm, elfutok, megrúglak. A spártaiak csak tanulhattak volna tőled.

Tamásról csorgott a veríték. Elrontom Szöszike munkáját, gondolta. Az apja elleni *’accuse* furcsa könnyebbséget töltött belé. Mintha begyógyultak volna a sebei.

Otthagyjuk a temetést, apám, egy félreeső padra ülünk, és életünkben először beszélgetni fogunk. Minden-mindegy alapon. Kíváncsi vagyok, képes leszel-e rá. Nem bízom ebben a bátorságodban.

Sajnos, KERESTED bennem az elvetemültséget. Kopóként üldöztél, követtél, ha elmentem, beteges élvezettel ítélkeztél fölöttem.

– Keserves anya nélkül fölnevelni – magyaráztad a falunak. – Gazos a gyerek.

H a t e voltam, és nem anyám, akkor megmarkoltad a seprűt, pupillád kitágult, nyögtél, fújtattál, aztán csépeletél. A seprű a konyhaajtó mellett lógott a szegen. Nyelét a hátam, fenekem meg a lábam, cirokját az idő koptatta.

Volt titkom. Három is. Ugye, meglepődtél, apám? Igen, volt, hiába nézel olyan hitetlenkedve. Te sem lehetnél tökéletes.

Hatodikba jártam, tavasszal két hétre elutaztál a rokonaidhoz. Azért nem *rokonaink*, mert eldugtál előlük. Nehogy megfertőzzenek engem. Szombaton este elszöktem a bentlakásból, és az utolsó vonattal hazadöcögtem. A patak mentén osontam, sárban, éles köveken, kutyák futtattak. A házunk közelében belesúsztam a vízbe, derékig eláztam. Átbújtam a kerítésünk alatt, és *saját kulcsommal* (első titok) nyitottam ki a konyhaajtót. Leszakítottam a seprűt a szegről, s a kicsi fejszével gyújtóssá daraboltam a nyelét, aztán az egészet elástam az udvaron, a disznóól mögött (második titok). Ha nem hiszed, feltúrhatod a földet, valami biztosan maradt belőle. Gyerekfejjel időállónak képzeltem. Három órán át vacogtam az udvaron, mert félttem a lakásban egyedül. Az éjszakai vonattal visszaszöktem.

Kitörölhetetlenül emlékszem, milyen bugyután meredtél a csupasz szegre, amikor újra nevelni akartál a seprűvel. Annyira megzavarodtál a hiányától, hogy

eszedbe sem jutott, hogy én is eltüntethetem. Vagy vakon bíztál a nevelésedben? Hol rám, hol pedig az üres szegre néztél. Fél perc alatt kinevezted az utódját. A kenyérkosár fedelét.

Rejtekhelyem is volt (harmadik titok). A kapu mellett, a virágágyások sarkánál. A „gyerekségeket” kivered a kezemből. Üveggolyók, sípok, fakard, pisztolyféle, papír napszemüveg, gumi, botok, gombok, mind megsemmisültek a kezedben. Pedig nekem is kötődni kellett valamihez. Miért akartál idő előtt felnőtten gyúrni belőlem? Ha akkor elfogadod a természet sebességét, most nem gyűlölnék!

Elpusztított játszótársaimat pótoltam. Zacszóba, rongyokba csavarva ástam el őket a rejtekhelyemen. Fülledt nyári éjszakákon kimásztam az ablakon át az udvarra, és megküzdöttem a láthatatlan ellenséggel. Karddal, ököllel irtottam őket. Közben feszülten figyeltem a horkolásodat. Ha egy pillanatra is elhalkult, az ól mögé kuporodtam, és reszketve lestem az ajtót, nehogy kijöjj cigarettázni, vagy eszedbe jusson ellenőrizni az ágymat.

Szöszike kicserélte a kötéseket.

- Fáj! – sziszegte Tamás, és megrándult.
- Tudom, de muszáj kicserélni.

Nem, nem jön el a temetésre, megfogadta, hogy a feleségéé volt az utolsó, amelyre elment. A sajátjára úgymint viszik. Akkor meg minek foglalkozom veled, mi értelme a vádaskodásnak? Úgysem kér bocsánatot... De kinek kell a bocsánata?! Mégis ő jutott eszembe elsőnek.

- Mitől izzad annyira? – kérdezte Szöszike.
- Mi?
- Csuromvizes a pizsamája! Ha nem látnám, milyen rotytúl néz ki, azt hihetném, hogy rohángászik az ágy körül!

Tamás bólogatott.

A verések alatt azért nem szidtál, nehogy indulatodban kiejtsd az *anyád* szót. Röviden rám olvastad a vádat, aztán nyúltál a hóhérért.

Elvált nőt hoztál a házba. Igazságtalanul nevezem *elvált nőnek*, mert engem szeretett. Habár ez relatív, mert nekem hiányzott az összehasonlítási alapom. Téged

csupán tisztelt, és vízszint alatt volt az élete, amikor ráakaszkodtál. Vagy ő rád? Most már megmondhatod. Nem azért szerettem, mert megvédett előtted, mert megsimogatott, mert érdekelt, hanem mert beszélgetett velem, valahonnan könyveket csempészett a házba, és neki bármit elmondhattam. Tudod te, mit jelent az, hogy BÁRMIT? Sokszor akartam anyámnak szólítani, de féltem. Úgy gondoltam, hogy akkor Anyám megjelenik álomban, és megszid érte.

Mostohának hoztad, vagy inkább Nőnek, magadnak, és végül hajszálon Anyám lett. Szerintem egy hét után már érezted, hogy ő soha nem fog engem megverni, leszidni, kínozni. Akkor meg hiába koptatja az ágyadat, és négy hónap után kidobta a házból. Fájt neked, hogy nem gyűlöl engem eléggé. Úgy képzelted, túl nagy vagyok már ahhoz, hogy eléggé gonosz lehess hozzám, ezért hoztad a házba. Nincs annyi gonoszság a világirodalomban, amennyit rám öntöttél, amikor először jött.

– Ezentúl itt lakik, Margit néniék szólítod, és ugrasz, ha szól hozzád! Mars tanulni, mert agyonverlek!

Emlékszem, bárányszemekkel nézett, talán kacsintott is rám. Szeretett, sajnált is, ezért elüldözted. Ribancnak, szajhának tituláltad, mert állítólag megcsalt. Az ablak alatt kuporogtam, nem láthattál a ládától, de azt hiszem, alig érdekelt, ki hallja. Ő zokogott, te ordítottál, csapkodtál, törted a vázakat, székeket. Én sem maradhattam ki a bűneiből. Mindent rám rakna, habos tortával etette, és a fő bűne: négy hónap alatt még a seggemre sem vert. Te nem vagy apa, te nem vagy apa, nincs is ilyen apa, színjáték az egész, suttopta.

Szerdai napon merészkedett el az utolsó bőröndjéért. Én reggel elszöktem, elbújtam a kicsi híd alatt, és vártam Rá. Lassan lépkedett, imbolyogva cipelte a bőröndöt. Amikor meglátott, letette, és mellém ült a parti kövekre. Először mertem Újmamának szólítani. Sírtam. Könyörögtem, zsaroltam, kiabáltam, toporzékoltam, hogy vigyen magával. Úgy, ahogy lát. Megingatni sem sikerült. Megpuszilt, elindult. Én utána, tovább magyaráztam, szaladgáltam előre-hátra.

– Indíts haza! – kiáltotta, és a falu felé mutatott. Belecsimpaszkodtam. Letette a bőröndjét.

– Ahová én megyek, ott neked még rosszabb lenne, mint apádnál!

– Hazudsz!

– Neked muszáj vele maradni. Ő az apád!

– És neki muszáj verni engem? Mert ő az apám?...

Ha megnövök, agyonverem!

Hallgatott. Elindultunk. Sokáig bandukoltunk így. Újra megálltunk, megpuszilt.

– Kérlek, menj haza!

– Nem, nem, nem!

Megint ordítottam, rángattam a blúzát. Letette a bőröndjét, és *pofon vágott*. A meglepetéstől sírni is elfelejtettem. Hazáig szaladtam.

Én most tudni akarom, apám, ki volt ő, mit csinált azelőtt. MOST mesélhetnél róla. Igaz, a halálom nem ok arra, hogy leülj velem beszélgetni.

Anyámmal semmilyen közös emlékem nincs, de rá nem is vagyok kíváncsi. Az elképzelésem róla biztosan torz, de így akarom megőrizni. Sohasem beszéltél róla. Környezetem anyáiból következtettem, mi az anya. Ki a jó, és ki a rossz anya. Így készült el a fantomkép.

Megnőttem, te pedig féltél ok nélkül, vagy már okkal is verni engem. Hátha elszaladok, és akkor vége az apai tekintélyednek. Még magad előtt is.

Elkezdted inni. Hogy a maradék gátlásod decikbe fulladjon.

Kitaláltad, hogy a bentlakásban elkanászosodom, ezért ingáztattál. Hajnali fél ötkor keltem, este hatkor értem haza.

Fél évig bírtad a rumot, aztán bekrepált a májad. Megtiltottam, hogy kihívják a gyámhatóságot, mert irtóztam az árvaháztól. Ne csodálkozz, erre is volt eszem. Csupán azért utáltad meg a szeszt, mert nem tompított el annyira, amennyire alattomoságodnak megfelelt volna.

– Elég! – kiáltotta Tamás.

Megfájdult a feje.

Szöszike rákapcsolta a glukózt. Vajon ez most a reggeli, vagy az ebéd? Szégyellte megkérdezni.

Aludni próbált. Az apja katonaképe menetelt a fehér falakon.

Szótlanul hallgattad végig. Legalább védekeztél, vitatkoztál volna velem. Miért tűrted, hogy mindezt rád fröcsköljem? Mindent eltúloztam. Kisgyerek szemmel ítélkeztem, ösztöneim alapján. Talán nem is volt ennyire rossz sorom melletted?! Azt mondd még meg, apám, miért dugdostál a rokonoktól? Szégyelltél? Féltél, hogy elvesznek tőled? Léteztek egyáltalán? Mintha emlékezne valami fényképre, ahol engem szorongattak. Vagy dacból, hogy bebizonyítsd, nélkülük is boldogulsz? Ne csupán epét ontsak rád: köszönöm, hogy bentlakásba küldtél. Ellenkező esetben teljesen elvadultam volna otthon. Így valami emberi is tapadt rám a diákközösségben. Miért hallgatsz, apám, mondj már valamit végre! Idegesítette a hallgatása, mintha ez hatásosabb lenne az ő indulatainál.

Érettségi után egy kézitáskába pakolta a holmiját, vonatra ült, és idejött dolgozni. Két hét múlva írt az apjának. Munkahely, cím, jól vagyok, Tamás. Később is csak képeslapokat küldött a megváltozott címével.

Három éve dolgozott, amikor egyik nap az apja várta a kapuban. Tamás meglepetésében majdnem örült. Kézfogás, tömondatok, feszengetés, udvariaskodás húsz percig, a portásfülke előtt toporogva. Egyszer te is hazajöhetnél pár napra, talán, vettem két tehenet, jól tejelnek?, nem nősz, fiam? te sem?, most mit csúfolkodsz, ezt érdemlem?, hagyjuk, van lakásod?, írtam, elkallódtok, várnak az autóval, falubeliek, akkor menj, apám. Kézfogás, vállveregetés.

Talán csak kemény, rátarti FÉRFIT akart nevelni belőle az apja, de egyszerű esze nem vitte más módszerre. Akkor ő igazságtalanul zúdította rá a vízesést? Ez lenne az a bizonyos lelkiismeret-furdalás? Tényeket, igazakat borított az apjára, a legapróbb mozdulatig, pillantásig. Vagy talán nyikorog az ítélete?

Ha eljön a temetésre, félrevonulnak, lassan lépegetve kerülnek a sírokat, padra ülnek, nézik egymást. Képtelen ezt az egészet még egyszer az apjára hordani. Tehát mégsem nevelte elég keménynek. Úgy mesélték, az anyja akaratgyenge, hallgatag volt. A falusi fényképész által agyonretusált, színezett esküvői képen kényszermosollyal, félénken nézett a lencsébe. Tamás az irigység hi-

tetlenkedésével nevezte hazugságnak a fényképek alapján megállapított *jellemző vonásokat*. Szerinte a gép kattánásának pillanatában megörökített arckifejezés alig jellemzi az illetőt. Így az Anyját sem.

Megszűntek a fájdalmai, a sebei pedig viszkettek a kötések alatt. A falubeli öregektől hallotta, hogy ilyenkor gyógyulnak. Könnyebben lélegzett, a háta sem húzta annyira. Rossz ómen, gondolta Tamás.

(Szerbusz, Tamás, szerbusz, Tamás, szerbusztok, esztergályosok gyöngyei, na, hogy érzed magad, mikor engednek haza, fene tudja, a nővérke csak három percet engedélyezett nekünk, azt is két tábla csokiért, hát persze, nem tudtátok, hogy másfél perc egy tábla, mindenesetre jó nő, mi újság a műhelyben, á, semmi különös, melóztatunk, és persze hiányzol, ha hiszed, ha nem, azóta nincs, aki egy rendes viccet elsüssön, savanyú a hangulat a baleset miatt, a főnököknek szaros a gatyájuk, Pirosász tata rajtakapta Öcsit Klárikával az asztalunkon, hihhi, jaj, ne haragudj, majdnem elfelejtettük, ezt neked hoztuk, köszi, tegyétek a vázába, mi ez a cső itt beléd, a kajám, na ne hülyéskedj, komolyan az, a sült kolbászt a nővérke elkobozta, pedig bent sütöttük, direkt neked, nem baj, visszakapjátok, ha mentek, már itt is van, hallom a csoszogását, LETELT A HÁROM PERC, jobbulást, majd még jövünk, szevasztok, kösz' a látogatást.)

Ne csupán a szépet és a jót, barátaim, kiált majd le a gesztenyefáról. Illetlenség, szólnának vissza az el nem ájultak. Akkor ő látványosan lemászik, nekidől a koporsónak, és elharsogja, hogy imád lustálkodni az ágyban, utál takarítani és mosni, szemtelen, amit ő kijelent és csinál, az TÖKÉLETES, lobbanékony, de nem haragtarató, hiú, a szeretkezésben perverz, ráadásul pénzéhes. Ennyi elég, mert a többi dicsekvő önpocskondiázás lenne. Fölösleges áltatni a gyásznépet.

Barátja naponta menetrendszerűen jött, három percet ült az ágy szélén. Híreket ontott, pletykált.

Fejét rá, hogy a Lány utolsónak érkezik a temetésre (az ő esetében ez egy blőd fogadás). Fekete szoknya, fehér blúz, kalap, sírástól vörös szem, megduzzadt, piros orr, reszkető kéz. Egész megjelenése kétéves szerelmük

túlértékelése lenne. Tamás megtiltotta, hogy beengedjék hozzá a Lányt. Üzent a Barátjával, hogy tilos a látogatás. Éjszakákon át bőgne összefoltozott szerelme látványától. Nem akarta, hogy ilyen kiselejtezett állapotban lássa.

Tamás sohasem falta a nőket, de fél évnél tovább egyik sem maradt meg. A nagyon fiatal és a túl öreg meglegedett a kalanddal, a korosztálya pedig sürgősen esküvőt követelt, nehogy vénlány maradjon.

A sokadik sör után valaki szóba hozta, hogy a Lány pár hónapja öngyilkosságot kísérelt meg, ki tudja, miért. Találgatták az okát, aztán ráuntak a témára. Erre kíváncsi vagyok, súgta Tamás a Barátjának, igazi egzotikum lehet. A strandon egyszer a Lány mellé telepedett a társaság. A többiek úsztak, Tamás maradt.

Tamás úgy képzelte, kideríti az öngyilkossági kísérlet okát. A Lányt persze ejti, a társaságnak pedig nagyképpen leadja a sztorit. Ahogy a nagykönyvekben megírták, egy hónap alatt belebolondult. Halkságába, szerénységébe, ragaszkodásába, később pedig ölelkezésének vadságába. Tamás magukra csodálkozott, hogy ilyen lenne a szerelem? Sokkal magasztosabbnak, különlegesebbnek képzelte el, ami minden ember életében csak egyszer bújik elő. Ő pedig pontosan olyannak érzi magát, mint két vagy három évvel ezelőtt.

Naponta sulykolta a kérdés, hogy egy ilyen kiegyensúlyozottnak mutató lány miért akart öngyilkos lenni. Szerelmi csalódás, családi ok, terhesség? Ez zavarta a munkájában, az evésben, a villamoson, a moziban, fürdéskor és ébredéskor, de leginkább szeretkezés közben. Mintha valami hideg, halálszagú masszával fonódna össze, amely bármelyik pillanatban semmivé olvadhat alatta, csókja orvosságízű, lihegése pedig a NAGY TITOK acsarkodása a vergődő kíváncsisággal. Hetente újabb és újabb variációkat, magyarázatokat ötlött ki magának.

Másfél év után rákérdezett. A Lány azonnal sírni kezdett:

– Ha meg akarsz tartani, ezt soha többé ne kérdezd!

Ha meg akarsz tartani, akkor elmondod! – kontrázott volna Tamás, de inkább hallgatott. Zsarolással nem kötelezheti.

Azt hitte, hogy ha most sem tudja meg, akkor ordítani fog, álmatlan éjszakák gyötrik. Ehelyett teljesen megnyugodott. Hát jó, gondolta Tamás, te óhajtottad. Megcsókolta a Lány homlokát, és otthagya a kapuban.

Szerelmük biológiai szükségletté süllyedt. Amíg nem találok jobbat, megteszi Ő is alapon. Nem. Jobb így, hogy ő. Azért Tamásban is csobogott még kétujjnyi érzelem, ami fele rész kíváncsiságból (hátha mégis elmeséli, és akkor mindent visszacsinálhatunk), fele rész különködésből állt (kevesen hetyegnek öngyilkosságot kísérelt lányokkal). Azzal szórakozott, hogy vadászta a Lány szavaiban, mozdulataiban a terheltség jeleit. A Lány többször visszakérdezte, hogy miért bámulja olyan oligofrénül az ő arcát.

A kórházban kétszer álmodott a Lánnyal. Repülőszőnyeggel üldözték őket a sivatagban, könyvekből házat építettek, aztán a betűk szétrágták az egészet, úsztak a Marosban, amely hirtelen kiszáradt, és ők hason fekvé kapálóztak a pocsolyában, húsevő hangyák támadták meg őket. Összetapadt torokkal ébredt, és azonnal visszapergette őket, hogy rögzítse és valamikor elmesélhesse a Lánynak.

A baleset óta érzi, hogy nem számít a NAGY TITOK, szüksége van a Lányra. Vagy csak most, a kórházi magányban? Holnap szól a Barátjának, hogy küldje be a Lányt. Ha majd elmondja neki ezeket az álmokat, talán bizalmassá válik, és lesz bátorsága elmesélni, hogy miért.

Vagy ha mégsem, akkor a temetésen. Amíg a koporsót a sírhoz kísérik. Kézenfogva andalognának (a Lány imádott így sétálni), suttogva beszélgetnének, ettől a közöttük terpeszkedő köd is lecsapódna.

– Sohasem voltam szerelmes beléd – duruzsolja alig hallhatóan, és megfogja a Lány kezét.

– Szerelmes vagyok beléd – válaszolja könnyezve.
– Megyek utánad.

(Micsoda Gertrudis lenne belőle!)

– Nem! – kiáltja. – Nem! Megtiltom!... Ezúttal sikerülne.

– Miért!

– Mert AKAROD! Azt hiszem, *akkor* nagyon is kiszámítottad a dózist!

– Cinikus vagy és önző!... Miért kellettem neked? Ha csupán a testemet akartad, különbet találhattál volna! Olcsóbban!

– Semmit sem tudok rólad! Ismerősnek való, felületes dolgokat.

Megizzadt. Legszívesebben letépné magáról a drótokat, csöveket, és hasra fordulna. Ha belehal, akkor is. Hozzánőtt az ágyhoz, együtt lélegzenek, talán a vére is a fehér csöveken át kering. A lába rettentően viszkett a gipszkötés alatt. Minden percben várta, hogy elvigyék, valamilyen csodatevő, villogó gépezet alá tolják, ahonnan pillanatok múlva gyógyultan kibújhat, házáig szaladhat. Grigorszhoz hasonlította magát, aki törpévé zsugorodott a vezeklésben, érte jöttek, és visszanyerte emberi formáját. De ő nem kiválasztott, esetleg a balsorsé.

(Üdvözlöm, Káll, jó napot, Főmérnök úr, na, hogy érzi magát a mi kis betegünk, rosszul, remeg a kezem, szúr a tudóm, á, semmiség, pár nap alatt rendbe jön, csak türelem, ifjú barátom, biztosan a bordái rakoncátlankodnak, tegnap az anyósomat is behozták, veseroham, gondoltam, magát is meglátogatom, a barátja mondta még a hét elején, melyik kórteremben fekszik, mindenki tőle érdeklődik, nincs szüksége semmire, ifjú barátom, a főorvossal együtt teniszezek, majd beszélek vele, nem kell, dehogynem, bízza csak rám, ifjú barátom, örülök, ha segíthetek, majd küldök pár szál virágot a vázába a vállalat kertjéből, látom, ezek elhervadtak, ki csoszog így a folyosón, a nővérke, LETELT A HÁROM PERC, igen, köszönöm, kedves, hát akkor minden jót, ifjú barátom, viszontlátásra, ‘szlát.)

Ellenségei előtt bezárná a temetőkaput. Tamás sohasem bízott emberismeretében, csak azokat nevezte ellenségnek, akik egyértelműen kimutatták. Az álarcok, mézeskedések, előre csomagolt tüskék megtévesztették. Erre sokszor ráfizetett.

Olyasfajta detektoros kapu kellene, mint a repülőtereken, amely sívítva jelzi a fémet az alatta áthaladó(ba)n. Ő lustálkodhatna a halottasházban, ultizhatna a sírásókkal, és bioáramok útján a kapu jelezné az *ellenség* közeledtét. Ő viszont visszajelezne az örnek, aki haza-

küldené őket meg a muszájból-jólneveltségből gyászolókat. Igaz, az ő temetése fényévnnyire van az igazgató lányának az esküvőjétől, ahova tolongtak a nyalizók. Előnytelen virágot helyezni az ő sírjára. Akkor meg le-szerelheti a detektoros kaput.

Mintha kuszálódna a gondolatai. Ez lenne ő? Ennyire rosszmájú? Az olvadtvaj Káll Tamás? Ha máshol nem, de Dante poklában neki is jutna hely. A langyosoknál.

Néha, utcán lödörögve, villamosra várva, unalmában elmélkedett. Remélve, hogy képes eredeti gondolatokat megfogalmazni. Inkább ambícióból, hogy bebizonyítsa önmagának: csupán józanság és idő kérdése valamilyen világrengető filozófia kiagyaltása. Ilyenkor a banális következtetések súlyos mondanivalókká duzzadtak. Tamás nem akart sem cikket, sem könyvet írni ezekről. Barátjával beszélgetve olyasmire terelte a szót, hogy ezeket a *gondolatokat* beleszőhesse. Figyelte a hatást. Barátja nem kapta föl a fejét, nem kérdezett vissza, és nem cupogott elismerőleg, ahogyan Tamás elvárta.

(Jó napot, Káll, szentég, igazgató úr, hát hogy s mint, végtelenül sajnálom az esetet, de fel a fejjel, maga egy rámenős karakter, ne is beszéljen, látom, nehezére esik, nyugodtan hunyja le a szemét, tudom, így is hall engem, mindannyian visszavárjuk, első munkanapján, kérem, keressen meg az irodában, ...arra ...nem lesz ...alkalom, ismételje meg, kérem, nem értettem, terveim vannak magával, de a hely alkalmatlan ezt megbeszélni, a Barátja kint áll a folyosón, majd bejön, ...tervek, röhögnöm kell..., hogy mondta, kedves Káll, ki csoszog itt így, LETELT AZ EGY PERC, köszönöm, drága, akkor mentem is, az egész üzem nevében jobbulást kívánok, viszontlátásra, 'ra.)

A szomszédos kórteremben valaki kiáltott. Tamás megrázkódott. Maradj, Barátom, akarta mondani, de az ajka nem engedte. Egymást nézték. Tamás tejüvegen át, a Barátja nedvességén át.

– Humbuk az egész. Ne dőlj be nekik, Tamás!

Tamás mosolyfélét erőltetett. Felváltva szorongatták egymás karját. Barátja optimistán, Tamás mint a viharban hanykolódó mentőcsónak SOS jelzése.

Megveregette Tamás hasát, és kiment a folyosóra. Lerogyott egy székre. Fejét a falnak támasztotta. Zsibbadt az arca. Kihallatszott a szívverést mutató készülék bipe-lése. Valakit letakarva toltak a lengőajtó felé. Bip, bip. Vajon hányadik reggel óta? Bip, bip. Inkább bent ma-radt volna. Igaz, csak izgatná a jelenlétével. Bip, bip. Úgysem képesek beszélgetni. Bip, bip. Tilos is. Bip, bip. Mennyi ideje ülhet a folyosón? Bip. Bip. Senki sem za-varja el innen? Bip, bip. Pedig mesélnie kellene Tamás-nak. Bip, bip. Mondjuk halászatról, az biztosan felvidí-taná. Bip, bip. Holnap bejön a Lány. Mekkoraát sikított örömében. Bip, bip. Majd mennek a Marosra, a híd alá. Micsoda halakat fognak! Bip, bip. Eszébe jutott, milyen félenken topogott Tamás a személyzeti iroda előtt. Bip, bip. Ő akkor mecénási hangulatban volt, és alaposan ki-kérdezte, amíg kitöltötték a munkakönyvét. Bip, bip. Az-tán valahogy összeragadtak. Biiiiiiiiiiii.....

MÉLYVÍZBEN

Etel hiába meresztette szemét a tavaszi éjszakába, semmit sem látott. Három fülketársa órák óta aludt, de ő csak fészkelődött az ülésen, a feje is zúgott a zakatolás egyhangúságától.

Szülei mindenáron azt akarták, hogy az ő nyomdokaikba lépjen. Két évvel az érettségi előtt legalább heti egy alkalommal – általában szombaton – végig kellett hallgatni az ügyvédi hivatás szépségeiről tartott ömlengéseket. Igaz, eleinte érdeklődve figyelte a sokszor krimibe illő történeteket, de később, amikor látta, hogy a saját gondjairól hiába beszél, süket fülekről pattannak el, a szombat estékkel együtt az ügyvédséget is megutálta.

Az anyja szentelt volna némi figyelmet a problémáira, főleg fésülködés közben, ám Etel olyankor panaszkodott, amikor az apja is ott ült, aki egy „badarság” felkiáltással elsüllyesztette a témát. Villanyoltás után pedig Kopor Ferenc suttogva és akkurátusan oktatta ki a feleségét a modern gyermeknevelés módszereiről, hogy fölösleges Etel apró jajgatásaira ugrani, hisz ez a kamaszkorral jár. Várjanak, amíg ő maga talál megoldást. A tárgyalóteremben képzeletben magát, gondolta Bella, és megfordult. Már csak az hiányzik, hogy az ágyra állva szónokoljon.

– Különben is, minden az ölébe hull, tanuljon, másképp még gépíró is lesz belőle a törvényszéken! – toldotta hozzá.

Etel a békesség kedvéért továbbra is a jog teknőspáncélja alá bújva bólogatott a szülői óhaj felé. Ennek ellenére alig dughatta szabadjára a fejét. Rövid pórázon nyüszített, csupán barátnői társaságában mehetett el. Persze ezek sem lehettek *akárik*.

Érettségi után mégis a jogra felvételizett. Jó kis kirándulásnak tekintette az egészet, és mivel tudta, hogy fél százalék esélye sincs, teljesen felszabadultan utazott el. Szülei ezt az abszolút tudásból fakadó önbizalomnak könyvelték el, és nyakig merülve lubickoltak a várható siker körül.

Etel nyíltan nem dacolhatott szülei akaratával, gyenge volt ahhoz, hogy más könyvet is a kezébe vegyen, mint ami a felvételihez szükséges. Ha valamilyen csoda folytán azt mondják neki, hogy, kislányom, légy, ami akarsz, csak toporgott volna a lehetőséggel a markában. A hermetikusan zárt családi szentélybe semmilyen más szakma nem szivároghatott be. Ezt úgy bosszulhatta meg, ha felvételizik, és siralmas eredménnyel kibukik. Tökéletesen sikerült. Családi világomás, szülei teljes hónapig kerülgették egymást, alig szóltak, épp, hogy gyászruhát nem öltöttek.

Következő évben két héttel a vizsgák előtt sárgaságot kapott, újabb tragédia.

És hirtelen rádöbbsent, hogy ez milyen kényelmes életmód. Naphosszat ténferegphet otthon, olvashat, rajzolhat, esetleg telekonferenciázhat a barátnőivel, és mindezért *cserébe* évente felvételizik a jogra.

Hogy el ne felejtse mindent, napi két órára néha elővette a tankönyveket.

Harmadszorra sem sikerült, és az apja először mondta, hogy kezdi szégyellni magát a kollégái előtt.

– Minek kürtölted szét, hogy ügyvéd leszek! – vágta oda Etel, és Kopor Ferencnek szétporladt az ereje a meglepetéstől.

Mert bíztam benned, akarta mondani, mert neked muszáj, de inkább lehuppant a fotelba, és intett Etelnek, hogy menjen ki.

Az elkövetkező évben még ennyit sem nyomorgott a könyvek fölött. Félt, hogy ha csúnyán leég, az apja megelégteli a vizsga-kabarékat és beülteti valami irodába. Megoldásként a beiratkozás utolsó napjára érkezett, és otthon hagyta az érettségi diplomáját.

A család önkívületben téblábolt. Te vagy a legszerencsétlenebb a világon, suttogták a szülei. Egyébként biztos bejutott volna, vigasztalódtak. Önmagukat okolták, nekik kellett volna összegyűjteni az iratokat, hisz leányuk agyonhajszolta magát a tanulással, és nem csoda, ha kihagyott az agya. Az apja kijelentette, hogy még egy lehetőséget kap.

A vizsgaidőszak közeledtével Etel egyre többet töprengett saját sorsán. Barátnői, osztálytársnői már mind-

annyian elrendezték a jövőjüket, ő pedig naphosszat otthon ül, és boldog, ha becsaphatja az ösöket.

Ezt az utolsó próbálkozást formaságnak tekintette, szinte számolta a napokat, mint a leszerelés előtt álló katonák. Még átlag ötöst sem írt, ám otthon megtoldotta három ponttal a jegyét, hogy enyhítsen valamit az összecsaládi siralomházon. Irtózott szülei félholt tekintetétől és alvajárásától.

Egy hét alatt enyhült a hangulat, és az apja elé állt, hogy pincér akar lenni. Segítsen, helyezze el valamelyik jobb vendéglőben, mert ott legalább többet kereshet. Kopor Ferenc szerencséjére ült.

– Nézd, kislányom – kezdte el alig hallhatóan, miután pár pillanatra lehunyta a szemét –, te még mindig túlfeszített idegállapotban vagy, nem tudsz reálisan gondolkodni. Pihenj pár napot, ha úgy gondolod, utazz el valahova a közelbe, aztán újra megbeszéljük.

– Nem!

– Megbolondultál?! – ugrott fel. – Egy Kopor Etelka nem hajbókolhat az asztalok között!... Mit szólnának az emberek?... Szemembe röhögnének!... Majd keresünk valami jobb helyet, esetleg a törvényszéken, az irodában, ha kedved tartja, de szólok a barátaimnak is, biztosan segítenek. Természetesen olyan állásba, ahonnan idővel följebb léphetsz... Talán elvégezheted az egyetemet esti tagozaton vagy látogatás nélkül... Rajtad múlik.

– Azt kijelentem előre, hogy irodába nem ülök be!

– Jól van, jól van – csitította –, majd találunk valami megfelelőt, de értsél meg te is engem, hogy nem lehetsz pincér. Nem lehetsz a család fekete báránya!

– Helyesbíték! A család második fekete báránya – sziszegte gúnyosan. – Elfelejtetted volna, hogy az öcséd targoncás a konzervgyárban?

Kopor Ferencnek izzadt a homloka, és először érezte magát kínosan Etel előtt. Legszívesebben pofon vágta volna, hogy véget vessen ennek az értelmetlen vitának. És megőrizze apai tekintélyét.

– Különben is. Te hajszoltál felvételizni, mintha az életedet tetted volna rá, hogy a lányodból jogászt faragsz. Máshova esetleg bejutok simán!

– Menj ki, légy szíves – mondta halkán, és az ablak felé fordult, hogy elrejtse remegő ajkait. – De hol csúszott ki, hol csúszott ki, ismételte gépiesen, hangsúlytalanul.

Végül tíznapi veszekedés, sírás, csapkodás és kitagadással való fenyegetést követően szülei beletörődtek. És megpróbálták *kidolgozni* a titkolózás lehetőségeit.

Decemberre az apja elintézte, hogy alkalmazzák a Fenyőerdő szálloda vendéglőjébe kiségitőnek, azzal az ígérettel, hogy majd kap képesítést. Etel ujjongva ugrott a nyakába.

– Ha kérdeznak a barátaink, mondd azt, hogy az idegenforgalomban dolgozol – oktatta ki az apja. – Ami tulajdonképpen igaz is. Sok ott a külföldi csoport.

Felszabadultnak érezte magát, elhatározta, hogy ennyi sorvadás után habzsolni fogja az életet, élvezni a fiatalságát. Nem kell majd pénzt kunyerálnia otthon, és első adandó alkalommal albérletbe költözik. Mert csodálatos az élet egy olyan környezetben, ahol mindenki elhallgat, ha a másik beszél, ahol ő is felnőtt, bátorítják, megveregetik a vállát, viccelődnek.

A kollégák tehát hamar megszerették, mert ügyesen mozgott, sokat nevetett, és mert jól körül akarták bástyázni magukat Etellel. Az a bizonyos vaj a fejükön bármikor megoldható, és akkor az ügyvéd apuci szinte ingyen és kötelességből fog az ő barikádjukra állni. Csodálkoztak, hogy Etel szégyellte apja pozícióját. Rettegett, hogy a legártatlanabb célzásra is a többiek rárontanak, hogy akkor mi a fenét keres itt, bújjon az apja mellé küldöncnek, és akkor elveszíti a szabadságát. Inkább, érzelmei ellenére, mindent megtagadott, ami a szülői házhoz kötötte volna.

Alig egy hónapja dolgozott, amikor Guszti, a főnöke zárás után fölvitte a szálloda egyik szobájába. A pincérnök már rég szóltak neki, hogy erre előbb-utóbb sor kerül, de ne törődjék vele, mert ezen mindenki átesett, kivéve a főpincér lányát. Két napig mégis félt, aztán morzsánszerűen megnyugtatta önmagát, hogy még senki sem halt bele. Türelmesen várt a sorára.

Szótlanul lépegettek a folyosón. Ital, zene előkészítve. Guszti meglepődve figyelte, hogy amíg ő bezárta az

ajtót, Etel vetkőzni kezdett, majd ledobta magát az ágyra, és bejelentette, hogy még szűz.

A vonat megállt egy nagyobb állomáson. Lassan színesedni kezdett az égbolt. Az állomásfőnök nagyot ásított a peronon. Etel nekinyomta homlokát az ablaküvegnek, és behunyta a szemét.

Zolival a szilveszteri bulin ismerkedett meg, egy közös barátjuknál. Táncoltak néhányszor, de nem foglalkozott vele különösebben, mert igyekezett mindenkivel egyformán barátkozni.

Vigyázott, nehogy valamelyik fiúnak többet nyújtson a megengedettnél és elkapassa. Báلكirálynőként osztotta a kegyeit, aki egyébként jégkastélyban lakik, és csupán véres küzdelmek árán lehet feljutni a kétezer lépcsőfokon. Etel félt a szerelemtől, a kötöttségtől, úgy érezte, legalább két évig képtelen behozni a hátrányát a többiekkel szemben.

– Csak január közepén fedezték fel egymást, amikor összefutottak az utcán és beültek a legközelebbi cukrászdába. Etel azonnal döntött, hogy rácsimpaszkodik Zolira. Most azért is felrúgja a terveit, hogy senkihez sem kötődik. Ez is a *habzsolás* egyik formája lesz. Mert aztán a barátai hamarosan „közös nőnek” tekintik, akinek alig kell udvarolni, mielőtt ágyba dugják.

Zoli kellékes volt a színháznál. Imponált neki a fiú csendes, magabiztos viselkedése, hogy titkolta az érzelmeit, szerette árnyalt, de kegyetlenül döfködő humorát.

Már három hete sodródtak, ám Zoli egy szóval sem célzott rá, hogy valamelyest is vonzódik Etelhez, mert undorodott a romantikus megnyilvánulásoktól. Etel viszont kicserélődött. Anyáskodva, Zoli kedvét hajszolva tapadt rá. Ez most NAGY SZERELEM, gondolta.

Zoli mesélt a kulisszatitkokról, a színészek magánéletéről. Etel igyekezett alkalmazkodni hozzá, nehogy elveszítse. Túl sok nő között forgolódott. Társaságban került a főszerepet, kevesebbet harsányoskodott, a férfiakat szinte elűzte maga mellől.

Éjjelente olvasott, mert érezte lemaradását Zolitól, a barátoktól. Szégyenében csak a könyvtárból mert köl-

csönözni, válogatás nélkül. Falta a lapokat, Borgestől Chandlerig, Beniczkyné Bajza Lenkétől Jack Kerouac-ig. Legtöbbjüket alig értette. Milyen csodálatos lesz, gondolta, ha majd egyszer Zolival egy az egyben vitatkozhat, és ő elismeri a tudását.

Zoli néha napokra eltűnt, telefonon sem jelentkezett, de mihelyst újból találkoztak, bocsánatot kért, és levetközte magabiztosságát, amíg megbizonyosodott, hogy Etel továbbra is rajong érte.

– Kié ez a férfihang, amely annyiszor keres? – kérdezte egyik nap az apja. Hiába várta, hogy Etel önmagától elmondja.

– A barátomé – vágta rá.

– Meg szeretném ismerni.

– Rendben – válaszolta rövid gondolkodás után. – Holnap fölhozom.

Napokig kérlelte Zolit. A kibúvók: még fölösleges, egyelőre nem akarja feleségül venni Etelt. Etel majdnem felvisított örömében. Egyelőre? Tehát reménykedhet. Mégis elszólta magát ez a zárkózott barlangi medve.

Kopor Ferenc tőle szokatlan szívélyességgel fogadta és ültette le a nappaliban Zolit. Még Etel is meglepődött ezen a majdnem természetes udvariasságon. Itallal, cigarettával kínálta, az anyja tésztával. Zoli egykedvűen figyelte a nyüzsgést. Mintha én lennék a főügyész csemétéje, gondolta. Etel mindent elmesélt a szüleiről, és ő azonnal megérezte, hogy ez alig illik a kialakított képbe. Túl émyegős a máz.

Az apa lekezelő modora megnyugtatta volna. Akkor legalább tudja, utálatukat kimutatva nem fognak belekotorni az ő kapcsolatukba.

Kopor alaposan lekáderezte Zolit. Fogcsikorgatva, de udvariasan válaszolt. Megvolt az a jó tulajdonsága, hogy igyekezett a humoros oldaláról fölfogni a dolgokat. Kimondottan szórakoztatta a színjáték. Etelnek viszont idegesen villogtak a szemei, mert félt, hogy apja teljesen elriasztja Zolit.

Amikor kikísérte, igyekezett mentegetőzni, de Zoli csak legyintett. Ő erre fölkészült lelkileg.

Néhány nappal később az apja hívatta Etelt a dolgozószobájába.

– Ülj le, kérlek, beszélünk kell – és rágyújtott. Mintha az ügyfele lennék, gondolta Etel, aki lesi a szavait, mozdulatát, hátha valami biztatót fedez föl.

– Igazán megnyerte a tetszésemet a barátod – folytatta. – Komoly, intelligens fiú, nagyjából mindenhez hozzá tud szólni, ami ritka erény a mai fiataloknál.

Hosszú, hülye bevezető, ilyenkor pumpolja az ügyfeleket.

– Ám mindezek ellenére azt tanácsolom, keress valakit, aki jobban illik hozzád.

– Nem értem.

Pedig nagyon is jól értette, csak idegesíteni akarta az apját. Mert érdekes módon eddig sohasem *ültek le beszélgetni*. A papa itthon is szereti tanulmányozni a peres ügyeit, magyarázta az anyja. Attól még ráérhetne, gondolta.

– Nézd, kislányom, TE nem fecsérelnél az idődet ilyen... kellékesre, gondolnod kell a jövődre.

– Egyelőre nem megyek férjhez!

– Természetesen. Most csak beszélgetünk erről-arról. Félreértesz. Nincs szándékomban eltiltani téged Zoltántól...

– Azt próbálnád meg!

– De valahogy jobban megválogathatnád... hogy is fejezzem ki magam... kit engedsz közel magadhoz.

Etel megnyugodott. Vajon a papa mennyit gyakorolta ezt a tükör előtt? Tárgyalóteremben érezte magát, ahol ronggyá csavarhatja a szavakat. Lényeg a hangzatosság. Legszívesebben beleröhögött volna Kopor Ferenc pirosra borotvált arcába. Hogy megfizessen a könyvek mellett semmibe szórt évekért. És az ő gyengesége? Akarata? Amely csíra maradt a falanszter ellenére is. Hiába vádolja az apját, ő a hibás. Tépve, rúgva, taposva, de neki kellett volna odacsapni. Ez Zoli hatása.

– Az én pozícióból eredően – folytatta az apja – egyesek örömet csámcsognának azon, hogy a lányom kellékessel barátkozik. Már így is röhögnek a hátam mögött, hogy harmadszorra sem jutottál be, és ráadásul az a pincérkedés...

– Úgy érted, apa, hogy hátráltatlak az előmenete-

ledben? – kérdezte gúnyosan, mert lassan felfogta, hogy ez nem csupán *beszélgetés*.

– Nem, nem, félreértesz!... De mégis, az én helyzetemben eléggé komikus...

– A főnököd lánya is elhasalt a felvételin.

– Igen, de ő nálunk dolgozik az irodában, te viszont megtagadtad a fölkinált...

– Szóval lehetek tökhülye is, ha nálatok manikűrözök naphosszat, akkor el vagyok ismerve, és felsőbb körökbe juthatok. Netalán valamelyik fiatal ügyvédecské is feleségül vehet, ugye?

– Teljes mértékben félreértettél, kislányom – magyarázta erőtlenül, mert semmi sem alakult úgy, ahogyan ő azt előre eltervezte. Remélte, hogy Etel megunta a pincérkedést és most kihasználja az alkalmat, hogy megkérje őt, segítsen elmenni onnan. – Nem muszáj nálunk dolgozz. Mondd meg, mit szeretnél, és én igyekszem elintézni.

– Elintézni, azt tudsz...

– Tessék? – kiáltott föl tehetetlenségében.

– Semmi, apa.

– Léteznek bizonyos társadalmi szabályok... amiket leginkább nekünk... neked...

– Hagyd, apa – és fölállt. – Ígérem, hogy Zoli nem jön többé ide.

Elmosolyodott. Végre egy részeredmény. A hangsúlylyal lövellt szálka hatástalan maradt.

– Örülök, hogy ilyen okos kislány vagy.

Etelhez lépett, és megcsókolta a homlokát.

Másnap mindent elmesélt Zolinak.

– Akkor vége? – kérdezte bizonytalanul, mert félt a szülői hatástól. Ingatagnak ismerte a lányt. Pedig örült volna, ha megszabadul Eteltől. Émelygett a Kopor familiától, és ebből nem rekeszthette ki Etelt sem.

– Hülye. Elköltözöm otthonról.

– Ne marhászkodj, az lehetetlen.

Félt, hogy majd őt okolják, ő lesz az ártatlan gyermek megrontója.

– Fenét. Már rég készülök rá. Figyelj ide! Föladok egy újsághirdetést, hogy albérletet keresek, és a te telefonszámodat írom bele. Ha vállalod az ügyeletet.

Zoli gondolkodott.

– Ne érts félre, nem azon spekulálok, hogy segítsek-e vagy nem, de az apád agyonvág, mielőtt összecsomagolnál. Gondolj a kényelmedre, a kitaposott hétköznapiakra.

Ez most vajon mit jelent, gondolta Etel. Zoli félti a saját kényelmét? Hogy őt bármikor leakaszthatta?

– Én élni akarok, de az otthoni protokoll mellett lehetetlen. Alig várom, hogy fizetést kapjak és dirigáljam az életemet.

Arra te képtelen vagy, gondolta Zoli, de hallgatott. Etel soha életében nem alkudott le ötven banit a zöldség árából a piacon. Ha elköltözik, mindent egymaga kell intézzen, Etel helyett. Pesztraság hiányzik neki? Mert azért sajnálja a lányt. Egyelőre kivárja, merre hullámszik a kapcsolatuk. Hátha váratlanul megoldódik.

– De az apád...

– Felnőtt vagyok, még a rendőrséggel sem vitethet haza... Szeretlek! – suttogta és belekarolt Zoliba.

Zoli szabadnapot kért, és a telefon mellé telepedett. A délutánig beérkezett címeket este fölkeresték. Harmadnapra találtak is megfelelőt az új lakónegyedben. Hatodik emelet, külön bejáratú szoba, havi ötszázért.

Amíg mászkáltak egyik címtől a másikig, próbálta lebeszélni Etelt az elköltözésről, de hiába. Mert akkor neki is hazudnia, bujkálnia kell. Mire fölfedezze ő Etel kamaszos lázadozását a saját szülei ellen? Legszívesebben szakított volna Etellel. Pedig, olcsó közhellyel, a szüleit senki sem válogathatja meg. A sajátjait hozta föl magában ellentétként, akik sohasem szóltak bele, kivel barátkozik. Megelégedtek annyival, hogy bejelentette, hova megy, kikkel, meddig marad. Aki neki megfelelt, ők is elfogadták. Ritkán vitte, hívta Etelt magukhoz. Úgy gondolta, csak azt a lányt fogja sűrűn bejáratni, akit majd feleségül is vesz.

Etel kifizette a havi lakbért, és egy délelőtt, amikor egyedül maradt, Zoli két bőröndjébe csomagolt, majd taxit rendelt. Az asztalon cédulát hagyott: „Albérletbe költöttem, ne keressetek, úgysem találtok meg. Várom, hogy szokjátok a gondolatot. Hamarosan telefonálok, és akkor beszélgethetünk. Etel.” Tudta, hogy az apja *n e m* keresi

a Fenyőerdőben, nehogy ismerőssel találkozzék, miközben a lányával alkudozik.

Mivel ő volt a legfiatalabb, és talán a legszebb is, Guszti gyakran hívta föl a szobába. Olyankor rengeteget ittak, hajnalban kóválygott haza. De félt nemet mondani, pedig rég megelégte a Gusztival elkínlódott érzelmentes szeretkezéseket.

Talán ha Zoli rámenősebb, lett volna ereje nemet mondani, de a fiú sohasem próbálta vetkőztetni. Nehogy elriasszon, gondolta Etel. Ő sem kezdeményezett.

Zoli nem sejtette, hogy létezik egy *Guszt*i. Ő csupán kiéheztetni akarta Etelt, hogy aztán könnyörgés nélkül, ujjpattintásra bármikor megkapja.

Tíz nappal az elköltözése után hazatelefonált egy este. Az apja emelte föl a kagylót.

– Mi ez a móka, kislányom? – kérdezte erélyesen, pedig remegtek a lábai a boldogságtól, hogy a lánya távbeszélésre méltatta.

– Ez nem móka. Elköltöztem, hogy a magam életét éljem.

– Az korai lenne... Anyád magánkívül van, alig eszik, marékszámra nyeli a nyugtatókat, altatóval fekszik.

– Sajnálom.

– Ez minden?

– Most mit kívánsz tőlem? Remélem, lassan beletörődik.

– Hol vagy?... Gyere haza... Anyád azóta is könnyörög, hogy menjek be a Fenyőerdőbe... de úgy gondoltam, mindannyiunknak egészségesebb, ha eltitkoljuk.

– Gyere haza, drága kislányom! – tépte ki anyja a kagylót férje kezéből.

Etel sóhajtott, és pár pillanatig hallgatott.

– Jobb lesz így, anya... holnap meglátogatlak – és visszaakasztotta a kagylót, mert úgy érezte, azonnal igent mond.

Másnap délután hazament. Félt, hogy az anyai könnyek megingatják, de aztán sem a könnyörgés, sem a fenyegetés nem hatott. Legfeljebb annyira, hogy eloszlottak a kételyei. Egy óra múlva felállt és nyúlt a kabátjáért.

– Betartottam az ígéretem, eljöttem. Külön világban élünk, hagyjatok meg a sajátomban. Mert gondolom, azért jót akartok nekem. Ne haragudjatok rám. A címet följegyeztétek, majd alkalomadtán gyertek el. Sötétedéskor, és főleg inkognitóban, nehogy meglássanak. Szervusztok.

Zolival leginkább a városban találkozott. Házinénije kijelentette, hogy a háza nem kupleráj. Elfelejtette a fiatalságát, gondolta Etel, amikor ő is kilométereket gyalogolt egy félreeső bokorért.

Február végén állapotos maradt. Pontosan úgy érezte magát, mint öt évvel ezelőtt, amikor átrohant a piroson, és a kocsit milliméterekre tőle fékezett. Akkor ijedtében az aszfaltra zuhant, percekig rángatózott a villamosmegálló korlátjába kapaszkodva.

Estéknként ült a szobájában, és zokogott. Ezekben a napokban Zoli, szerencséjére, valami szimpozionra utazott az ország másik végébe. Etel képtelen lett volna eltitkolni. A vendéglőben csak lézengett, elejtette a poharakat, tányérokat.

Hárman maradtak a fürkében. Etel a folyosóra lépett, a korlátra könyökölt, és hunyorogva figyelte az elsuhanó póznákat. Aztán behunyta a szemét, mert megfájdult. Sörre szomjazott. Félmeztelen férfi hamvas üvegekkel jött a resti vagon felől.

Amikor Zoli visszatért, már megnyugodott. Azzal vigasztalta magát, hogy majd csak lesz valahogy, de ameddig lehetséges, titkolja.

Zoli, távol a szerelemtől, elsiklott az apró változások fölött Etel viselkedésében. Ha föl is figyel, maximum megrándítja a vállát. Érzékenyebbé, idegesebbé vált, kismamáknak szóló könyvet felejtett az asztalon, és elvéve mesélt a munkájáról.

Zoli természetesnek vette, hogy Etel fölajánlotta, töltsse vele az éjszakát. A házinéni a lányánál aludt. Nem akarta Zoli nyakába varrni a gyereket, ahhoz túl szerette. Élvezetre vágyott. Pedig a hónapok még kijöttek volna. Félt, hogy elveszítheti, ha nem fekszik le vele.

Három hét is eltelt, mire Guszti ismét intett neki, hogy siessen föl, és a kezébe nyomta a kulcsot. Kétujnyi sem maradt az üveg fenekén, amikor Guszti átfogta Etel vállát, és gombolni kezdte a blúzát. Hirtelen föl pattant:

– Gyerekem lesz! – kiáltotta, és megállt előtte csípőre tett kézzel.

Guszti dermedten ült, aztán lassan fölemelkedett, rámeredt, és lekent neki két pofont.

– Hülye!... Hát megvert engem az Isten ilyen kezdővel! Miért nem vigyáztál magadra?! – ordította, és rohangászni kezdett a szobában. – Ha tudom, hogy ilyen féltégla vagy, le se köplek!

– Hallgass! – dobbantott.

Guszti széleset legyintett, majd a fotelba esett.

– Tönkre akarsz tenni?... Nekem feleségem és két gyerekem van!

Etel sírt.

– Most mit bögsz?! Sírtál volna, amikor először följöttél! Pont olyan hibás vagy, mint én. Sőt!

Percekig csendben ültek, Guszti is lehiggadt.

– Szerezz három lepedőt, elviszlek egy orvoshoz.

– Soha, érted, soha! – kiáltotta önkívületben. Megbánta, hogy szólt.

– Ugyan! Semmiség az egész, más is túlélte.

– Nem!... Soha!

Lassan hátrált az ajtó felé, aztán megfordult, és kirohant. Szinte hazáig szaladt. Bezárta az ajtaját, levetette magát az ágyra, és fuldokolva zokogott.

Két napig hiányzott a vendéglőből. Azt hazudta a házinénijének, hogy fáj a gyomra. Guszti sem érdeklődött telefonon.

Saját magának ártott, hogy elmondta Gusztinak. Mit várt tőle? Gyöngédséget, felelősséget? Legszívesebben miszlikbe marcingolta volna önmagát. Hát neki MIN-DENT a saját bőrén kell megtanulnia? Annyi *tanmesét* hallott a pincérektől, barátnőktől, és mégis. Bíróság útján szerezzen apát a gyerekek? Netalán a saját apját kérje ügyvédnek? Kopor Ferencet a tárgyalóteremből vinnék a temetőbe. Ő azt hitte, hogy ilyen alkalmi sze-

retkezésektől nem maradhat állapotos. És mindjárt a leg-
elején!... Alig kilenc hónap alatt kell valamiféle fel-
tétéleket előteremtenie annak a fiúnak. Érdekes, fiút
akarna... Egy olyan kis pöcsöst. Pedig ki tudja azt elő-
re? Lehet, hogy lánynak születik... Valakinek sürgősen
ki kell tárulkoznia, másképp megbolondul a magába foj-
tott tehetetlenségtől.

A kaparástól rettegett. Tudta, milyen szövődmények-
kel járhat. Most olvasott róla. Inkább megszüli. Az apja
biztosan agyonvágja. De mi köze hozzá? Örüljön, hogy
nagytata lett. És a barátok? Zoli? Azonnal elhagyná.
Ebből iszonyú botrány kerekedik. És ki segít?

Keserves napokat, heteket szenvedett át, de valami-
lyen különleges ambícióval, ügyesen színészkedett, és
Zoli semmit sem érzékelt. Ez megnyugtatta. Úgy érezte,
most bármire képes, hogy megtartsa Zolit.

Szüleivel telefonon érintkezett, akkor is inkább az
anyjával. Voltak olyan periódusai, amikor mindent el sze-
retett volna mondani neki, de utolsó pillanatban min-
dig meggondolta. Apja kitagadottként kezelte, mintha
légbuborékként keringene a város fölött. Kollégái pedig
voltak annyira tapintatosak, hogy ne kérdezősködjének
a PAPÁ-ról.

Zoli barátja születésnapra hívta őket. Az első pohár
feloldotta az utóbbi hetek feszültségét. Rég szórakoztak
együtt. A hangulat fokozatosan emelkedett, körülbelül
fordított arányban az üvegek alján maradt konyak meny-
nyiségével. Hajnalban, amikor a társaság már alaposan
elkenődött, Zoli a fülébe súgta, hogy kívánja, és átve-
zette a szomszéd szobába. Egy pillanatig ellenkezni akart,
de aztán eszébe jutott, hogy neki már úgyis mindegy.

Kivirágoztak a fák. Egyik esős délutánon a szülei
csöngettek. Házinénije az anyjához ment a kórházba, így
egyedül maradt a lakásban. Fagyos tekintettel vonultak
Etel szobájába.

– Megelégtük a kiruccanásodat! – krákolta az ap-
ja száraz erélyességgel. – Most azonnal összecsomagolsz,
és hazajössz. Az autó a ház előtt. Megvárunk.

Etel fölnevetett.

– Na, ez jó! Eszetekbe jutottam?!

– Az apád vagyok, egyelőre én parancsolok neked! Eddig eltűrtük, hogy megszegyenítettél minket, sárba tiportad a család ősi nevét, de megelégtünk a komédiát... Gondolom, kitomboltad magad, megismerted ezt az életet is, de legyen elég belőle, hazajössz!

– Nem megyek.

Halkan mondta, mert az apjával csak így boldogulhatott.

– Megörültél?! – ugrott fel az anyja.

– Bella, kérlek, csak nyugodtan – de alig győzte legyűrni az indulatait.

Etel csupán sima látogatásra számított, de amikor megtudta az okát, élvezni kezdte a helyzetet.

– És miért csökönyösködsz, ha nem vagyok indiszkrét?

– Egyszer már letárgyaltuk, de megismételhetem. Mert ez az életforma tökéletesen megfelel. Megelégtetem a beskatulyázott életemet. Szerintem erről fölösleges tovább vitatkozni.

– Hát mi beskatulyázunk téged?

– Igenis, be. Hagyd az ellenérveidet, apa, tudom, hogy mindent megadtatok, csak a számat nyitottam ki, de most is megvan mindenem.

Az apja fölkapta a fejét.

– Persze ez a MINDEN véletlenül sem azonos a te MINDEN-eddel.

Etel hazudott most, de védeni akarta az igazát, és nem legyőzöttként hazatérni. Hogy aztán olcsó adut lökjön szülei ölébe. Fizetése a létminimumát fedezte, a nagybetűs boldogság pedig, amelyről annyit álmodozott, hasonlított a pénztárcájához. A váratlan terhességgel még az anyai ösztön sem fejlődött ki benne. Úgy gondolta, inkább vállalja a banizgatást, semmint otthon hallgassa az Ariadne-fonalnyi kioktatást. Ráadásul Kopor-büszkesége is meggátolta.

– Egyértelmű választ kérek, mert nincs idegem vitázni veled: jössz, vagy maradsz?

– Maradok!

Azonnal válaszolt, hogy meggyőzőbb legyen.

Apja lehunyta a szemét, az anyja pedig odaugrott, és magához ölelte lánya fejét.

– Drága kislányom, hát már nem szeretsz?... Ezt érdemlem én?

Etel felállt.

– Mindkettőtököt továbbra is szeretlek, de jobb lesz, ha külön élünk. Bármikor szívesen látlak benneteket, bármikor szívesen hazamegyek. Ti fogjátok eldönteni, mennyire tárjátok ki az ajtót.

– Menjünk, Bella.

Kivonultak a szobából. Mintha az egy fertőzött, bűnös tanya lenne, ahova valami marcona kéjenc hurcolta a lányukat, és ők csupán egy rácson keresztül láthatják Etelt. Havonta egyszer. Kopor elhatározta, hogy titokban fölkeresi Etel házigazdáját, bemutatkozik, és ellenszolgáltatás fejében megkéri, hogy figyelje a lányt. És jelentse, ha gyanús alakok jelennek meg.

Két hétre elfelejtették egymást. Végül Zoli unszolására hazalátogatott. Zoli továbbra is hadakozott Etel elköltözése ellen, még akkor is, ha őt udvariasan kinézték a házból. Néha pont emiatt szakított volna, de félt nyíltan bevallani, és más okot egyelőre nem bányászott elő. Meg aztán valahogy jobban vonzódott Etelhez, mint előző barátnőihez.

Eleinte Etel szinte napokra megfeledkezett az állapotról, lekötötte Zoli, az otthoni acsarkodások. Most, hogy hamarosan gömbölyödni kell, egyre idegesebbé vált. Még mindig tanácstalanul lézengett, földöntúli szikrára várva.

Úgy indult el Zolihoz, hogy mindent bevall. Amint leült, elbizonytalanodott, féltette a szerelmüket. Túl erőtlenséghez.

Gusztai alig szólt hozzá, akkor is veszekedett vele mindenért, mert reszketett a botránytól. Áprilisban elkéredzkedett Gusztitól öt napra. Az csupán bólintott, és elfordult.

Zolival elhitette, hogy rokonlátogatásra utazik vidékre, siet haza.

A vonat száguldott a nyílegyenes pályán. Etel behúzta a függönyt a nap vakító sugarai elől. Közeledtek a tengerparthoz. Megunta az olvasást.

Az állomás nyüzsgött, a tömeg lépésben hullámozott a kijárat felé. Etel csak jó félóra múlva csípett el egy taxit.

A szálloda bejárata szinte elveszett a két autóbussznyi turista között.

– Bene Tibort keresem – lépett a portás elé, aki előbb végigmérte, majd egy párnázott ajtóra mutatott.

Tibor még az iskolában udvarolt neki, de már két éve nem találkoztak. Kopogott, és benyitott.

– Etel! – ugrott fel az íróasztaltól, és átölelte. – Hát, hát nem találok szavakat!... Ezt a meglepetést!

Etelben hirtelen csökkent a feszültség. Minden attól függ, mennyire örül nekem, gondolta a taxiban. Kiszarjad az önbizalma. Hangulati ember volt, azonnal ráragadt a másik vidámsága.

– Ül le, mesélj, hogy pottyantál ide ilyen váratlanul? Írhattál volna!

Etel elmosolyodott Tibor zavarán, aztán mélyet lélegzett:

– Hozzám jöttem, hogy segíts.

– Nincs hol lakjál, ugye? De ez a legkevesebb, neked bármikor keríték üres szobát.

Vajon még mindig szeret, gondolta Etel. Túl buzgó az öröme. Visszasüllyedt a jelenbe.

– Másról van szó... Sokkal komolyabb.

– Azt most már látom rajtad – válaszolta rövid szünet után.

Ha nem bókolt, akkor tényleg léteznek valami szálak közöttünk. Nagyon figyel a mozdulataimat.

– De többet egy szót sem! Felmész a szobádba, le-tussolsz, addig én elhelyezem ezt a csoportot, és majd lehozlak ebédelni. Akkor mindent kitálalhatsz, rendben?

Bólintott, felállt. Mosolyogni próbált, de erőltetettre sikerült. Tibor rábízta a helyettesére, majd hirtelen eltűnt az idegesen toporgó vendégek között.

Másfél óra múlva Tibor kopogott, és belépett a szobába. Etel hanyatt feküdt az ágyon.

– Végre megszabadultam! Hölgyem! – bokázott az

ágy mellett. – Szíveskedjék belém kapaszkodni, hogy levezzem az ebédhez! – és elnevette magát.

Semmit sem változott, gondolta magában Etel, miközben a cipőjébe bújt, és Tiborba karolt. Ugyanolyan vidám, kedves és udvarias. Ezt imádta benne az iskolában is. Az én grállovagom, csicseregte a barátnőinek. Tibor két évvel volt idősebb, modorosságát apjától örökölte. Az örökké nevető gumiarc alatt reszkető gátlások mindig fölülkerekedtek a döntő pillanatokban.

– Mehetünk.

A vendéglő zsúfolásig megtelt, ők az ablak mellé telepedtek. Evés közben közös ismerőseikről beszélgettek, a bornál viszont Tibor rákérdezett, mert Etel nyugtalanul fészkelődött. Részletesen elmesélt mindent.

– És miben segíthetek én?

Etel a tenyerére támasztotta a homlokát.

– Júniustól szeptemberig tőlünk is sok pincér jön segíteni ide. Elintézem, hogy hozzád kerüljek... Itt akarom megszülni a gyereket – tette hozzá halkán.

– Itt??... De...

– Hogy anyámék ne avatkozhasanak bele.

– Bolondság volt elköltözni.

– És ezt pont te mondog, aki annyira jól ismered őket!

Tibor széttárta a karját.

– Otthon apám képes kaparásra hurcolni, csak nehogy... á! – és legyintett.

– Nem lesz ez így jó. Észreveszik, hogy állapotos vagy, kérdezősködnek, elterjed a híre... Ez képtelenség!

– Mikor már nagyon látszik, eltűnök... hozzád költözöm... csak papíron fogok dolgozni.

– Látom, komoly haditervet dolgoztál ki. De a gyereket be kell jelenteni otthon is, kell majd papír a kórházból... ez örültség! A huszadik században lehetetlen titokban gyereket szülni! Előbb-utóbb kiderül. Orvosnál se jelentkeztél, hogy nyilvántartsanak, ugye?

Etel bólintott.

– Mindent elrendezek, ne törődj vele. Téged kihagyok, ha ez a baj.

– Látod, alig ismersz... Maga a tény, hogy titok-

ban... és ha komplikációk lesznek? Ott nyúlsz ki! Nem, nem! És Zoli? Azt képzeled, feleségül vesz? Fenét!

– Szeret engem!

– Persze hogy szeret, amíg át nem rázod. Azt képzeled, hogy becsengetsz hozzá, és az asztalra teszed a gyereket? Mi? Akár egy cukrászdában rendelt tortát? Olyan férfi még nem született. Ha egyedül hordod a TERHET, neki az a gyerek idegen lesz! Gondolkodj az ő eszével. Ne játszd meg az áldozati anyamajmot. Világos?

Vége, gondolta Etel. Tibor sem segít. Kábultan figyelte a feléje csapódó szavakat. Ennyire betokosodott volna Tibor? Vagy csupán kioktatja, mielőtt segítene? Átvette a majdnem harmincasok tespedő modorát? Hirtelen visszazökkent. Neki küzdenie kell.

– Ő meg fogja érteni.

– Gondolod te. Melyik férfi szereti, ha átejtik a nők? Már csak büszkeségből is elhagy, nehogy a barátok ujjal bökjenek rá, hogy né, a balek.

– A hónapok kijönnének.

– A nyakába akarod varni?!

Hangja durva és vádló lett. Kibuggyant belőle a férfiszolidaritás, gondolta Etel.

– Nem, azt már nem!

– Hej, Etel, Etel, vajon mit akarsz? Megszülnéd, de titokban, aztán fölbukkansz vele, mintha a gólya potytyantotta volna, ráadásul azt is elvárnád, hogy Zoli a nyakadba ugorjon. És ki fog rá vigyázni? Talán a kedves nagymama? Értsd meg, Etel, ez abszurdum! Nyíltan vállalnod kell, ha már így történt.

– Akkor árvaházba adom! – tört ki, aztán lehajtotta a fejét. – Jaj, mit beszélek!

– Figyelj rám! Főösleges bujkálnod, úgyis kiderül!

– De az apám...

– Azért költöztél el otthonról, mert a saját életedet akartad élni. Rendben. Akkor miért félsz tőle?

– Tudod, hogy messzire ér a keze.

– Mellőzd a közhelyeket. Mit csinálhat?

Etel megitta a borát.

– Valami érthetetlen nekem: mire való ez a nagy

titkolózás, amikor úgysem tűnhetsz el a gyerekek örökre?

– Ezek szerint hiába jöttem?

– Bolond. Segíteni akarok.

– Biztos talapzatot akarok magunknak. Állást, lakást, aztán hazamenni a gyerekekkel. Hogy SENKI se taposhasson el. Mint egy utolsó kurvát, aki porontyot csináltatott magának.

– Egyedül neveled föl? Apa nélkül?

– Ajánlj jobbat. Gusztit hívjam keresztapának? Vagy Zolit?

Etel nem értette, miért vallatja őt Tibor. Tanácsokért, kioktatásért fölösleges volt hétszáz kilométert utaznia. Úgy képzelte, hogy Tibor eunuchként, kíváncsiság nélkül segít. És megelégszik azzal, amit ő elmesél.

– Szerezz nekem vonatjegyet. Holnap hazadöcögök.

– Mondtam, hogy segítek.

– Akkor minek kínoz?

– Ez nem kízás. Álomkórosként, céltalanul bolyongsz, megzavarodtál a lehetőségtől, hogy döntened kell. Ez most nem ruhavásárlás, hogy jaj, melyiket válasszam, az egy vagy a két gombosat. Vagy mindkettőt.

– Itt szülöm meg.

– Ahogy akarod – mondta Tibor lehiggadva. – Elhatároztad, segítek... Mégis, ilyen felelőtlenül!... Akár egy csitri, aki csupán a barátnőjétől és a filmekből ismeri a szexet... Jó, hallgatok.

– Rendes vagy – és megszorította Tibor kezét. Etel a szobájába ment, Tibor újabb csoportot fogadott a szállodában.

Tibortól is ugyanazért tiltották, mint most Zolitól. Rangon aluli, egy villanyszerelő fia. Fél év alatt elűzték a háztól. Etel szerette, de az apja meggyőzte. Tibor *búcsúzól* kitalált Kopornak, hogy akkor megfelelt, amikor kapcsolót vagy csapot kellett javítani a házban, most pedig derogál a személye, és nehogy egyszer lepottyanjon a polcra, mert odaveri a seggét. A házigazda pulykavörösen kapkodta a levegőt és mutatta az ajtót. Azt *ánelintézte* Tibornak, hogy hibátlan írásbeliket követő-

leg is a vonal alatt találja a nevét, amikor felvételizett az egészségügyi líceumba.

Etel pár év múltán bocsánatot kért Tibortól. Tibor bólintott, megcsókolták egymást, de már semmit sem lehetett visszafordítani. Azóta jó barátok.

Délután a parton sétáltak. Etel, hogy végre kiadhatta magából a feszültséget, sokkal felszabadultabban viselkedett. Vacsora után táncoltak, majd mezítláb taposták a fövényt, hallgatták a hullámok csapkodását. Előbányászták a régi barátokat, osztálytársakat. Éjfélre értek vissza a szállodához.

Másnap Tibor kikísérte az állomásra.

- Akkor júniusban jövök.
- Minden rendben lesz – mert semmi más nem jutott az eszébe.

Megcsókolták egymást, Etel fölszállt a vonatra. Kifutottak az állomásból.

3

Ahogy hazaért, fölhívta Zolit.

- Most érkeztem, délután várlak.

Betelefonált Gusztinak, hogy másnap dolgozna. Gyere, felelte, és lecsapta a kagylót.

Érezte, hogy már képtelen sokáig hazudni Zolinak. Hihetően színészkedett, de rettegett, hogy egy érzékeny pillanatban összecszik, és mindent bevall. Akkor pedig vége.

Zoli négy óra felé csengetett, Etel a nyitott ajtóban a nyakába borult. Egyedül volt a lakásban.

- Gyere beljebb, úgy hiányoztál!
- Te is...

Ösztönösen válaszolta, de legszívesebben már indult volna haza.

- Kívánlak – súgta a fiú fülébe.

Zoli hirtelen megbolydult, szorosabban ölelte magához Etelt. Lassan az ágyra dőltek.

Hatkor Etel kihajtotta Zolit az ágyból, mert a házinéni haza kellett érjen.

Vodkát töltött, hogy fölszabaduljanak a rejtett erőforrásai, és MINDENT bevallhasson.

– Meghíztál? – kérdezte Zoli, miközben a cipőjébe búj, és a meztelenül sétálgató Etelt figyelte.

Mintha hálóba kötve egy dézsa forró vízbe süllyesztették volna. Célzás lenne *Mit képzelsz, átejthetsz* helyett?

– Lehet. Jól hizlaltak a rokonok – és kényszeredetten vihogott.

Zoli megelégedett a válasszal. Ismerte Etel hiúságát, maximum egy hét alatt leadja magáról a felesleget.

Etelnek befagyott a bátorsága. Beszaladt a fürdőszobába, és a kád szélére ült. Vajon tényleg észrevett valamit? Azt ő is látta, hogy gömbölyödött, de egyelőre belefér a hízás kategóriájába. Zolinak meg nincs nőgyógyász szeme, hogy kapásból megkülönböztesse a kettőt. Ezentúl nem szeretkezhetnek.

Hosszasan fésülködött. Nem, nem sejthet semmit, nyugtatgatta önmagát, és próbálta előkaparni egykedvű hangulatát.

– Ma hívatott az igazgató – lépett a szobába.

Zoli ránevetett:

– Mindig megszépülsz utána.

Etel Zoli ölébe huppant.

– Kösz. Szóval hívatott a diri, és bejelentette, hogy szezonra a tengerre küld dolgozni – hazudta, mert remélte, hogy végül csak elintézi. Ha idejében szól Zolinak, talán megpuhítja. Vallomás helyett inkább vállalta, hogy elrontja az estét.

Zoli grimaszolt, és az ablak felé fordult.

– Most haragszol?

– Miért, tapsikolnom kellene, hogy mit tudom én hány hónapig nem látlak?!

– Jól van, na, hamar eltelik. Amíg nincs képesítem, hiába ugrálok – és simogatni kezdte Zoli arcát.

– Na persze!

– Mit na persze?... Azt hiszed, én meghatódtam?!
...Értsd meg, hogy muszáj!

Megmondta, talán kiengeszteli Zolit, mire elmegy. Másképp megbolondul ott.

Zoli haragudott, hogy Etel pont a strandszezonra megy el. Ezért úgy érezte, unja a lány émelygős, anyáskodó modorát. Eszébe jutott, hogy még soha nem veszekedtek úgy istenigazából, habár ő néha nagyon rondán viselkedett. Etelről minden lepergett.

– Mikor indulsz?

– Június legvégén. Addig maradt majdnem két hónapunk, ezt kihasználjuk.

Zoli fintorogva bólintott. Lassan összegyűlnek azok a hiányzó okok a szakításhoz. Remélte, hogy ügyesen lepezze elégedetlenségét.

Etel biztos volt benne, hogy Zoli nem keres magán a *kpótmamát*. A képletet egyszerűnek képzelte: ő szerelmes, Zoli szerelmes, tehát a tornádót is átvészelnék. Még örült is, hogy Zoli magába fojtja az érzelmeit. Utálta a romantikától csöpögő fiúkat. Ő modern lány. Számára egy Tarzan–Edison–Travolta ötvözet az ideális.

– A szabadságod alatt leutazhatsz nyaralni. Szerünk lakást, a kaját meg én teremtem elő.

– Aha.

– Na, mit szólsz az ötlethez? Nyilatkozz!

– Ötletnek remek. Csakhogy a nyári szünetben átalakítjuk a színpadot, segítenem kell – hazudta, mert nem kívánta a felemás nyaralást. Etelnek úgyis csak minden második napja szabad. Addig ő lófráljon egyedül? Vagy segítsen ládákat cipelni?

Becsoszogott a házinéni. Zoli még maradt egy keveset, aztán temetési hangulatban távozott.

A következő napokban, hetekben igyekezett a lehető legtöbbször kicselezni a találkozásokat. Szerette Etelt, vagy inkább húzott hozzá, ezen ő sem gondolkodott. A vonzalom kevés volt ahhoz, hogy három hónap után majd ott folytassák, ahol abbahagyták. Mivel a nősülést a távoli jövőre tervezte, olyan hőfokon tartotta a kapcsolatát a mindenkori barátnőjével, hogy annak bármelyikük általi felrúgása ne okozzon különösebb *lelki traumát*.

Munkahelyre, családra hivatkozva próbálta elhalasztani a mozit, sétát, sörözést. Remélte, hogy a hátralevő időben összezsugorítja Etel rajongását, aztán ősszel csetintéssel szakít. Elkerüli a szokásos nagy jelenetet. Ad-

dig ráér fölépíteni az okokat. Sőt ha Etel földühíti, magyarázat nélkül szakít. Utóvégre mi jogon követelheti az érveket? Ha titkolózik, legalább eléri, hogy Etel önmagát hibáztatja. Gondolkozhat, mivel rontotta el a kapcsolatukat. Fölösleges vádakát hajigálnunk egymásra, mondja majd a lánynak. Egyelőre hiányzott a lelkiereje hozzá, őszig talán Etel is fölszed valakit a tengerparton. Ő sem apáca. Az lenne az igazi. Disznóság most elválni. Akkor egyértelmű, hogy a tengerparti pincéreskedésért. Hadd tépelődjék. Igaz, nem érdemli meg, de ő FÉRFINAK született, Etel pedig nőnek. És ez megszabja a viszonyokat. Patriarchális csökevény, ráadásul szadizmus. De hát ő mit tehet róla, ha ennyire belehabarodott az a leányzó.

Később eszébe jutott, hogy tulajdonképpen megvárhatná, tekintélye csorbítatlan maradna. De akkor Etel azt képzelheti, hogy feleségül veszi. Rendes lány, a szülei is kedvelik, ám Koporékat infarktussal szállítanak kórházba. Ő meg irtózik a zűrös családi viszonyoktól. Hátránnyal kezdeni...

Etel naponta vizsgálta a hasát a tükörben. Így meztelenül csak a hülye nem veszi észre, hogy állapotos. Azonnal megérezte, hogy Zoli kerüli őt, de hallgatott. Hátha beletörődik a pincéreskedésbe.

Csak olyankor hívta Zolit, ha a házinénije is otthon matatott, nehogy a fiú megkívánja. Egyúttal félt is, hogy emiatt szakítani fog. Az elmaradt szeretkezéseket igyekezett még mázosabb nyájassággal és figyelmességgel pótolni.

Etel egyik este hazalátogatott. Messziről látta, hogy a nagyszobában világít a csillár. Biztosan vendégek, gondolta, de azért a kapuig lopózott. A félig nyitott ablakon át meghallotta az apja főnökének jellegzetes, harsány röhögését. Undorában visszafordult.

Másnap telefonált. Az anyja emelte föl a kagylót, tömondatokat váltottak, bejelentette, hogy elutazik, csak vigyázz magadra kislányom, hangzott az intelem, vigyázok, anyu, válaszolta, és lecsapta a kagylót.

Pár nappal indulás előtt őszinteségi roham csábította Zolihoz. Csak annyit említene, hogy állapotos, biztos nem kérdezné, kitől. Amikor először szeretkeztek, Zoli meg-

kérdezte, hogyan védekezzenek. Majd ő elintézi, vágta rá. Soha nem védekezett, Guszti is azt hitte, vigyáz magára. Ő úgy képzelte, hogy első alkalmakkor nem foganhat. Tehát Zoli mindenképpen rájön, hogy hazudott neki, és otthagyja. Akkor inkább hallgat, a szerencsére bízza magát. De mi lesz szülés után?

Bement elköszönni a kollégáktól. Guszti látta az irodájából. Intett, hogy lépjen be.

– Mit akarsz csinálni?

Hangja ideges volt, közben Etel hasára bökött. Megrándította a vállát. Most mit magyarázzon?

– A kutyaúristenit neki, velem ne szórakozz! – csapott az asztalra. – Beperelsz?

– Nem – válaszolta halkán.

– Akkor nyögd már ki, mi a francot akarsz?!

– Megszülöm.

– Hülye... Hülye!... Hogy tönkretegyél, mi? Mondtam, hozzád pénzt, a többit elintézem, ha már ilyen süket kurva vagy!

Élvezte Guszti háborgását. Vajon hány éjszakán át forgolódott a bizonytalanságtól? Most is elkerülhette volna az irodáját. Legalább ennyivel fizessen.

Guszti egy székre vetette magát.

– Mindezt, hogy lásd, milyen úriember vagyok.

Veled ijesztették az urakat, gondolta Etel és majdnem fölnevetett.

– Azt hittem, azért bujkáltál, hogy elintézd a dolgot!... Megkérdezik, ki a gyerek apja!

– Ne nyűszíts. Sírba viszem a titkot – és rá sem nézett Gusztira.

– Azt hiszed, beveszem ezt a maszlagot?!... Tudom én, mire utazol!... Megszülöd, aztán bosszúból beállítasz hozzánk a poronttyal meg a drágalátos apáddal, hogy megjöttünk!... Nem, nem, aranyoskám! Megfosztom ettől az örömtől a mélyen tisztelt Kopor famíliát! – ismét fölugrott.

– Elköltöztem otthonról... apámnak semmi köze hozzá.

– Csak képzeled!... Messzire ér a keze, főleg ha a csemetéjéről van szó. Ki tudja, kinek a segge végét akarják a helyembe rakni, és itt a nagy alkalom!

– Megszülöm. Jogom van hozzá.
– Jogod! A nőknek újabban mindenhez van joguk! Arra is, hogy tönkretégyenek egy családot! – hadonászott.

– Apám szinte kitagadott... A gyereket akarom, világos? Apuci!... És fölnevelem!

Sarkon fordult, és bevágta az ajtót maga mögött. Kint nekitámaszkodott a falnak, és behunyta a szemét. Remegett az idegességtől. Mit várt Gusztitól? A gyerekcsináláshoz két ember kell, ő volt a második. Vagy az első? Senki sem kényszerítette. Fizikailag. Esetleg a kíváncsiság, meg az ÉRETTSÉGI DIPLOMA. Egyszerűen elfogadta a *helyi szokásokat*. Más az apa, és más egy bírósággal kisajtolt gyerektartás. Majd csúfolni fogják az iskolában, hogy zabigyerek. Ez a kis utód megérdemelné Zolit.

Zoli előre kijelentette, hogy nem kíséri ki az állomásra, fölösleges búcsúzási aktust rendezni. Inkább eljön az indulás előtti estén. Alig beszéltek, Zoli megjátszotta a búskomort, Etel könnyezett, és megígérték, hogy gyakran írnak.

Kilenckor Zoli felállt, hogy indulnia kell. Etelnek sikerült öt percre visszahúznia.

– Ugye lejössz hozzám nyaralni? Két szép hetünk lesz!

– Majd meglátom, hogy sikerül elszabadulni a színháztól.

– Ígérd meg, hogy jössz!

– Ha csupán rajtam múlna, akkor megígérném ... Majd levelezünk, idejében értesítelek.

Zoli fölemelkedett. Ebben a pillanatban érezte először Etel hiányát. Mintha rég elutazott volna. Amolyan utánfutóként kezelte, akit bármikor lekapcsolhat. Most legszívesebben megígérte volna, hogy akár a jövő héten is levonatozik hozzá a tengerre. Férfiúi büszkesége visszafogta. Pedig Etel megérdemelné egy kiskanálnyi hitet a szerelmében.

Az előszobában hosszasan csókolóztak. Legalább egy simogatást jutalmul a konok ragaszkodásért. Hirtelen meggondolta, és zsebre dugta a kezét. Etel arca semmivé porladt az ökölbe szorított ujjak között. Szándékosan Gi-

zire koncentrált, akinek egy hete udvarolt, ösztönösen megpusztilta Etel homlokát, aztán kisurrant a lakásból. A lépcsőházban megkönnyebbülve nyújtózkodott, és ugrálva vette a lépcsőfokokat.

Etel lassan csukta be az ajtót. Az ágyra kuporodott. Talán már a gyerekekkel várhatja Zolit az állomáson.

Házinénijének előre kifizetett két hónapot, mert ha fölmondja a szobát, az utcára hordhatja a ruháit, összecsomagolt, és lefeküdt aludni pár órát.

4

Tibort nem értesítette, melyik nap érkezik. Minek fárassza, egyedül is odatalál. Az irodájában dolgozott.

– Szia! Megjöttem!

Tibor fölállt, megcsókolta.

– Semmit sem gondoltál meg?

– Nem!

– Akkor következő a helyzet: egy ideig a szállodában laksz, amíg nem lesz feltűnő az állapotod. Amikor itt abbahagyod a munkát, átköltözel a házamba, és ott várod ki a... végét.

– De...

– Semmi de! Így a legjobb! Papíron továbbra is úgy szerepelsz, mintha itt dolgoznál. Ha ez a baj.

– Köszönöm.

Másnap Etel már dolgozott a szálloda vendéglőjében. Rendes társaságba került, örült, hogy Tibor alaposan megválogatta a személyzetet. Igaz, a fokozott tempó miatt alig maradt idejük beszélgetésre, zárás után meg azonnal fölszaladt a szobába, ahol másik két pincérlánnyal lakott. A szabadnapokon is kerülte a többieket. Elfogadták zárkózottságát.

Másfél hónap után Tiborhoz költözött, mert akár mennyire bő köpenyt hordott is, látszott, hogy állapotos. Mindenkitől külön elbúcsúzott, mondván, hogy képesítés hiányában vándorolnia kell.

Tibor háza az utca legvégére épült, egészen közel a tengerhez. A kert felőli szobát kapta. Sötétedés előtt félt kilépni az utcára, nehogy a szomszédok meglássák. Sokat

unatkozott, az olvasástól megfájdult a szeme, Tibor késő délután ért haza. Esténként kiosontak sétálni.

– Valamit el kell mondanom, Etel – kezdte el egyik este. – A leendő menyasszonyomat még nem ismered, holnap elhozom.

Etel megtorpant, rémülten nézett Tiborra.

– Próbálj megérteni, tudnia kell, ki vagy, miért laksz nálam. Összeházasodunk...

– Tibor...

– Ne félj! – megszorította Etel kezét. – Margitban tökéletesen megbízhatasz, de nem titkolhatalak el...

– Igen, megértem – mosolyogni próbált. – De ha akarod, máshova költözöm, nem szeretném, ha miattam... szóval, ha csupán temiattad fogadna el...

– Badarság! Mindent el kellett mesélnem, hogy megértse a helyzetet, és még ő veszekedett velem, miért dugtalak el mostanáig.

– Én igazán nem szeretnék közétek állni.

– Hallgass! Hamarosan szülni fogsz, ezt ne felejtse el!

Egy homokbuckára ültek.

– Mégis, mit csinálsz a gyerekekkel?

– Megszülöm.

– Jó. Eddig világos. És aztán?

Etel hallgatott.

– Induljunk haza. Fázom – mondta aztán.

Attól fogva Margit gyakran jött, de csak olyankor, ha Tibor már hazaért. Kedves volt Etellel, leste az óhajait, ő viszont fölösleges harmadiknak érezte magát. Annak ellenére, hogy ezt soha egyetlen szóval vagy mozdulattal nem jelezték, örült Margitnak, de a helyzete fékezte a közeledést. Talán majd utána, gondolta Etel.

Órákon át bolyongott a sötétben a tengerparton. Legtöbbször sírva, elkeseredetten. Zolit kívánta, kicsit hozzábújni, suttogva beszélgetni, aztán együtt figyelni a gyerekek rúgkapálózását. Ő biztosan megoldaná a jövőjüket... Sajnos, a gyerek Gusztié. Pedig egyeznének a hónapok. Kell egy APA annak a szerencsétlen lénynek, aki teli optimizmussal bújik majd elő.

Zoli továbbra sem írt. A bizonytalanság meghatározta Etel hangulatát. Egyik pillanatban hazafutott volna, hogy

lássá, mi baj, a másikban pedig kétségbeesésében újabb könnyel áztatott levelet írt. Mert az lehetetlen, hogy csak úgy egyik napról a másikra elforduljon tőle. Talán beteg, vagy elütötte a villamos. Remélte, egyszer meglepetésként Zoli váratlanul betoppan, és akkor minden olyan lesz, mint régen. Aztán kapott néhány sort tőle, de csak barátokról, színházról írt. Válaszában Etel mindent bevallott, légipostával akarta elküldeni, hogy hamarabb megkapja, de utolsó pillanatban megijedt, és öszszetépte a felbélyegzett levelet.

Egyre rosszkedvűbb, mogorvább lett. Tibor hiába kérdezősködött. Vidítani próbálta, de ő csak nézett tágra nyílt szemmel, és hallgatott.

Még otthon olvasgatott a szülésről, és remegni kezdett, amikor észrevette, hogy leereszkedett a hasa. Pedig csupán hét hónap telt el. Talán tévedett, gondolta, de szégyellt Margittól tanácsot kérni. Estéknként hiába hívták vacsorázni, a szobájában maradt, és merev tekintettel bámulta a semmit.

Két hét telt el. Délután elfolyt a magzatvíz. Tudta, hogy néhány órája maradt a szülésig. Remegve bőgött az ágyon. A kezdeti ambíciója kiszáradt.

Megjött Tibor és Margit. Jókedvűen szaladtak a házig. Ő magára zárta az ajtót. Elkezdődtek a fájdalmak. Hiába lélegzett mélyeket, zsebkendőket kellett nyomnia a szájába, nehogy sikítson.

Amikor kicsit enyhültek a fájdalmak, eloltotta a vilányt, és kisurrant a hátsó ajtón. Alig vánszorgott el a tengerpartig. Lerogyott a homokba.

Iszonyú fájdalmai voltak. Többször kiáltott, de a hullámok dübörgése mindent elnyomott. Folyt róla a veríték, és ahogy jobbra-balra hánykolódott, a finom homok beleragadt a bőrébe. Potyogtak a könnyei, Zoli, Zoli, ordította, gyere, fogd a kezem, gyere, gyere... Szája kicserepesedett, víziószerűen keringtek előtte a szülei, és mind azt hajtogatták, hogy úgy kellett, úgy kellett. Aztán Guszti röhögő pofáját látta a sötétben, amint lihegve rángatózott és harapott a semmibe, végül csorgó nyállal rogyott össze mellette. Etel ösztönösen arrébb kúszott. Guszti összegömbölyödve fetrengett, két kézzel szorította a saját combját.

Puhultak a fájdalmai, homokos kezével elmaszatolta arcán a hideg verítéket. Úgy érezte, belehal egy újabb rohamba. Semmilyen csillapítót nem hozott magával. Így szülnék az indián nők is, gondolta, félrevonulva. Iri-gyelte azok türelmét, erejét.

Feltápszkodott. Tántorogva indult vissza a házhoz. Többször elvágódott, térdét lehorzsolta. Szerencséjére senkivel sem találkozott.

Margit készülődött hazamenni. El akart köszönni Etel-től, de látva a sötét szobát, visszafordult. Elaludt szegény lány, gondolta.

Már majdnem a kapuhoz értek, amikor Etel zokogva kapaszkodott a kerítésbe. Úgy érezte, rögtön össze-esik.

Tibor rohant elsőnek, felemelte, hogy bevigye a házba.

– Kórházba vigyetek! – kiáltotta félájultan. Tibor beszaladt telefonálni a mentőknek. Margit leült a földre, és az ölébe vette Etel fejét.

– Nyugodj meg, azonnal túl leszel rajta. Kitartás!

– Nem bírom ki... nem bírom ki...

– Dehogynem! Te egy nagyon erős kislány vagy! Hajnal felé Etel fiút szült. Megtiltotta, hogy Tibor értesítse a szüleit. A keresztlevelet Kopor István névre állíttatta ki.

A szülészetről Tibor magához vitte őket. Addigra a bölcső is ott volt Etel szobájában.

Három hét múlva Etel hazautazott, hogy elintézzze a fölmondását. Guszti szó nélkül aláírta a papírt, az igazgató sem akadékoskodott. Zolinál nem jelentkezett, hanem összecsomagolt, és végleg Tiborhoz költözött, mert ott alkalmazták a szállodában.

Aztán albérletet keresett magának. Szüleinek annyit írt, hogy végleg itt marad, ha látni akarják, jöjjenek el. Zoli nyárvégi képeslapját a szemétkébe dobta.

KORAŐSZ

1

Jozsó zsebre dugott kézzel dőlt neki a legelső asztalnak, szemével végigpásztázta a helyiséget, de nem látott olyan ismerőst, aki fizetett volna neki. Könyörgően nézett Mímire, de az akkurátusan megrázta a fejét, jelezve, hogy kimerült a hitele.

– Gyere, Jozsókám, fizetek egy féldecit! – veregette meg Frédi a vállát.

– Te?? – és undorral végigmérte.

– Jól van, felejtsük el az esetet, Jozsókám, hisz lassan tíz éve ismerjük egymást.

Csücsörítve gondolkodott.

– Mímikém, aranyos, egy nagy vodkát, légy szíves!
– intett a pult felé, aztán menet közben levetette agyonviselt lódenjét, kicsit megigazította kopott farmerjét, és leült Frédi törzsasztalához.

– Jozsókám, hidd el az öreg indiánnak, a nő direkt provokált, ha láttad volna, hogy riszálta a seggét, meg az a póz...

– Ne fáraszd magad, mindent elmesélt.

– Jozsókám drága, az a nő festőnek tanul, és kerek perccel kijelentette, hogy MINDENBEN a rendelkezésemre áll, ha tanítgatom, esetleg szólok néhány jó szót az érdekében!

– Attól még nem kellett volna felpofozni!... Mind-egy, az ügyet lezártam, nincs harag, de többé ne kérjél tőlem modellt. Hogy van a család?

– Ne marhulj, az a nő egy...

– Hát aztán?!

– Jozsókám, én abban a szent pillanatban megbántam a dolgot, de ha láttad volna, és tudod jól, hogy a feleségem így is hisztizik a modellek miatt, vigyáznom kell!

Jozsó megitta a vodkáját.

– Kösz, Frédikém, legközelebb én fizetek. És ne felejtsd el, hogy nincs harag!

Felállt, puszit intett Miminek, és elindult kifelé. Az utcán hűvös szél fújt, megrázkódott, amikor becsukta maga mögött az ajtót.

2

Másfél éve hagyta ott az egyetemet. Miután negyedik nekifutásra utolsóként jutott be a festészetre, és az első négy félévet nyolcas-kilencesekkel zárta. Kivételes tehetség, mondták a tanárok, ha szóba került, és igyekeztek mindenben támogatni. Szerették, mert a többséggel ellentétben nem akart új irányzatot elindítani, nem akart elvont gondolatokat színpaltokkal kifejezni, inkább portrékat, tájképeket festett. Kedvenc lett, jöttek a kiállítások, dicsérő kritikák a lapokban, ismert képzőművészek gratuláltak. Elkapatták. A másodévet hiányszóval kezdte, hangosan beleszólt az előadásokba, néhányszor tüntetőleg kivonult a teremből, ha valamivel nem értett egyet. Barátait, évfolyamtársait lenézte, bárkinél különbnek tartotta magát. Írásbeli figyelmeztetést kapott, amivel berontott a rektorhoz, ott előtte miszlikbe tépte, majd szétszórta a szobában, és becsapta az ajtót maga mögött. A tanároknak volt már néhány excentrikus diákjuk, de Jozsó bármelyiküket lekörözte. Mégis remélték, elég intelligens ahhoz, hogy lecsillapodjék. A nyári vizsgák előtt megsúgták neki a titkárságon, hogy legjobb, ha önként távozik, mert senkitől sem kap átmenőjegyet. Azonnal kikérte az iratait.

Otthon nem tudta, mit kezdjen magával. Az anyja sírt, el akart menni a rektorhoz, hogy visszakönyörögje a fiát, de ő nem volt hajlandó megígérni, hogy meghúzza magát. Ez sértette volna a büszkeségét, mert ő emelt fővel távozott onnan. Naphosszat az ágyán kucorgott, és bömböltette a magnót. Egy hét is eltelt, mire legalább önmagának be merte ismerni, hogy egy SENKI lett. Abból, hogy neki kiállították a képeit, abból, hogy az ő festményei keltek el elsőnek, MOST nem élhet meg. Az anyja csak akkor szólt hozzá, ha enni hívta. Hagyta, hadd eméssze magát, nem fogja vigasztalni. Megérdekelte a sorsát. Micsoda szégyent hozott a családra! Ő

mindenkinek dicsekedett fia sikereivel, most meg bujkáljon a rokonok, szomszédok előtt. Pedig sokszor beszaladt volna hozzá, hogy legalább a fejét megsimogassa.

Három hónapig rejtőzködött az emberek előtt. Festő-állványát, ecseteit és vázlatait még az első napokban a tűzbe dobta. A kész képeket úgy mentette meg az anyja, hogy éjjel átcsempészte őket a szomszédba.

Később megpróbált újra festeni. Állványt vett, festékeket, délutánonként kiült a Maros-part elhagyatott részeire. Türelmetlenül dolgozott, állandó feszültség szaggatta a mellkasát. Ha egy órára bele is merült, a következő percben ismét a legrosszabb egyetemi emlékek fortyogtak benne. Újra hallotta a veszekedésbe fajuló vitákat a tanáraival, ilyenkor görcsösen szorította az ecsetet, meredten ült, és bámulta a semmit. Aztán a félig kész vásznat a Marosba röpítette, és hazasétált.

Megkereste a barátait. Azok igyekeztek jópofáskodva felvidítani. Ritkán sikerült. Közbenjárásukra Jozsót grafikusnak alkalmazták a kirakatrendezőkhöz.

Nem kíváncszott többé a folyópartra. Otthon próbálkozott képzeletbeli tájakkal, kikötővel, tengerrel, sziklákön csattanó hullámokkal. Őt elkészült képet támasztott az ágyhoz, és messziről ítélkezett róluk. Förtelmesek, mondogatta magának, aztán feketébe mártotta legnagyobb ecsetjét, és rácsot festett rájuk. „Panoráma a dutyiból”, suttogta, és harsányan fölnevetett.

Az anyja önmagában örölt, de továbbra sem szólt. Olyan, akár az apja, gondolta, aki Jozsó öt éves születésnapja előtt három nappal halt meg a kórházban. A májával kezelték, közben ő másodszorra is infarktust kapott. Makacs, önfejű ember volt, akit a józan érvek sem győztek meg. Sajnálta, hogy nem örökölt tőle egy kis megalkuvást, mert akkor még mindig az egyetemen tanulna.

Egyik éjjel visszacsempészte a szomszédokhoz menekített képeket, és a helyükre akasztotta őket. Jozsó reggel végignézett rajtuk, és kajánul elmosolyodott.

Leginkább festőkkel barátkozott, velük megtalálta a közös témát és hangot. Szívesen engedték maguk közé, mert látták, hogy kiégett.

Marci, a legjobb barátja megkérte, hogy fessen meg neki egy erdőrészletet, mert neki valahogy örökké élettelenre sikerülnek a fák. Örömmel bólogatott, és munkaidő után sietett Marci műtermébe. Öt nap alatt végeztek. Az anyja örült, hátha a fia lassacskán visszanyeri a kedvét, és önállóan fog dolgozni. Később mások is megkérték apróbb részletek megfestésére, amivel nem akartak bíbelődni. Vagy unalmasnak találták, és inkább új vászonba kezdtek. Amikor befejezte, nyomtak a zsebébe száz-kétszáz lejt. Eleinte tiltakozott, hogy ő csupán Marci kérésére vállalta, szívességből, de aztán előre megszabta az árat, attól függően, hogy körülbelül hány nap alatt végzett. Sürgősségért felárat számított.

Icával Marci születésnapján ismerkedett meg. Már nagyon hiányzott neki a nő, és volt annyira piás, hogy nem nézte meg alaposabban, kit kér föl a leggyakrabban táncolni. Az ösztöne cibálta mindig ugyanahhoz a lányhoz. Az ösztönét pedig befolyásolta, hogy Ica szorosán hozzátapadt tangó közben. Pedig Ica mással is táncolt, mert neki a férfi hiányzott. Előző festő barátja egy hete hajigálta ki a ruháit a rózsák közé, mert rajtakapta a gázossal a fürdőkádban. Amíg összebújva táncoltak, azt hazudta Jozsónak, hogy a szülei kitagadták, mert állandóan dacoskodott velük, és mert habár húszéves, megtiltották, hogy fiúval menjen moziba. Ő pedig csak azért is ellógott. Most a barátnőjénél lakik, de nem tudja, mi lesz vele, mert tíz napon belül kilakoltatja, ha befut a férje hajója Szingapurból. A barátnő és Szingapur azért igaz volt. Jozsónak eszébe jutott, hogy ő is apa nélkül nevelkedett, megsajnálta Icát, és másnapra ebédre hívta hozzájuk. Ica hálából hosszasan megeskolkolta.

Az anyja örült, mert remélte, hogy a lány társa lesz Jozsó felpörgetésében. Izgatottan, kapkodva fogott a főzéshez. Remekelni akart. Ica virágot hozott, kedves volt és hízelgő, sokat csacsogott, ráadásul segített mosogatni, amivel végképp elkábította. Csak napokkal később eszmélt, faggatta Jozsót, hogy kiféle-miféle ez a lány, mert így utólag átgondolva, *ragadós*nak tűnik. Úgy csüng a fiamon, mintha évek óta ismerné, mondogatta magának,

és milyen lány az, aki pár órai ismeretség után elfogadja az ebédmeghívást. Vissza kellett volna utasítania, vagy későbbre halasztania, ha majd összelebegszenek kicsit. És a szülei is milyenek lehetnek, hogy kitagadják?! Jozsó csinálhatna bármit, ő nem zavarná el a háztól. Mégis az ő gyermeke!

– Nem való hozzád! – vont a végkövetkeztetést hangosan, és tovább stoppolta a zoknikat.

Jozsó szájában megakadt a kanál.

– Ezt nem értem.

– Ica nem való hozzád. Az anyai szív megérzi az ilyesmit!

– Magyarázd meg, miért.

– Megmagyaráznám, ha tudnám. Csupán érzem.

– Hülyeség. Az ebédnél tetszett.

– Olyan hirtelen jött minden, hogy majdnem megévesztett. Alig ismered...

– Te sem ismered, de már megállapítottad, hogy nem való hozzám.

– Tudom, hogy fülig beleszerettél, mégis azt tanácsolom, keress magadnak valaki mást.

Jozsó a tányér mellé ejtette a kanalat.

– Na, eltiportad az étvágyamat. Megyek, dolgom van!

Többé nem beszéltek Icáról. Az anyja félt, hogy a fia ellene fordul, Jozsó pedig elintézte egyetlen kezlegyintéssel a véleményét.

Icát a nagynénje nevelte. Szülei korán elváltak, és még mielőtt a bíróság kimondta volna, hogy melyik szülőnél maradjon, Anci néni magához vette. Sem az anyja, sem az apja nem „kapkodott” utána, így nevelhette a nagynéni.

Jozsó kezdte elhanyagolni a barátait. Csakis Icával törődött. Ha tehetett, munkaidőben is ellógott, hogy találkozhassanak. Amikor a barátnője, akinél lakott, délelőtt dolgozott, akkor Jozsó felosont, és három óráig ki sem bújtak az ágyból.

– Vegyél feleségül – súgta Ica Jozsó fülébe egy szerelmes délelőttön, aztán cirógatni kezdte a fiú arcát.

Jozsó hirtelen fölült, és úgy nézett Icára, mint az apuka, akinek a hétéves fia először kérdezi meg, hogy mi az a kupleráj.

– De alig másfél hónapja...

– Szeretsz, vagy sem?

– Persze hogy szeretlek.

– Akkor nincs akadálya. Szerintem, ha ketten igazán szeretik egymást, akkor mindegy, hogy ez két hete vagy két éve dúlik. Ennek éppúgy nincsenek fokozatai, mint a barátságnak vagy a gyűlöletnek.

Ez igaz, gondolta Jozsó, és cigaretta után kotort az éjjeliszekrényen, hogy időt nyerjen. Szerette a színházat. Bolond ez a némbor, most hogy a fenébe ültesse le a rapliját. A nevelése tiltakozott a gyors döntések ellen.

– Várjunk még – nyögte halkán, és vakargatni kezdte a tarkóját –, pénzem nincs, lakásom nincs, mire nősüljek?

– Épp azért! – térdelt föl Ica az ágyon. – A nulláról startolunk. Legalább megbecsüljük azt, amit megszerzünk.

Jozsó sehogy sem értette, mire ez a nagy sietség. Csak nem állapotos! Valamivel húzni kellene még a választ, mert ha nemet mond, Ica azonnal ráugrik, hogy akkor nem szereti. Ha igent mond, akkor feleségül is kell hogy vegye. Ha azt mondja, várjunk még, esetleg szakítani fog.

– Na?! – unszolta Ica. – Szóval nem szeretsz?

– Hülyeségeket beszélsz.

Ica megunt az örökös költözködést egyik barátjától a másikhöz. Férjet akart, és Jozsó pontosan megfelelt az igényeinek. Jóképű, intelligens, éveken belül híres festő lesz, csak addig kell majd kínlódnia, de megérvé. Nem gondolta, hogy ennyire keservesen szedi ki Jozsóból a „boldogító igent”. Ő is korainak tartotta a házasságot, de amióta leérettségizett három éve, már lakott egy festőnél, egy zenetanárnál és egy ügyvédnél.

– Igazad van – mondta Jozsó a hosszú hallgatást követően. – Ugorjunk bele!

Ica sikongva szorította magához.

– Tudtam, hogy szeretsz! – kiáltotta.

Hazafelé Jozsó megivott másfél deci vodkát Miminél. Egyáltalán nem kívánta, de így akarta eltompítani magát az anyja lebeszélése elől.

– Megnősülök – mondta köszönésképpen.

– Ó, fiam! – és leejtette a varrást.

Jozsó pillanatra megdermedt. Ez most vajon örömkialtás, vagy bánat?

– Ica? – kérdezte rövid szünet után.

– Igen.

Mozdulatlanul bámulta a kockaköveket, aztán fölsóhajtott:

– Rendben van, fiam. Remélem, boldogok lesztek.

Jozsó mindenre számított, csak megjegyzés nélküli beleegezésre nem.

– Itt fogtok lakni?

– Igen... szeretnénk – és örömeiben homlokon csókolta.

Három nap múlva beadták a papírokat, Ica pedig odaköltözött a két bőröndjével. Csak néhány barát kísérte el őket az anyakönyvvezetőhöz, akiket aztán meghívtak sörözni a közeli kerthelyiségbe.

A lakást nem rendezték át, csupán szekrényt vettek, mert Ica ruhái sehova sem fértek.

Ica anyósa lábánál dorombolt, aki viszont úgy viselkedett, mintha szeretné őt. Néha úgy érezte, képes lenne megszeretni Icát, de másnap mégis úgy határozott, hogy tartja a távolságot, mert az ő első benyomása csalhatatlan. Azt viszont még önmagának sem vallotta be, *hogy első benyomása* csupán napokkal később jelentkezett.

Ica vállalta a mosást és a takarítást. Szívesen főzött is volna, de a rántotta és a paradicsomleves kimerítette főzési tudományát.

Jozsó a lakáskérelmére még biztatást sem kapott. Ha lenne gyerek, mondták, előbbre kerülhetne a listán. Ica pedig várni akar pár évet a gyerekekkel.

Sok pénzt akart keresni, ezért újból végigkopogtatta festő barátait munkáért, hátha kölcsönökkel megtoldva befizethetne egy lakásra. Tudta, hogy hamarosan veszedéssé fajul Ica és az anyja egymásra vicsorgó viszonya. Ezért inkább feladta az elveit, és olyan képeket kez-

dett el festeni, amelyeket az első ecsetvonásnál megutált. Viszont gyorsan és jó áron elkelték. Marci egy fényképészt hozott neki, akinek életnagyságú, összecsomagolható Szent Péter kellett korlát mögött, háttérben tenger, bal tenyere egy méterre a földtől, hogy az elsőáldozó gyerekek alája férjenek. Aztán még jött két ilyen fényképész.

Bármilyen munkát elvállalt, alig maradt ideje enni és aludni. Egyre többször hiányzott délelőtt a munkahelyéről. Először szóltak neki, másodszorra is szóltak, harmadszorra írásban figyelmeztették, aztán telefonált a személyzetis, hogy fáradjon be a munkakönyvéért.

– Micsoda?? – pattant föl Ica. – Kidobtak ezekért a giccekért, amelyektől már lélegzeni sem lehet a lakásban?!

Jozsó megrándította a vállát.

– És miből fogunk élni?

– Festek, nem?... Legfeljebb elmész te is dolgozni – toldotta hozzá egykedvűen.

– Tudod nagyon jól, hogy semmihez sem értek.

– Beletanulsz valamibe.

– Aranyos vagy!

– A jóistenit neki! – csapott az asztalra, hogy leugrott a vizespohár. – Azért gürizek naphosszat, mint egy állat, hogy még te is nekem ugorj?!

– Minek vállaltál annyit?

– Kérdéseid csodálatosak! Mozgasd meg az agytekervényeidet, hátha magadtól rájössz! – és becsapta az ajtót.

Az anyja még délelőtt elment a sógornőjéhez, más-képp nem veszekszenek. Csak az hiányzott volna. Alig várta, hogy külön lakásba költözzenek, és önállóan rendezzék be az életüket. Ica is ezt akarta, de ő túlbecsülte a türelmét. Hiába kellett sok mindent nélkülöznie gyerekkorában, amit a társak természetes velejárónak tekintettek, nem tanult meg várni a jobbra.

Jozsónak tíz napot ajánlottak, hogy új munkahelyet keressen magának. Minden ismerősét, barátját megmozgatta. Későn járt haza, mert lúdbőrözött Ica duzzogásától, anyja keserves arcától. Úgy bámulnak, mint egy rablógyilkosra, gondolta. Végül senki sem segített, és

utolsó lehetőségként plakátragasztást vállalt. Az anyja Icát okolta, mert szerinte ő hajtotta bele Jozsót erején felül az új lakásba. Pedig milyen szépen meglennének ők hárman, vigyázhatna majd az unokákra, öregségére meg gondoznák, úgylis nekik maradna a lakás. Icának viszont első pillanattól nem akaródzott ideköltöznie, látta ő a tekintetéből. De azért hallgatott, kerülte a civakodást. Vajon Jozsó az ő pártját fogná?

Jozsónak az új munkájával földuzzadt a szabad ideje, napközben is hazaugorhatott dolgozni.

Barátai lenézték, szerintük az igazi festő inkább kiszúrja a saját szemét, mintsem fenékbe rúgja a saját művészetét. Marcival különösen sokat vitázott, ő volt az egyetlen, aki meg is mondta a véleményét. Jozsó egyetértett, de kellett a pénz. Csak olyanok áskálódnak, mondta, akik három szobában terpeszkednek.

Ica társaságot, barátokat akart, de alig hívták őket, és csak ígérték, hogy mennek hozzájuk.

– Azt hiszed, azért rebegtem el a boldogító igent, hogy esténként itthon centizzem a parkettát?

– Láthatod, drágám, hogy dolgozom, holnapig muszáj befejezzem – válaszolta halkán, anélkül, hogy Ica felé fordult volna.

Az anyja sapkát kötött eladásra.

– Soha egy mozi, tánc, vendégség, örökké ezek a rohadt mázsolmányok!

Jozsó maga sem értette, mitől maradt ilyen nyugodt, pedig máskor kevesebbtől is dühöngött. Talán mert ő is mázsolmányoknak értékelte, de ezt Icának sem vallotta be.

– Azért dolgozik, hogy legyen pénzetek befizetni lakásra – mondta az anyja helyette.

– Lakás! Lakás!... Örökké a lakás! Mást sem hallok hónapok óta. Úgysem lesz belőle semmi!

Ica már megbánta, hogy hozzáment Jozsóhoz. Így utólag sem tudta eldönteni, hogy akkor tényleg szerelmes volt Jozsóba, vagy csupán támasz kellett. Remélte, hogy befut mint festő, és akkor gondtalanul élhet, akár előző barátainál. A házasságlevél sejtnek sem számított érzelmi minőségében. Előző vadházasságaiban úgy élt, mint a *hivatalosak*.

Jozsót teljesen lekötötte az őzike megfestése a patak partján.

– Vállalom a nélkülözéseket – hazudta Ica –, ha van értelme.

– Miért, a lakás szerinted értelmetlen dolog? – állt meg a kötéssel az anyósa. – Ha megszaporodunk, ez bizony kicsi lesz.

Csak nem vár gyereket, kérdezte volna Ica, és az ablakhoz lépett, hogy nyugodtan mosolyoghasson.

– Az a baj, hogy elaprózza magát – fordult vissza. – Lesheti, amíg fölfigyelnek rá.

– És ha véletlenül nem fedeznek föl?! – szólalt meg Jozsó. – Akkor lógjon ki a seggem a nadrágból, és tapétázzam ki a lakást a festményeimmel?

– Ugyan! – legyintett Ica. – Téged EGYSZER már fölfedeztek.

Jozsó megértette a célzást.

– Most kötekedni akarsz?

– Nem, de neked sikerült volna betörni.

– Mi az, hogy volna?! – csapta Jozsó a palettát az asztalra, mert idegesítette, hogy nem érti, hova fog Ica kilyukadni. – Úgy beszélsz, mintha már hatvanéves tasziló lennék, akinek remeg az ecset a kezében, és tényleg nincs semmi reménye.

Ica nekitámaszkodott a szekrénynek. Figyelte Jozsó izgatott arcát, és finoman elmosolyodott.

– Ha csupán a lakásért festesz, tényleg hatvan leszél, mire összejön rá a pénz.

– Tulajdonképpen mi bajod? – kérdezte, mert még mindig nem értette felesége kekeckedését.

– Á! Semmi! – válaszolta ugyanazzal a mosollyal, és átlibbent a másik szobába olvasni. Pedig éreztetni akarta Jozsóval, hogy lebecsüli a képességeit.

Jozsó csodálkozva nézett az anyjára, magyarázatot, felmentést várt.

Ica megelégette a házimunkát, pedig az anyósa eleinte nagyon örült, hogy besegít. Több ideje maradt kötni. Inkább egyedül ment moziba, vagy az üzletekben kószált. Tudatosan kezdte rombolni a házasságát, bosszúból, hogy

Jozsó élheterlen, és hogy angyalnak öltözhet, az anyósa akkor sem fogja megszeretni.

– Akarsz pénzt keresni?

Jozsó hangja félénk volt, Ica házisárkánná vedlett a szemében.

– Attól függ.

– Modellt kellene álljál valakinek.

– Rendben – mondta fakón és semlegesen.

– Csináltad már?

– Soha.

Hazudott, mert már diáklány korában modelleskedett. Csupán azért kapott rajta, hogy megszabaduljon a házimunkától, és naphosszat csellengessen.

– Holnap elviszlek. Három-négy óra alatt végeztek.

– Már ezzel is foglalkozol?

– Régóta.

Icát főleg a barátai mintázták meg, akikkel együtt élt. Jozsó erről nem tudott.

Reménykedett, hogy megjavul a házasságuk, amelynek oszlását Jozsó még nem érezte. A több pénzzel talán többet lehetnek együtt. Szerette Jozsót, ha nem is annyira, mint az előző hónapokban. Ha egy jóságos tündér most lakással kedveskedne nekik, megszabadulhatna anyósa gyűlölködő tekintetétől, és minden olyan lenne, mint régen.

– Megvan a lakás! – rontott be Jozsó, és fölkapta Icát a heverőről. – Örülj, nyuszikám!

Először azt hitték, viccel. Csodálkozva bámulták. Ica átölelte férje nyakát, nem akarta elengedni. A tündér, gondolta, és elkezdett kacagni.

– Szóval nem olyan, amilyet elképzeltünk, de kezdetnek tökéletesen megfelel. Tulajdonképpen szobakonyha-fürdőszoba, és úgy jutott nekünk, hogy valaki lemondta, mert megszorodott a családja, nagyobbakat akar.

– Garzon? – fintorgott Ica.

– Nem örülsz?... A miénk! Majd lesz kétszobásunk is!

A pénzük így megmaradt tapétázásra és bútorokra. Két hét múlva beköltöztek. Ica első nap kijelen-

tette, hogy ő nem rabszolga, a házimunkát megosztják, ezenkívül esténként szórakozni fognak. Ő élni akar.

Ica ismét hozzácsapódott a társasághoz, amelyet ott hagyott, amikor férjhez ment. Régi barátnők és művészfeleségek, akikkel délelőtt cukrászdákban tereferélt vagy vásárolgatott.

– Odalökted neki a fiatalságodat – mondogatták –, és cserébe mit kaptál? Koszos kis garzonban sínylődsz!

Ica mérgében felugrott az asztaltól, és kirohant. Jozsó mégiscsak a férje, tudta, mennyire imádja őt. Később úgy érezte, parányi igazuk van. Ő sem egy eldobnivaló nő, sok férfi nyáladzik utána az utcán. Néhány napig töprengett, adjon-e még egy lehetőséget Jozsónak, vagy folytassa az abbahagyott rombolást.

Valamivel többször jártak szórakozni. Jozsó számos rendelést visszautasított, vagy túl hosszú határidőt szabott.

Ica rájött, hogy házassága alatt a feszes spórolás miatt megtagadta magától a ruhát, kabátot.

– Nem jelenhetek meg ezekben az ócska drancokban! – jelentette ki egyik este, amikor Marciékhoz készülődtek. – Ki is néznek! Telefonálj, hogy rosszul vagyok, nem mehetünk.

Jozsót a jó hangulata szótlanul cipelte a sarokig telefonálni.

Ica három hét alatt felöltözte a megtakarított pénzüket. Eleinte Jozsót is noszogatta, mert nincs egy tisztességes öltönye, inge, cipője, de ő válaszként morgott meg legyintett, és folytatta a festést. Újra önállóan festett, mert megneszelte, hogy fél év múlva közös tárlatuk lesz a helybelieknek a szomszéd városban. Ica a hírre vállat vont.

Jozsót éjjel-nappal feszítette Ica fintorgása a lakásra. Ő ezt kezdetnek nevezte, nagyobbat ígért. Ismét vállalt rendelésre festményeket, másolatokat képeslapok alapján. Ahogy becsukta az ajtót maga mögött, kicserélte a vásznat az állványon. Tudta, hogy haragszik érte. Megritkultak az esti kiruccanások, de Ica hallgatott. Megelégedett a délelőtti-délutáni programjával a barátnőkkel.

Mind kevesebbet beszélgettek, és Ica mind többet hiányzott otthonról. Ha Jozsó kérdezte, hova indul, dolgom van, válaszolta, aztán hátat fordított. Jozsó kiegyensúlyozott házasságot akart, megértéssel, odafigyeléssel.

Teljesen lekötötte a munkája. Alig érezte, mennyire befagyott a kapcsolatuk. Félt arra gondolni, hogy az ő házassága is csikoroghat. Kellemes izgatottságban élt, annyira várta, hogy elkészüljenek a képek és a bizottság döntsön. Nem akarta Marci segítségével befolyásolni a döntést. Az utcán szinte rohant a plakátokkal a hóna alatt, gépiesen ragasztott, mert folyton a festményeit tökéletesítette. Gondolatait följegyezte, és ha még otthon is tetszettek, vászonra kente őket.

Figyelmetlenségében öt egyforma plakátot ragasztott ugyanarra az oszlopra. A főnöke belekékült, ki akarta dobni, aztán Jozsó kimagyarázta magát, és megúsza folyamnyi letolással és tíz százalékkal a fizetéséből.

Amióta elköltöztek, ritkábban látogatta az anyját, de most már egy hónapja nem volt otthon. Egyik délután kétségbeesve csöngetett, hogy mi történt. Ica még dél előtt elillant, ő festett.

– Sok a munkám – magyarázta. – Ha nem jelentkezünk, az jó jel, akkor nincs semmi baj.

Keveset maradt, észrevette, hogy zavarja a fiát a munkában.

Később úgy érezte, holtpontra csúszott, csak kínlódik a vászon előtt, és a bizottság kidobja ezekkel a képekkel. Elvesztette egyéni stílusjegyeit, több festményén hiába kereste önmagát. Földhöz csapta az ecsetet, megtörölte a kezét, belebújt kopott lódenjába, és lement sétálni. Marci hiányzott neki, hátha ott helyrejön a hangulata. Futni kezdett a megálló felé, mert meghallotta a villamos dübörgését a hídon.

Átvágott a kicsi parkon, és belépett a kapun, de meg is torpant, mert csörömpölés, kiabálás hallatszott ki a házból. Halkan káromkodott egy cifrát, és fölosont a verandára. Marci a heverőn nyújtózkodott, Zsazsa sehol. Visszatipegett a bejárathoz, és hosszasan csöngetett. Zsazsa kócosan, kisírt szemmel nyitott ajtót.

– Szia! – bazzalygott, és gyorsan belépett. – Marci?

Undorral bökött a szoba felé, aztán elfordult, de Jozsó megragadta a karját, és maga után vonszolta.

– Megint cirkuszoltatok?

– Tudod, mit mondott? – pattant föl Marci. – Hogy a háttérben az ingovány olyan, mint egy teleokádott gödör!

– Olyan is!

Átszaladt a műterembe, és hozta a még nedves képet.

– Most mondd meg te, hát ért ez a nőszemély valamit is a festészethez? Mint görény a fényképezéshez!

Zsazsa meglóbálta a kristály hamutálcát.

– Sejtelve sincs a modern festészetről!... Ő csak ikonokat restaurál, soha életében nem festett... Akkor meg mit pofázik bele!

– Te kérted a véleményemet, nem?

– Igen, a véleményedet, de te azonnal ócsárolni kezdted! Indoklás nuku!

Jozsó kapkodta a fejét, szólni sem maradt ideje.

– Mert a te szuperérzékeny művészelked képtelen lenyelni a kritikát!

– Kritikát! – kiáltott fel Marci.

– Gyermekeim! Legalább amíg itt vagyok, kíméljétek egymás életét! Nem érek rá tanúskodni.

Marci visszafeküdt, durcásan meredt a plafonra. Zsazsa behozott egy üveg konyakot.

– És minek köszönhetjük az utóbbi időben elég ritka, de annál megtisztelőbb látogatást? – kérdezte Marci, amíg fölült.

– Megtorpantam...

– Állunk művészeted szolgálatára! – hajolt meg Zsazsa kecses mozdulattal.

– Ne, komolyan...

– Ica?

Jozsó megrándította a vállát.

– Összevesztetek?

– Majdnem. Az utóbbi időben alig látom. Idegesít, hogy fogalmam sincs, merre kószál. Hogy dolgozzak nyugodtan!... Próbálok közömbösen lenyelni, és bemesélni magamnak, hogy szeret, nincs semmi baj, de amikor...

– Sajnálom, Jozsó – szólt közbe Marci. – Ebben nem adhatok tanácsot. A te feleséged, te jobban ismered a gyengéit, rigolyáit. Ha esetleg rám hallgatsz, mindent elrontsz.

– Talán törődjél többet vele, azt hiszem, ő fontosabb kellene legyen, mint az a kiállítás.

– És a jövőm?!... Így is annyi év elcsúszott hiába! Úgy képzeltem, hogy a feleségem noszogatni fog, ha kell, és úgy viselkedik, hogy... soha ne kételkedjem a szerelmében... Nekem fontos a nyugalom, ha festek.

– Féltékeny vagy?

– Nem éppen féltékeny, de te ismered Icát, ő a pillanatnyi örömeikért él.

Jozsó megbánta, hogy idejött. Most Marciék rájönnek, hogy omladozik a házassága, ő pedig egy jellemtelen alak, aki képtelen a férj szerepére. Ráadásul egoista, csupán saját sikere érdekli. Ő, a mintabarád.

– Próbálj komolyan megbeszélni vele mindent, rákérdezni, mi a szándéka. A pletykák is megindultak...

– Ugyan, Marci! – kiáltott fel Zsazsa. – Ez hülyeség! – és intett a szemével.

Szótlanul ültek.

– Jozsókám! – emelkedett föl Marci. – Fél éve halogatom a fekvő aktomat. Te is mindenkinek szerzel modellt, csak nekem nem, mert a haver ugye várhat.

A *dorgálás* a modellért erőltetettre sikerült, gondolta Marci, de arra talán jó lesz, hogy Jozsót kizökkentse a pletykákból.

– Hányat mutattam eddig?

– Tudom! – emelte föl a tenyerét. – Ötöt, de milyeneket! Mondtam, hogy a csecsemő leheleténél is finomabb vonásai legyenek.

Jozsó bólogatott. Majd lombikban gyártok neked egyet.

– Türelem.

– Ne felejtse el, hogy három hónap múlva nyílik a tárlatom, addig meg is kell száradnia! – nevetett. – Na, de ürítsük már ki azt az üveget, nehogy szerencsétlenséget hozzon a házra.

Megitták. Jozsó még kedvetlenebbé vált. Marciék voltak az egyetlenek, akiknek elmondhatta a baját, még az anyjától is titkolná, hogy Icával keresztben vannak. Azt

elismerte, hogy okos ember ilyenkor nem osztogat tanácsot még a legjobb barátjának sem, de a pletykák! Vagy csupán kitalálták, hogy ráijesszenek és lapátolja össze magát? Pedig igaz kell legyen, mert Zsazsa rögtön le-torkolta. Kinek mi köze az ő házasságához! Ráadásul azt képzelik, nagyobb a hatása, ha festőről terjesztik, mint-ha a postásról. Hülyék! Minden házasságban lehetnek gör-csök, és ők Icával azért szeretik egymást, hogy ezeket föloldják. De *azok* honnan a fenéből ismerik az ő csa-ládi bonyodalmaikat? Ő senkinek sem panaszkodott. Esetleg Ica. Mindenesetre úgy is értelmezhető, hogy Icaról plety-kálnak. Biztos van valakije. Úristen! Annyira rettegett a gondolattól, hogy félt megkérdezni. Még kiröhögnék. Megitta a konyakját.

Fölállt, megköszönte a piát.

– Talán jobban fogok haladni – köszönte meg a há-ziak együttérzését.

– A modell, apuskám! – kiáltott még utána Marci a kapuból.

Hátra sem fordult, csupán intett a karjával.

Ica sehol, üzenetet is hiába keresett. Tíz elmúlt. Ru-hástól dőlt a díványra, meg akarta várni. Aztán elaludt. Arra ébredt, hogy Ica a fülét harapdálja.

– Hány óra?

– Mindjárt kilenc, drágám, te meg lustálkodsz. Már várnak a plakátjaid!

– Hol voltál? – kérdezte, és eltolta magától.

– Ó, Gittáéknál aludtam. Olyan remekül eltraccsol-tuk az időt, hogy már nem közlekedtek a villamosok, ők meg nem akartak elengedni.

– Én meg frászt kapok, hogy fogalmam sincs, merre császkálsz!

Idegesítette, hogy Ica annyi fáradságot sem vett ma-gának, hogy valami hihetőbbet hazudjon.

– Na, ne durcáskodj, Jozsóci, hát egyszer megtör-ténhet.

Ki tudja, kinél hentergett, ő meg ha akarná sem kaphatná rajta a hazugságon, mert Gitta a gyerekei éle-tére is megesküdné, hogy Ica náluk aludt.

– Ez így nem élet! – ugrott föl Jozsó. – Naphosszat lötyögsz, mit érdekel téged, hogy haladok a munkám-

mal, a lakásból seggel kell kijönni, akkora a rendetlenség, és túl sokat mész modelleskedni, pénz meg sehol!

– Tényleg, hogy haladsz a munkáddal?

Jozsó lesöpörte a vázát az asztalról. Szólni sem bírt.

– Különben te küldtél pucérkodni!

– Jó, egyszer-kétszer. De azt nem mondtam, hogy minden dilettánsnak levetközzél!

– Ez most féltékenységi jelenet?

– Nem, csak szeretném, ha többet ülnél itthon. Szükségem van a jelenlétedre.

– Nekem pedig szükségem van egy kis pénzre, hogy legyen miből öltözködjem! Mert abból, amit te adsz, az ócskapiacra sem vehetek ruhát magamnak!

– A spórolt pénzünket elintézted. Majd szétreped a szekrény a sok dranctól! Kétszer fölveszel valamit, aztán már dobnád el!

Ica legyintett. Ez az ember élhetetlen, gondolta. Ellepik a NAGY ÁLMOK, amelyek végül is az ő kishitűségén lubickolnak, zsákutcába vezetnek.

– Muszáj mindig a legutolsó divat szerint öltözködni? Néha takarékoskodni is kell valamit, de te két kézzel szórod a pénzt!

– Te pedig megvénülsz, és egy álmatlan éjszakán azon töprengsz, hogy mi a fenének éltél. Ezeket az éveket még erőltetett menetben sem lehet behozni. Majd kuksolsz a mázolimányaid között és várod a milliomost, szivarral a szájában, hogy elragadtatásában egész vagyónát fölajánlja értük – gondolta Ica, de azt mondta:

– Amiért én dolgoztam meg!

– Tudtommal közös a háztartásunk!

– Jópofa vagy. Előbb elküldesz modellnek, aztán felhánytorgatod. Ha pénzt kérek, akkor nincs, várjak.

– Elveszed te azt magadtól!

– Amióta házasok vagyunk, még nem kérdezted meg, mire lenne szükségem! Mindig a kuporgatás! Heteken át mázoltad a szöktetéseket a szerájból meg a meztelen csöcsű cigányasszonyokat, és sehol semmi. Most *művész-képeket* festesz, azért nincs egy lej sem a házban.

Jozsó lehuppant a fotelba.

– Te sem értessz meg engem.

Belefáradt az értelmetlen vitába, legszívesebben újra elhajította volna a festőállványát, ecseteit. Irigyelte az esztergályost, a cipészt és a bádogost, ők örökké ugyanazt csinálhatják, semmi szükségük *fantáziára*.

– Dehogynem, én tökéletesen megértelek. Csak te a fellegekben sétafikálsz. Tehetséges vagy, ezt bárki elismeri, jól is indultál, aztán kidobattad magad az egyetemről. Ha egy picit körülnéznél, láthatnád, hogy azok, akik a bilit sem vihették utánad, már rég befutottak. Élhetetlen vagy!

– Szóval a végén én maradok a szarban! Önaccsága naphosszat lébecol, már pletykálnak róla, és akkor ez a köszönet!... Nem szeretsz te engem!

Ica hallgatott. Csak előre lát, gondolta, kár is veszedni rajta, úgysem győzheti meg. Jozsó az agyában érezte, hogy pattannak el a szálak, amelyek Icához kötötték.

– Már mindenki rajtunk csámcsog, engem röhögnek – mondta elkeseredve.

A magányt kívánta, egy erdő közepén, ahol az őzek a tenyeréből esznek.

– Kicsoda?

Jozsó legyintésre sem méltatta a kérdést. Kipróbálta – első nekifutásra – ezt a fajta házasságot is, megpróbálta elképzelni, milyen lehet a következő. Vagy annyit fog válogatni, hogy végül hoppon marad?

Remegett a keze az idegességtől. Készakarva kiprovokálta a választ, hogy szereti-e, és Ica átengedte a dobhártyáján. Ennyi. Valami végképp elszakadt benne.

– Vajon hogyan kellene viselkednem, hogy méltóságodnak megfeleljek?

Ica csupán azért gúnyolódott, hogy mondjon valamit.

– Baj, ha elmegyek, baj, ha dolgozom, baj, ha öltözködöm... nem tudom.

– Ugyanoda jutottunk. Te mindent mértéktelenül csinálsz.

– Azért élünk, nemde?

– Forgolódunk körülötte, de nyíltan megbeszélni nem merjük. Elmész, de hová? Sohasem jelentetted be. Arra gondolok, amire akarok.

– Szóval szerinted félrejárok?

– Te mondtad.

Jozsónak eszébe jutott, hogy ő is lehet cinikus.

– Igen?? Hát már itt tartunk?!

– Igen. Soha nem volt egy rendes munkahelyed.

Ica dühében csak kapkodta a levegőt.

– És ezt pont te csapod hozzám? Te?? Aki plakátokat ragasztasz, és a publikum elhiszi, hogy illik a művészetedhez? Pancser vagy!

– Az imént még tehetséges voltam...

– Visszaszívom! Élhetetlen pancser vagy! Én hülye meg beléd habarodtam. Az anyád örökké utált, csupán miattad vágtam jó pofát az egészhez.

– Ezt vártam, az anyámat! Sejtettem, hogy nem hagyod ki!

– Most már eddig vagyok veled! – húzta el a tenyerét a feje fölé.

Pár pillanatig egymásra meredtek, aztán Ica megfordult, és bevágta az ajtót maga mögött. Jozsó lehunyta a szemét.

Később felállt, leballagott a parkba sétálni. Megnyugodott, nem haragudott Icára. Talán soha nem is volt szerelmes. Akkor neki jó szó kellett, de nem az anyjáié, mert az csak vigasztalás lehetett volna. Még szerencse, hogy Ica nem állapotos.

Mire visszatért, Ica összepakolta a holmija egy részét, és eltűnt. A konyhaszekrényen cédulát talált: „Majd jövök a többi cuccoméért is. I.”

Három nap múlva, este csengetett. Fél óra alatt megpakolta a két nagy bőröndöt. Hallgattak. Jozsó a függöny mögül figyelte, hogy egy számára ismeretlen férfi segített lecipelni a bőröndöket, aztán beszálltak az autóba.

Jozsó elment az anyjához, és mindent elmondott.

– Gondoltam, hogy így végződik. Nem érdemelt meg téged. Gyorsan felejtsd el... Még szereted?

Maga elé bámult, aztán megrázta a fejét.

– Na azért!

Marci elkotyogta, hogy Ica egy szobrászhoz költözött. Ő is csupán látásból ismerte, mert nem olyan rég költözött a városba.

Három hét múlva, összefutottak az utcán. Jozsó plakátot ragasztott, Ica megveregette a vállát:

– Meg akartalak keresni, hogy megbeszéljük a válást.

Jozsó felkészült rá, és most mégis olyan furcsán csengett a szó. Valahogy még mindig nem hitte el. Eleinte szeretett volna Ica elé borulni, és bocsánatot kérni, és hazavinni, és mindent megígérni. Aztán rájött, hogy nevetségessé válna. A száján keringett, hogy próbálják meg újra, neki nincs már veszítenivalója, de félt, hogy Ica kineveti. Lerakta a vödröt:

– Hallgatlak.

– Szeretném, ha civilizáltan oldanánk meg a dolgot, minek kabarázzunk a bíróságon. Jó?

– Nekem igen.

– Akkor szia. A részleteket később.

Most még utánakiálthatna, néhány másodpercig úgy érezte, csak az anyjának akart kedveskedni, amikor kijelentette, hogy már nem szereti Icát. De azonnal eszébe jutott a munkája, hogy ismét akadoznának a képei. Olyan erővel nyomta bele az ecsetet az enyvesvödörbe, hogy összefröcskölte a nadrágját.

Az első békítő tárgyalásig sem tudta érzelemmentesíteni magát Ica iránt. A visszakönyörgéstől a hiúsága is eltiltotta. Így sem magas az ázsiója a festők körében, csak az hiányzik, hogy ráfogják, fut a szoknyák után. Még ha az a szoknya történetesen a feleségéé. Kíváncsi volt, mit fog érezni, félt a közös emlékektől, de aztán minden elhangzott szó közömbösen hagyta.

A vége felé volt bátorsága végigmustrálni Ica új barátját. Vajon annak idején őt is így mustrálták? Hogy mit zabál ezen a kis majmon, gondolta, és elmosolyodott, de ez senkinek sem tűnt föl.

Egyelőre nem hiányzott neki a nő. Rengeteget dolgozott, a bizottság elfogadta három festményét a benyújtott négy közül. Próbált új munkahelyet találni magának, sikertelenül.

Felszabadultan élt, örült, hogy nem kell senkit hazavárnia, nem kell a pénzt hajkurásznia.

Hiába mondogatta magának, a tárgyalások előtt, hogy Ica idegen, Ica csak egy tárgy, azért elég gyakran eszébe jutottak az együtt töltött hónapok. Főleg valamilyen emlék vagy mozi, vendéglő kapcsán. De a közös emlékek hatástalanul kerülgették az érzelmeit, pedig valamikor azt súgta a fülébe, hogy beleépült a sejtjeibe.

Ica úgy képzelte, Jozsót is olyan könnyen elfelejti, akár az előző barátait. Észrevette, hogy megváltozott Jozsó mellett. Új barátja csupán a *pótpapa* szerepét töltötte be, tudta, hogy csak a válásig marad vele. Vissza akart költözni a nagynénjéhez, aki nevelte.

HÁRMAN ÖSSZEZÁRVA

– Igen, így lesz a legjobb – morogta H. a papucs felé a fotelban terpeszkedve, aztán fölemelte a telefonkagylót, és tárcsázott. – Halló, én vagyok! – váltotta hangját szónokiassá. – A feleségem elutazott a gyerekekkel, reggel várlak. Szervusz.

Előbb melegítőbe és fehér tornacipőbe öltöztek. Kiürítették a kisszobát. Meleg, szappanos vízzel lemosták a falakat, a plafont, majd miután megszáradt, az egész szobát fehérre meszelték. Ajtót, ablakot is. A padlót klóros vízzel mosták fel, végül egy százas égőt csavartak az árván csüngő foglalatba.

Péntek este 20 órakor H. szertartásosan megfogta a kartondobozt, és kimért léptekkel bevitte a kisszobába. B. izzadt tenyerében egy légycsapót szorongatott. Ott toporgott H. mellett. Feszülten figyelte a dobozt.

– Azt hiszem, kezdhetjük – suttogta H. – Felkészültél?

– Hiiii... igen.

– Most! – kiáltotta élesen, és felcsapta a kartondoboz fedelét.

B. háromszor suhintott a csapóval, majd terpeszállásban lecövekelt a szoba közepén.

A légy, kiszabadulva fogságából, dongva keringett az égő körül.

– Mehetsz – sziszegte B. – Jelezd, ha letelt a három óra.

(Két héttel ezelőtt a sarki csehóban apasztották fizetésüket. A hét üres krigli fölött egy zöldes árnyalatú légy körözött. H. megemelte egyre súlyosbodó fejét:

– Vajon mennyit bír repülni ez az állat?

– Ki kéne próbálni – dörmögte B. rövid szünet után.)

Az első három óra észrevétlenül telt el. A légy sebesen repdesett az égő körül, mintha kilométerpénzt kapna érte. Meg sem próbált leszállni. Ennek ellenére B. többször is meghajtotta a csapóval.

– Hogy bírsz tele hassal száguldozni? – kérdezte félhangosan. – Mielőtt kiengedtünk, bedobtunk neked a

dobozba egy kiskanálnyi mézet. Gondolom, mind beza-
báltad!

A légy többször nekiütközött az ablaknak, de B. azon-
nal visszakergette az égő alá. – Még öngyilkos lesz ne-
kem!

H. négy rövidet kopogott az ajtón, majd belépett.

– Kár, hogy fogalma sincs, mi vár rá – mondta B.

– Készítettem szendvicseket, a vekkert is felhúztam.
Egyél, aztán próbálj aludni! – ezzel kivette a légycsa-
pót B. kezéből.

– Még vidáman zümmög, de azért vigyázz! Dörzsölt
fickó! – és becsukta az ajtót maga mögött.

A következő három órában a légy halkán rótt a kö-
röket a szobában.

Érzi, hogy valami nincs rendben, gondolta H. A szoba
vakító fehérsége, az az ember ott a lámpa alatt, ráadásul
a levegő fanyar illata is furcsának tűnhet neki.

(– Szerezni kell egy fiatal, jó erőben lévő legyet
– magyarázta másnap H., fellelkesülve saját ötletétől.
A nagy, kivénhedt dongókkal hiába próbálkozol, azon-
nal kidőlnek. Fiatal és izmos legyen!)

Az éjszakai váltások álmos, ideges nyugtalanságban
vánszorogtak. A pihenőidő egyre kurtábbnak tűnt. Rá-
diót vittek a kisszobába, de ezen örökké keresni kellett a
zenét. A legtöbb állomás andalító, érzelmekre ható zenét
sugárzott.

A légy tizenkét órája volt szárnyon.

Szombat délelőtt tízkor a kimerültség belecsimpasz-
kodott B. szemhéjába, és iszonyatos erővel húzta azt le-
felé. Már az előkészületekbe belefáradt.

H. egy kancsó jeges vizet vitt be magának, hogy azzal
frissítse gyűrött arcát.

A légy megneszelve a meleg helyiségben párolgó vi-
zet, mert azonnal ott keringett a kancsó fölött. H. elhaj-
totta onnan.

Szombaton éjfélkor az égő álműző pukkanással ki-
aludt. Másodpernyi tehetetlen rémület után H. vaktában
csapkodott, nehogy a légy leszálljon. B.-ért kiáltozott,
de az mélyen aludt. Felrúgta a vizeskancsót, aztán ká-
romkodva nyitotta ki az ajtót. B. nyöszörögve, nagyokat

pislogva emelkedett föl az ágyból. H. visszaroht, és vadul suhogtatta a légycsapót.

– Elszartuk – zihálta H. szinte önkívületben –, ez az állat biztosan megpihent közben.

– Dörzsölt fickó! – jelentette ki B., amikor elem-lámpával és tartalék égővel a kezében kivágta az ajtót.

– Az ablak előtt kering! Csak nehogy agyonüssem!... Csukd már be azt a rohadt ajtót!

A zseblámpa fénye ide-oda cikázott a falakon.

– Eltűnt! – ordította H. – Kirepült! Végünk van!

– Hülye!... A csukott ajtón át?!

– Te mondtad, hogy dörzsölt fickó!

B. kicserélte az égőt. A légy a bejárati ajtó fölött, alig hallható zümmögéssel repült.

– Ez kiszökhetett volna, de nem akart! – mondta boldog álmélkodással H.

(A déli napsütésben kinyitották az ablakot. Kartonlapra málnaszörpöt csepegtettek, és a nyitott dobozzal leültek mellé a padlóra.

– Ez gebe, zavard el onnan!

– Mit szólsz hozzá?... De nem, túl öreg!

– Hm?

– ...Ühüm!

A dobozt rácsapták a kartonlapra, aztán mindenestől megfordították.)

Csupán férfias önbecsülésük tartotta őket ébren. H. föltette napszemüvegét, mert vakította a szoba fehérsége. B.-nek égett a szeme az erőltetéstől. Kötelességtudatból néha suhintottak, pedig a légy meg sem közelítette a falakat.

Előfordult, hogy percekig nem látták a legyet, csupán zümmögését hallották.

Vasárnap hajnali négykor B. két legyet látott ellentétes irányban szállni.

– Ez megszült! – kiáltotta. Aztán soha többé nem látta a gyereklegyet.

14 órakor H. sehogy sem bírt elaludni. Szendvicsét a szemébe hajította, még egy párnát szorított a fejéhez, de a légy továbbra is a fülében dongott.

– B.! – üvöltötte. – Vidd be a legyet, mert kilógott!

B. a kishálószobában majszolta ebédjét, mit sem törődve a földre hullt morzsák, szalámidarabok légyizgató hatásával. Az evés tartotta ébren.

Eltelt negyvennyolc óra. A légy átlósan cirkált a szoba egyik sarkából a másikba.

– Előbb pihennünk kellett volna – mondta B. váltáskor az ágyba zuhanó H.-nak. – Ez a dög kikészít!

– A szemétje, még cifrázza is! – és dühében B. a földhöz csapta vacsoráját. – Népi motívumokat ír le a levegőben!

A saját maguk által előírt óvatossági szabályokat mind rugalmasabban kezelték. Hagyták, hadd közelítsen a falakhoz. A lényeg, hogy repül. Egyre több szendvicszet gyűrtek magukba. Úgy gondolták, rágás közben nem alszanak el.

Vasárnap éjjel H. alig érezte az enivaló ízét. Mintha üres lenne a szája. Mintha ő repülne, a légy pedig a falon terpeszkedve figyelné őt. Kiejtette szendvicsét, lecsúszott a fal mentén, és elaludt.

A légy még öt percig repült az ablak előtt. Lassan, aprókat körözve közelített H. hortyogó testéhez. Lejjebb ereszkedett. Aztán észrevette a morzsát, amely H. bozontos bajuszába ragadt. Még egy pici zsír is tapadt a morzsához. Rászállt, és rögtön elszenderedett.

EREKLYE

– Temessük Vilmosra – ajánlotta Teréz az összegyűlt családnak nagynénje halálának délutánján. – Legfeljebb engem Vilmos mellé temettek, s nem rá! – folytatta, beletörődve saját akaratába. Pedig örökké arról ábrándozott, hogy külön sírkertben nyugszik majd a férjével.

A család unottan bólintott, Teréz belebújt a kabátjába, s kivillamosozott Árpival, a fiával a temetőbe intézkedni.

Másnap reggel kilenckor két ponyvakötényes sírásó köpködté tenyerét a márciusi fagyban. Az öregebbik megcsúszott egy göröngyön, és a koporsó fedeléig siklott. A tíz évig ellenállt koporsó most beszakadt Parka Vilmos fölött.

– Ezért a seggünkbe rúg a főnök! – kiáltotta a fiatal.

Amikor megpróbálták helyreráncigálni az eltört léccet, az mindenestől kitört. A megdöbbenés beléjük jegesedett. A KÉT koponya szabályos V alakban bámult fölfelé.

Az irodáig futottak. Főnöküket kicibálták a melegebből.

– Ez tömeghipnózis! – sipákolta hatalmas prémsapkája alól. A napokban olvasta Houdini életrajzát.

A temetkezési vállalat beszerzője csupán a másnap délelőtti eligazítást követőleg csengetett a Parka család ajtajánál. Teréz nyitott ajtót, s köszönés helyett megnyugtatta a beszerzőt, hogy nem késik le a temetést. Az mosolyogva bólogatott, majd átadta az újságpapírba tekeret dobozt, és ismertette a váratlan helyzetet. Teréz a kanapéra huppant, s a nyakába zuttyintotta az ásványvizet, amit Ilu, a menyé kéz-lábtörve hozott.

– S ami a legfurcsább, asszonyom – fejezte be magyarázatát a beszerző –, hogy mindkét koponya tökéletesen egyforma. Szegény megboldogult férje ugye betörte a fejét valamikor?

– Abba halt bele. Szobafestő volt, részegen lezuhant a létráról, s fejét a vödör széléhez vágta.

– A műfogsorok is egyeznek. Mindkettőn ugyanott, ugyanakkora hajszálrepedés.

– Egyszer a vasúti felüljárón kipottyant a szájából, zseblámpával kerestük a sínek között.

– Értem... szóval úgy döntött a vezetőség, hogy az egyik koponyát visszaszolgáltatjuk önöknek, mivel a szabályzat értelmében egy koporsóban nem... tartózkodhat kettő.

– De nekem nem kell! – sikította Teréz hisztérikusan.

– Asszonyom, én csupán a kötelességemet teljesítem. Viszontlátásra!

A doboz a székekhez varrta a családot. Öt perc múlva Áрпи vontatott léptekkel megközelítette az asztalt. Teréz fölördített, hogy megállítsa. Áрпи megigazította a szemüvegét, és a doboz fölé hajolva elolvasta az újság visszahajlított része fölötti cikket. A kupaszerda margójára írója idézte Pietro Barillát, az AS Róma mecénását csapata vereségéről. A nyilatkozat csattanója elmosódott a beszerző ujjaitól.

Teréz mélyet szusszantva fölemelkedett:

– Gyerünk, mert lekéssük a temetést!

A család többi tagja úgy somfordált ki a szobából, hogy rá sem pillantott a dobozra. Mintha az valamiféle varázserővel az ajtó felé tolt volna a szemgolyójukat. Áрпи ismét a lakásban érezte apja zsarnoki, sokszor pofozkodó akaratát, amely inkább a decibelek révén volt parancsoló. Ilu viszont pont az ő meghunyászkodását remélte apósa csontos jelenlététől. Teréz a félelmen kívül egyelőre semmit sem érzett. A temetésen a koponya sorsáról töprengett, főleg a megszabadulás diplomatikus ösvényeit kutatta, amelyeken tilos letaposni az elszórt kegyeletet.

Temetés után dideregve toporogtak a lomhán melegedő cserépkályha hőkörében. Búcsúzkodáskor Tibor, Vilmos öccse odasúgta Teréznek, hogy esetleg majd ők is őrizhetik a tárgyat. Így mondta, a tárgyat. A gyász Terézbe fojtotta az indulatot. Utálta sógora csöpögő alatomosságát, sznobmajmoló allűrjeit.

Éjfélkor lefeküdtek. Izzadt szemérmében senki sem merte megbeszélteni a doboz sorsát. Inkább elfogadták,

hogy VAN, mintsem véleményt nyilvánítsanak. A doboz kérkedve uralkodott, az asztal sarkáról mételyezve a lefekvő család álmát.

Robi, Árpi kilencéves fia óvatosan lecsúszott az ágyáról.

– Elfelejtettem fogat mosni! – kiáltotta a szobát kettéosztó függöny másik oldalára szüleinek.

A fürdőszoba kapcsolója élesen kattant, ő azonban meggyújtotta zseblámpáját, és a nagyszobába surrant. Mindig szeretett volna itt aludni, külön szobában, a frissen fényezett Lengyel-bútorok között, de Teréz megtiltotta: mi nem horkoljuk össze a szalont. Robi kibontotta a dobozt, a széket a tálaló elé vonszolta, aztán föl-mászott, és a koponyát a polc közepére helyezte, eltolva onnan nagyanyja két porcelánbalerináját. A széket a helyére húzta, a dobozt és az újságpapírt a kályhába gyömöszölte, majd lábujjhegyen kitipegett. A fürdőszobában gyorsan lehúzta az öblítővizet, és beszaladt a szobába.

Reggel, amikor Teréz belépett a szalonba, érezte, hogy annak huszonhárom éves rendje fölborult. Először kiáltani akart, de meggondolta. Ha Árpi így döntött, ám legyen. Örült, hogy a hangulatnyomorító GOND ilyen diszkrét finomsággal, férje emlékének tiszteletével oldódott meg. Fölösleges lenne belerúgni a porkupacba. Látszik, hogy Árpi az ő nevelése. Cizellált, érzelmes, műszaki rajzolóhoz méltó karakter. Remélte, Ilu is hallgatni fog, nem csipogja tele a házat. Még meghallanak a szomszédok. A Parka család diszkréciója közismerten híres, ebből csupán ő faragott le egy keveset.

Teréz a piacon alkudta a spenót árát, amikor Ilu separúvel, lapáttal vágatott a nagyszobába takarítani. Anyósa joggal féltette tőle a ház patinájának érintetlenségét. Portörléskor Vilmos szelíden a menyére mosolygott. Az éles sikolyt követő kurta csend zokogásba fulladt. Ilu kifutott a konyhába, és háromszor matrózkortyolt bele a konyakba.

Árpi értetlenül hallgatta a telefonon át siránkozó zuhatagot, aztán megnyugtatta a feleségét, hogy biztosan az öreglány tette oda, de legjobb, ha ő hallgat, minek fölkaivarni a nyugalmat, talán egész éjjel vergődött, amíg

kiötlötte ezt a megoldást. Tapintatosságát Ilu újabb kortyokkal, egész napra biztosította.

Vilmos koponyája beletenyерelt a hétköznapjaikba. Visszakacsintott a tükörből, az újság lapjairól, nyikorogatta a szekrényajtót, széngázt fűjt a szobákba, elsózta a rizsest, lángra lobbantotta a szemetet, reggelre összegyúrta a lepedőt, lakatra zárta Áрпи férfiasságát és két kézzel szórta a tízeseket Robinak. A család vibrált az idegességtől, mindenki a magányt kereste, nehogy egy ártatlan beszélgetés civakodásba csapjon. Irtóztak a nagyszoba dohos levegőjétől. Robi újabban a fekete ebédlőasztalon tanult, néha elmélázva meredt nagyapja koponyájára.

Áрпи gladiátori bátorsággal szakította meg tizenkét éves viszonyát a kolléganőjével. Apja annak idején rajtakapta őket, amint együtt érkeztek vissza Áрпи háromnapos kiküldetéséből, és botjával rácsapott fia hátára. Az öreg halála aztán fölhevítette a szerelmüket. Otthon Áрпи lecövekelt a vitrin előtt, és hosszas hallgatás után odavágta a koponyának: teljesült az akaratod.

– Bocsássatok meg, de rosszul vagyok, majd máskor – hazudta Teréz hörgő hangon két barátnője ámuldozó képébe, és becsapta az ajtót. Vilmos halála után fölújították a betiltott szerda délutáni teázgatást öttől fél hétig.

Ilu úgy vélte, rettentően elhízott az utóbbi időben (apósa Gömböcnek csúfolta), és beiratkozott egy aerobictanfolyamra. Van valakije, súgta a koponya Árpinak égőcserélés közben. Áрпи tizenkét este követte feleségét az uszodáig. Ott fölmászott a tűzlétrán a tetőre, s onnan leste az ugráló nőket. A fürdő tejüvegén nem látott keresztül. Biztosan itt szeretkeznek, tussolás közben, döntötte el, és esténként kihúzódott az ágy szélére.

Robi, három héttel azután, hogy a vitrinbe tette a nagyapját, este, ugyanúgy, mint akkor, beosont a nagyszobába, kihozta a koponyát, és a konyhában a kredence rakta a cukortartó, valamint a kávédaráló közé.

– Jaj, ez az Áрпи teljesen megbolondult! – motyogta másnap reggel Teréz, miközben uzsonnát pakolt a fiataloknak.

Menye jelenlétében félt szólni, délutánig pedig megszokta a látványt. És különben is, morfondírozott, most Árpi a FÉRFI a házban. Szegény mutter, gondolta Árpi, miközben ép fogakat keresett a szájában, hogy elrág-hassa a pirítóst, tisztára szétgurult, akár Robi higanya a garázsban. Meg kellene szabadulni ettől a koponyától! Ilu a forró teától is vacogott, úgy képzelte, az a feketeség ott Vilmos szemgödrében csak őrá figyel, követi minden-hová. Az utcán szorosan belekarolt Árpiba.

– Rá kell hagyni – jegyezte meg Árpi búcsúzóul a buszmeállóban. – Ez olyan nála, mint egy második klimax.

Teréz a szomszédék faragott ajtaját bámulva firkan-totta alá az elismervényt, mielőtt átvette a nyugdíját. A postás vigyorogva tolt hátra egyensapkáját, s cset-tintve megpróbált belépni, hogy megkapja ilyenkor szo-kásos pohárka pálinkáját, de Teréz hátraugrott, és bevágta az ajtót.

Öt nap múlva Teréz egy UNICEF-feliratú reklám-szatyorba tette a koponyát, és Tiborékhoz indult. Mulat-ságba csöppent, sógora nyugdíjaztatását ünnepelték a műhelybeli kollégákkal.

– Tibikém – szorította meg Teréz sógora karját –, MOSTANTÓL ti őrizzétek Vilmost! – ezzel a koponyát az előszobafal polcára tette, a kalapok közé. Mi már tel-jesen kikészültünk, mondta volna, ám féltette dédelgetve őrzött előnyüket, amit egy kisképernyős színes tévével szereztek. – Mulassatok jól! – e két szó Teréz köny-nyein keresztül úszva remegett az ajtóban.

Tiborék kegyeletteljesebbnek képzelték az átadást, ki-sebb családi összecsendülést reméltek, ami kiváló alka-lom lett volna, hogy ők kérdezzessenek a tárgy előéle-téről.

Tibor visszalódult a vendégekhez, Ella a befőttek mögé rejtette a koponyát. A rakottkáposztát egyetlen ronggyal akarta kihúzni a sütőből, és a forró lábost le-ejtette. A vendégek épp a kávéjukat szürcsölték korgó gyomrukra, amikor az előszobafal orra bukott a kabátok túlsúlyától.

Teréz még aznap este, hogy elvitte a koponyát, föl-tárcsázta a barátnőit, hogy meghívja őket egy soron kí-

vüli teára. Az adóhivatal fölszólításáért a postás három pohárka pálinkát hörpintett föl.

Mivel senki sem kérdezte, Teréz öt nap múlva bejelentette vacsora közben, hogy a koponyát Tibiékhez vitte. És kacsintott. Árpi bort töltött a poharakba, éjfélig viszteztek.

Robi órákon át hallgatagon meredt a semmibe, mímelte a tanulást. Halmozta az intőket, életében először összeverekedett osztálytársaival, belekvározta a tanító néni székét.

Két hét múlva, iskolából hazafelé, becsengetett Tibiékhez.

– Teréz mama küldött, hogy vigyem haza nagytatát, mert már minden rendben van.

Ella azonnal berohant az éléskamrába, és hozta.

– Tessék, csillagom! Pusziltatjuk az egész családot!

A ráadásként kapott két tábla csokoládéból egyet már útközben megevett. Otthon föl vágta a lyukas, pettyes focilabdát, és belegyömöszölte a koponyát, majd a hálóba rakva, ágya végébe akasztotta. Napok múlva sem érezte a VÁLTOZÁST.

Vasárnap reggel hatkor Robi kiszökött a lakásból a koponyával. A temetőig futott. Kezével akkora gödröt vájt a nagynéni friss hantjába, hogy a koponya beleférjen. Elsimította a földet, és hazaballagott.

TARTALOM

Tatuska	5
Költözködés	18
A család	38
Találkozás	61
Elszámolás	71
Mélyvízben	94
Koraósz	123
Hárman összezárva	144
Ereklye	148